

DIAGNOZA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
NA TERENIE GMINY
ZAWONIA

2016

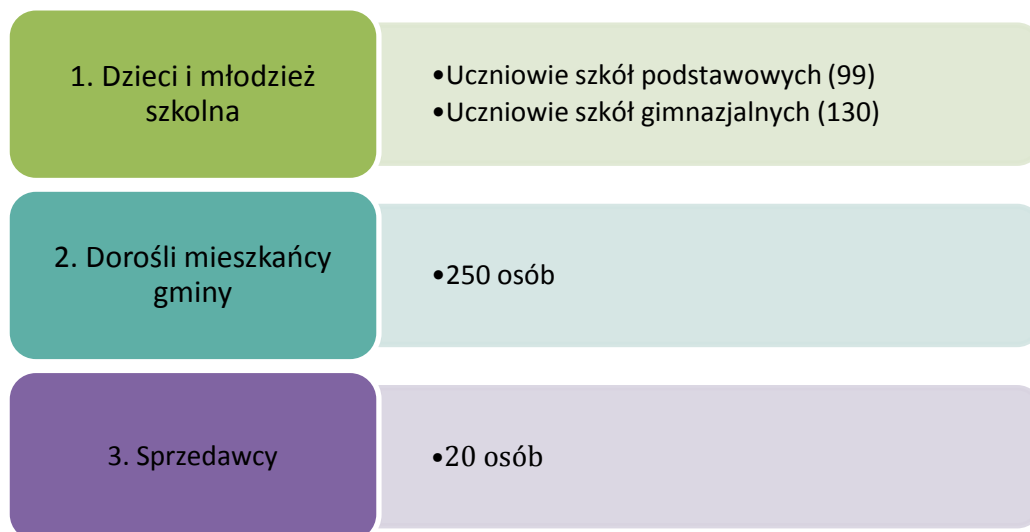
Oficyna Profilaktyczna
Dworcowa 9a/19
30-556 Kraków
tel. 12 39 50 665
fax: 12 39 50 665
mail: biuro@oficyna-profilaktyczna.pl

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE DO BADANIA	3
2. METODOLOGIA BADANIA.....	4
3. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ NA TERENIE GMINY ZAWONIA	6
3.1. Struktura badanej próby	6
3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Zawonia	7
3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej Zawonia	13
3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Zawonia	15
3.5. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Zawonia	22
3.6. Uzależnienie od komputera i Internetu z perspektywy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Zawonia	27
4. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ZAWONIA	32
4.1. Struktura badanej próby	32
4.2. Postrzeganie wybranych problemów społecznych przez dorosłych mieszkańców gminy Zawonia	33
4.3. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Zawonia	34
4.4. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Zawonia	39
4.5. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Zawonia	41
4.6. Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Zawonia	44
4.7. Uzależnienie od Internetu i problem hazardu z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Zawonia	48
5. BADANIE SPRZEDAWCÓW ALKOHOLU NA TERENIE GMINY ZAWONIA	51
5.1. Struktura badanej próby	51
5.2. Problem alkoholowy z perspektywy sprzedawców alkoholu na terenie gminy Zawonia	52
5.3. Problem nikotynowy z perspektywy sprzedawców alkoholu na terenie gminy Zawonia	58
5.4. Problem narkotykowy z perspektywy sprzedawców alkoholu na terenie gminy Zawonia	59
6. PODSUMOWANIE.....	60
6.1. Problem alkoholowy	60
6.2. Problem nikotynowy	62
6.3. Problem narkotykowy	63
6.4. Problem przemocy	64
6.5. Uzależnienie od komputera i problem hazardu	66
6.6. Problem bezrobocia i ubóstwa.....	67
7. Rekomendacje.....	69

1. WPROWADZENIE DO BADANIA

W celu przeprowadzenia diagnozy zagrożeń społecznych na terenie gminy Zawonia przeprowadzono badanie ankietowe, które objęło trzy wybrane grupy mieszkańców gminy. Łącznie w badaniu wzięło udział 499 respondentów.

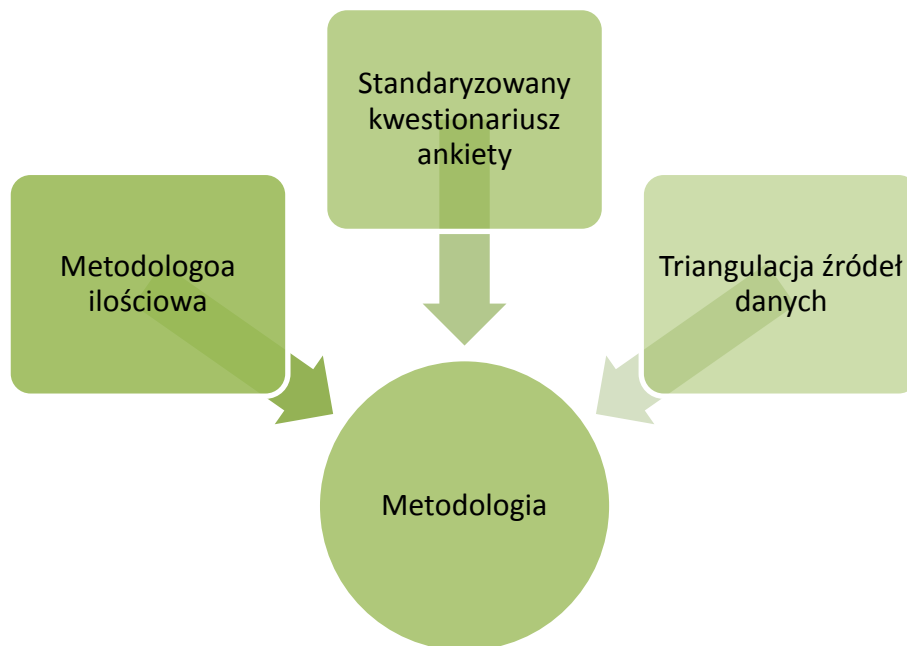
Celem przeprowadzonych badań była analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie gminy. Badany obszar dotyczył kwestii takich jak:

- **Problem alkoholowy** – spożywanie, uzależnienie oraz dostępność napojów alkoholowych dla dzieci i młodzieży na terenie gminy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców gminy;
- **Problem nikotynowy** – spożywanie, uzależnienie oraz dostępność dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców gminy;
- **Problem narkotykowy** – rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy;
- **Zjawisko przemocy na terenie szkoły oraz domu** – skala problemu;
- **Uzależnienie od komputera i Internetu, gier hazardowych** – skala problemu.

Zróżnicowany dobór próby do badania umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy Zawonia oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk uczniów szkolnych. Analiza i interpretacja danych pozwoliła na sformułowanie wniosków oraz rekomendacji względem planowanych przyszłych działań profilaktycznych prowadzonych na terenie gminy Zawonia.

2. METODOLOGIA BADANIA

Badanie diagnozujące problemy społeczne na terenie gminy Zawonia zostało przeprowadzone zgodnie z **metodologią ilościową**, przy użyciu **kwestionariusza ankiety**. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności oraz rzetelności planowanych działań, z czym wiązała się przede wszystkim **triangulacja źródeł danych**, która polegała na zgromadzeniu informacji od różnych grup mieszkańców gminy Zawonia: uczniów (uczniowie szkoły podstawowej, uczniowie szkoły gimnazjalnej), dorosłych mieszkańców oraz sprzedawców, pracujących w obiektach posiadających punkty sprzedaży alkoholu.

Głównym celem badania było **poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych**: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, zjawiska przemocy (w tym cyberprzemocy), uzależnienie od komputera i Internetu oraz gier hazardowych a także oszacowanie skali występowania tych zjawisk w badanej gminie.

W celu znalezienia odpowiedzi na główne kwestie problemowe przeprowadzone zostały trzy komplementarne badania. Do badania wybrano dwie grupy mieszkańców gminy Zawonia, których opinie pozwoliły na wieloaspektowe potraktowanie badanej tematyki, analizę nasilenia oraz dynamiki wybranych problemów: uczniów z różnych grup szkolnych, dorosłych mieszkańców oraz sprzedawców. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie występujących problemów społecznych, czego efektem końcowym jest niniejsze opracowanie wyników badania w formie raportu.

Kwestionariusz ankiety użyty w badaniu miał, niezależnie od badanej grupy, podobną konstrukcję. Różnice w kwestionariuszach kierowanych do poszczególnych grup, związane były przede wszystkim z ich specyfiką (cechami społeczno – zawodowymi). Badanie uczniów odbyło się drogą elektroniczną, przy użyciu Internetowego systemu do przeprowadzania badań społecznych i zbierania danych, zaś pozostałe grupy otrzymały kwestionariusze w wersji papierowej. Ankieta wypełniana była samodzielnie przez badanych, co ma niebagatelną rolę w przypadku badania postaw i opinii względem delikatnych i drażliwych kwestii (alkoholizm, przemoc, zażywanie narkotyków). Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych. Podczas badania zrealizowano 299 ankiet z uczniami.

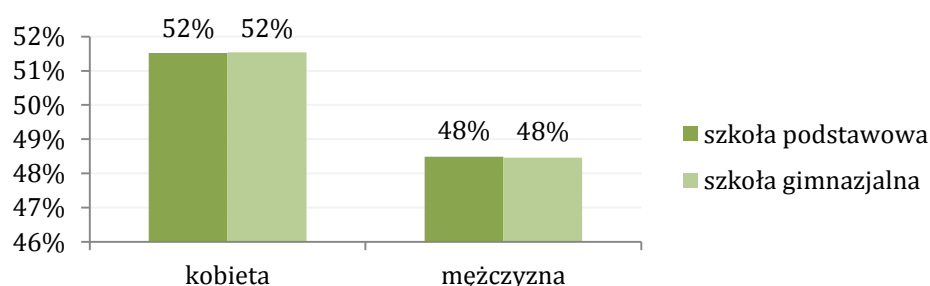
Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy, a ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych. W ankiecie pojawiły się także pytania wielokrotnego wyboru. W przypadku części badania dotyczącej uczniów, analizy zostały przedstawione na zasadzie porównań między grupami: uczniami szkoły podstawowej oraz gimnazjalnej, co ułatwia proces wnioskowania i zauważenia ewentualnych różnic i dysproporcji. Jeżeli odpowiedzi na dane pytanie nie zostały przedstawione z podziałem na grupy oznacza to, że zostało ono zadane wyłącznie wśród młodzieży szkolnej.

3. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ NA TERENIE GMINY ZAWONIA

3.1. Struktura badanej próby

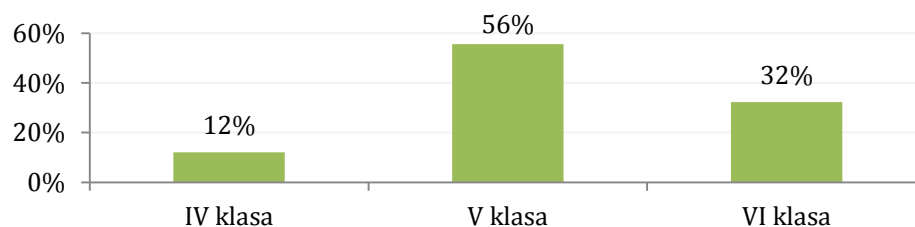
W badaniu wzięło udział 99 uczniów szkoły podstawowej oraz 130 uczniów szkoły gimnazjalnej. Wśród respondentów poszczególnych klas szkoły podstawowej oraz gimnazjalnej znalazło się po 52% kobiet oraz po 48% mężczyzn.

WYK.3. 1. PŁEĆ

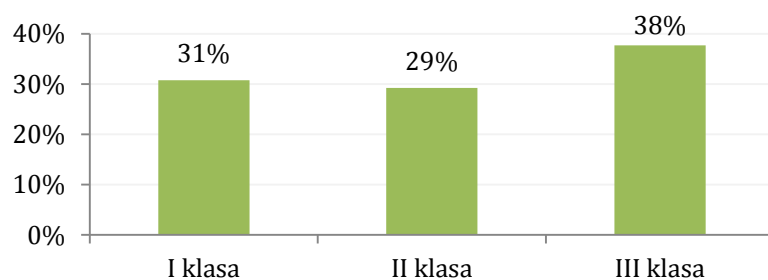
Wśród uczniów szkoły podstawowej z większość badanych (56%) to uczniowie klasy V, następnie 32% klasy VI, zaś pozostałe 12% to najmłodszy uczniowie – z klasy IV.

WYK.3. 2. KLASA – SZKOŁA PODSTAWOWA

38% badanych uczniów gimnazjum to osoby uczęszczające do III klasy, następnie 31% to uczniowie I klasy gimnazjum, a 29% stanowią respondenci II klas gimnazjalnych.

WYK. 3.3. KLASA - SZKOŁA GIMNAZJALNA

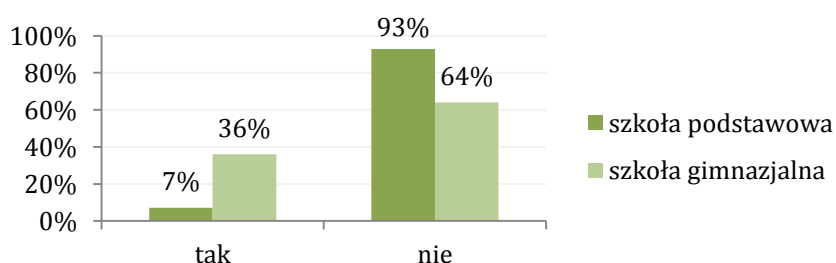

3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Zawonia

Jednym z ważniejszych problemów diagnozowanych wśród dzieci i młodzieży szkolnej gminy Zawonia było narażenie na problem alkoholowy. W tym celu zadano uczniom szereg pytań związanych ze skalą zjawiska w otoczeniu oraz indywidualnymi doświadczeniami z alkoholem.

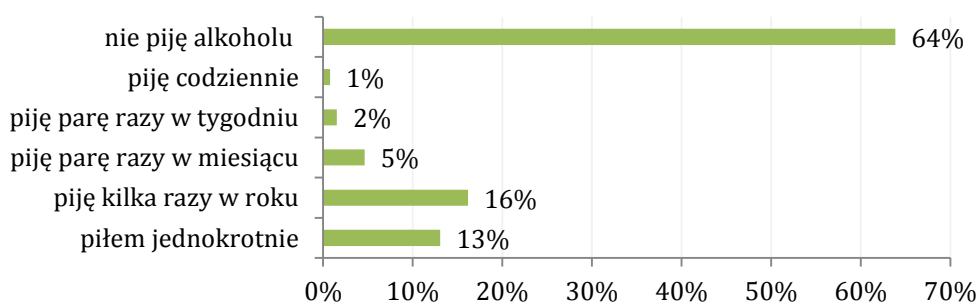
Pierwsze pytanie dotyczyło spożywania alkoholu. Większość uczniów szkoły podstawowej (93%) twierdzi, iż nie spożywa alkoholu, pozostałe 7% respondentów przyznało się do tego typu zachowań. Wśród uczniów szkoły gimnazjalnej do spożywania alkoholu przyznaje się już 36% badanych. Wynika z tego, że na problem alkoholowy w większym stopniu narażona jest młodzież szkolna.

WYK.3. 4. CZY PIJESZ ALKOHOL

Jak wynika z wykresu nr 3.4, spożywanie alkoholu zadeklarowało 36% uczniów gimnazjum. Młodzież szkolna określiła także częstotliwość spożywania przez nich alkoholu. 13% badanych deklaruje, iż alkoholu spróbowało raz. 16% uczniów przyznaje, iż sięga po alkohol kilka razy w roku, 5% parę razy w miesiącu, 2% parę razy w tygodniu, a 1% codziennie.

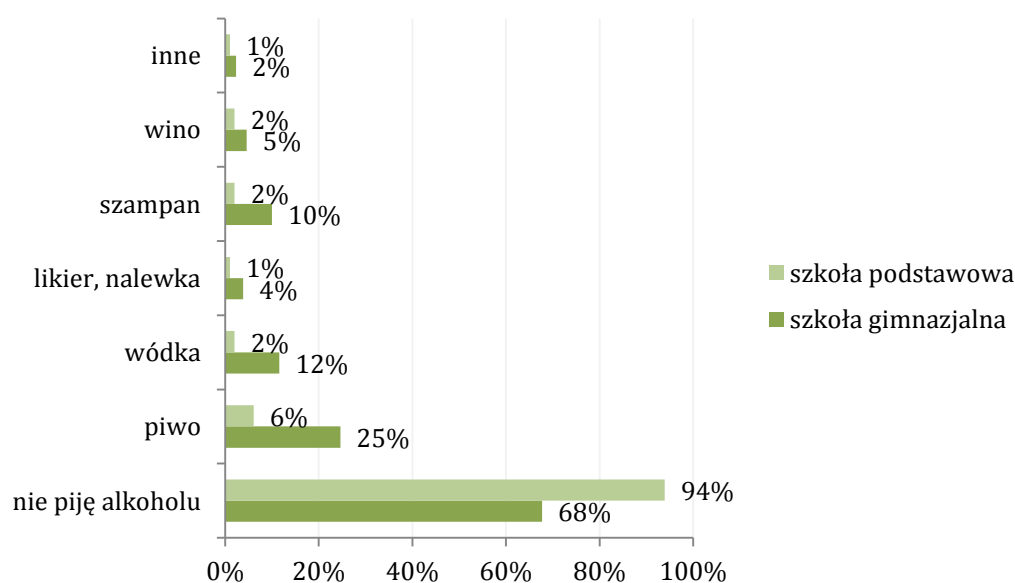
WYK. 3.5. SZKOŁA GIMNAZJALNA - JAK CZĘSTO PIJESZ ALKOHOL

Kolejne pytanie w ankiecie skierowanej do uczniów i młodzieży szkolnej dotyczyło rodzajów spożywanego alkoholu. Z zebranych odpowiedzi wynika, że uczniowie klas starszych najczęściej sięgają po piwo (25%), następnie 12% respondentów wybrało wódkę, 10% szampana, 4-5% wino oraz likiery, nalewki. Wśród uczniów szkoły podstawowej piwo wybrało 6% ankietowanych.

Zebrane dane wykazują, iż najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród młodzieży jest piwo, co może wiązać się z błędnym postrzeganiem tego trunku, często traktowanym jako lżejszy od innych napoi alkoholowych, niestanowiący szczególnego zagrożenia dla zdrowia i rozwoju człowieka. Warto przy tym zaznaczyć, iż w przypadku dzieci i młodzieży nie występuje żadna bezpieczna granica dla przyjmowanego alkoholu.

WYK.3. 6. JAKI RODZAJ ALKOHOLU PIJESZ

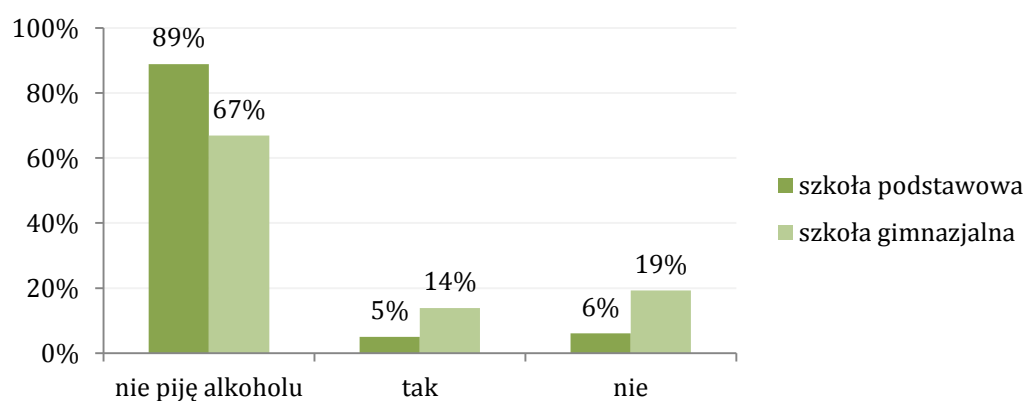

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Badanym uczniom zadano pytanie o to, czy rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu. 14% uczniów gimnazjum wskazało, że rodzice wiedzą o tym fakcie. W przypadku uczniów szkoły podstawowej odsetek ten wynosi 5%. Należałoby przy tym zwrócić uwagę na działania, jakie podejmują opiekunowie wobec nieletnich w tego typu sytuacji i czy posiadają wystarczającą świadomość zagrożenia, jakie może ze sobą nieść spożywanie alkoholu przez młode osoby, będące w fasie rozwoju zarówno biologicznego, jak i psychicznego.

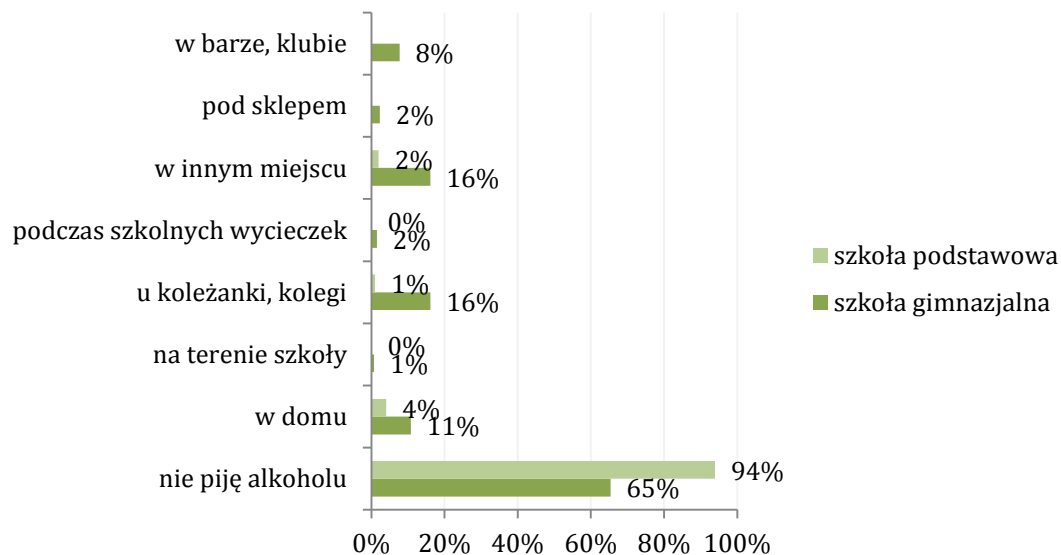
Dalsza analiza badań zwraca uwagę na niewiedzę rodziców o problemach dotyczących ich podopiecznych - 6% uczniów szkoły podstawowej oraz około co piąty uczeń gimnazjum twierdzi, że ich prawni opiekunowie nie zdają sobie sprawy o fakcie spożywania alkoholu przez ich podopiecznych. Rodzice często nie dopuszczają do siebie myśli o tym, że ich dziecko może sięgać po alkohol. Pojawia się zatem potrzeba uwrażliwiania rodziców i opiekunów na problematykę związaną z korzystaniem ze środków psychoaktywnych przez osoby niepełnoletnie.

WYK.3. 7. CZY RODZICE WIEDZĄ, ŻE PIJESZ ALKOHOL

Uczniowie gimnazjum twierdzą, iż najczęściej spożywają alkohol u koleżanki lub kolegi (16%), następnie w domu (11%), a 8% wskazuje jeszcze na bar, klub. Na bezpośredni kontakt z alkoholem w domu wskazało 4% uczniów szkoły podstawowej.

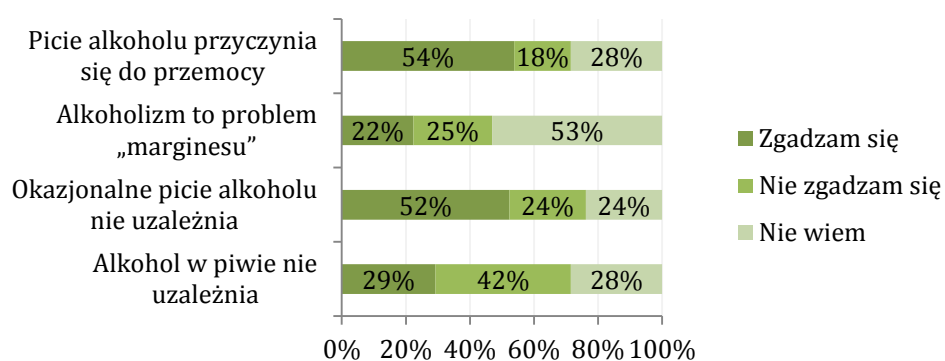
WYK.3. 8. GDZIE PIJESZ ALKOHOL

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

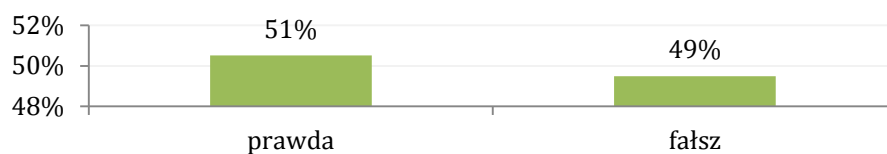
Kolejne pytania dotyczyły ustosunkowania się ucznia do wybranych stwierdzeń odnośnie uzależnienia od alkoholu. Ponad połowa respondentów jest zdania, że alkohol przyczynia się do przemocy (54%). Co czwarty badany jest zdania, że alkoholizm jest problemem, który dotyka różne grupy społeczne (25%). 42% badanych słusznie stwierdza, iż alkohol w piwie posiada właściwości uzależniające. Jednakże w opinii około co trzeciego ucznia, alkohol w piwie nie uzależnia, co może potwierdzać przypuszczenia, odnoszące się do popularności tego trunku wśród młodych ludzi (wyk.3.6.) Okazjonalne spożycie alkoholu wg ponad połowy ankieterowanych uczniów (52%) nie jest w stanie doprowadzić do uzależnienia, a przeciwnego zdania jest jedynie 24%. Duży odsetek uczniów nie posiada określić swojego zdania w poszczególnych kwestiach - od 24% aż po 53% badanych.

WYK.3.9. SZKOŁA GIMNAZJALNA - CZY ZGADZASZ SIĘ ZE STWIERDZENIAMI DOTYCZĄCYMI ALKOHOLU:

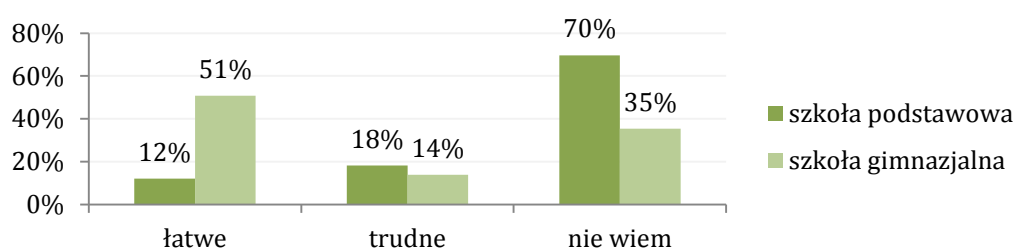
51% uczniów szkoły podstawowej słusznie stwierdza, że alkohol w piwie jest tak samo szkodliwy jak ten zawarty w wódce. Jednakże 49% respondentów uważa, że alkohol w piwie jest inny i mniej groźny niż w wódce.

WYK. 3.10. SZKOŁA PODSTAWOWA - CZY ZGADZASZ SIĘ ZE ZDANIEM: ALKOHOL W PIWIE JEST INNY I MNIEJ GROŹNY NIŻ W WÓDCE

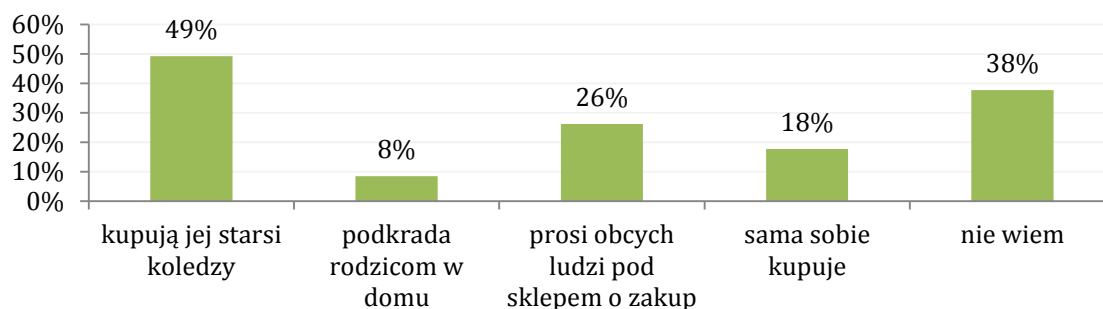
Ostatnie pytania z bloku pytań diagnozujących spożywanie alkoholu wśród dzieci i młodzieży gminy Zawonia dotyczyły sposobów zdobywania napojów alkoholowych oraz oceny ich dostępności dla osób niepełnoletnich. Aż 51% uczniów szkoły gimnazjum ocenia, że gdyby mieli zdobyć alkohol na terenie miejsca zamieszkania to byłoby to łatwe, podczas gdy tego samego zdania jest 12% uczniów szkoły podstawowej. Wynik ten potwierdza pojawiającą się potrzebę uwrażliwienia dorosłych mieszkańców na problem spożywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie oraz wynikające z tego konsekwencje. Cel ten można osiągnąć np. poprzez rozprowadzanie materiałów edukacyjno-informacyjnych w postaci ulotek i plakatów promujących profilaktyczną i wychowawczą rolę dorosłych, oraz szkoleń profilaktycznych organizowanych przy okazji spotkań rodziców w szkołach. Większość ankietowanych uczniów szkoły podstawowej w ogóle nie ma zdania w tej kwestii (70%).

WYK. 3.11. GDYBYŚ MIAŁ ZDOBYĆ ALKOHOL W TWOJEJ MIEJSCOWOŚCI BYŁOBY TO...

Uczniowie szkoły gimnazjalnej wskazują, że młodzież niepełnoletnia zdobywa alkohol najczęściej za pośrednictwem starszych kolegów (49%), następnie uznano, iż prosi o pomoc obcych ludzi pod sklepem o zakup (26%). Warto zatem wyczulić dorosłych mieszkańców na społeczne konsekwencje udostępniania alkoholu osobom niepełnoletnim wbrew postanowieniom prawnym. Ponadto 18% badanych uznało, że osoby niepełnoletnie są w stanie samodzielnie kupić alkohol, a 8%, iż podkradają alkohol w domu.

WYK. 3.12. SZKOŁA GIMNAZJALNA - JAK MŁODZIEŻ W TWOJEJ OKOLICY ZDOBYWA ALKOHOL

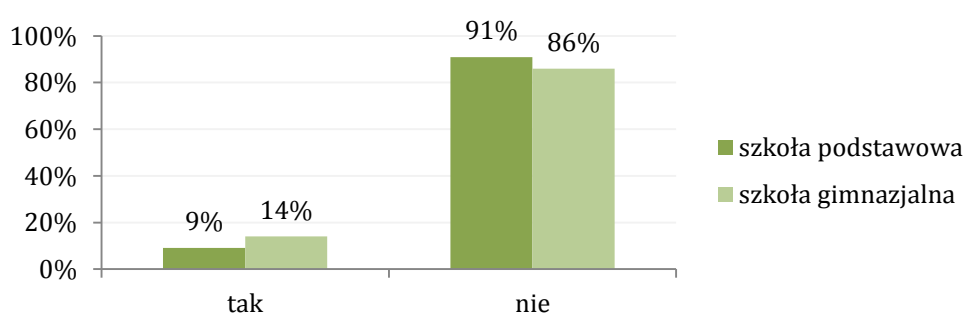

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej Zawonia

Kolejny problem społeczny poruszany w badaniu dzieci i młodzieży szkolnej gminy Zawonia związany był z narażeniem na problem nikotynowy. W celu poznania skali zjawiska, uczniom zadano pytania z występowaniem zjawiska w najbliższym ich otoczeniu oraz indywidualnymi doświadczeniami z papierosami. 91% uczniów szkoły podstawowej zadeklarowało, iż nie mają doświadczenia w paleniu papierosów. Wśród starszych uczniów brak kontaktu z nikotyną deklaruje 86% badanych. Około co siódmy uczeń gimnazjum (14%) przyznaje się do palenia papierosów. Dane pokazują, że ryzyko narażenia na problem nikotynowy nieznacznie nasila się wraz z wiekiem.

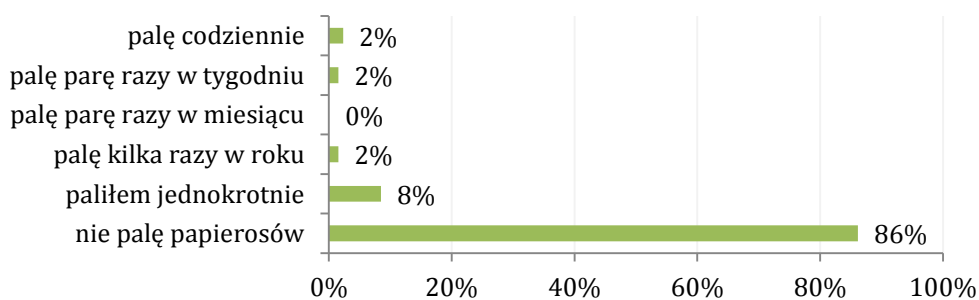
WYK. 3.13. CZY PALIŁEŚ PAPIEROSY

Do palenia papierosów przyznaje się około siódmy badany uczeń szkoły gimnazjalnej. Wśród nich 8% wskazuje, że po papierosy sięgnęło raz, po 2% korzysta z nikotyny parę razy w roku, a także parę razy w tygodniu, zaś kolejne 2% badanych twierdzi, iż pali papierosy codziennie.

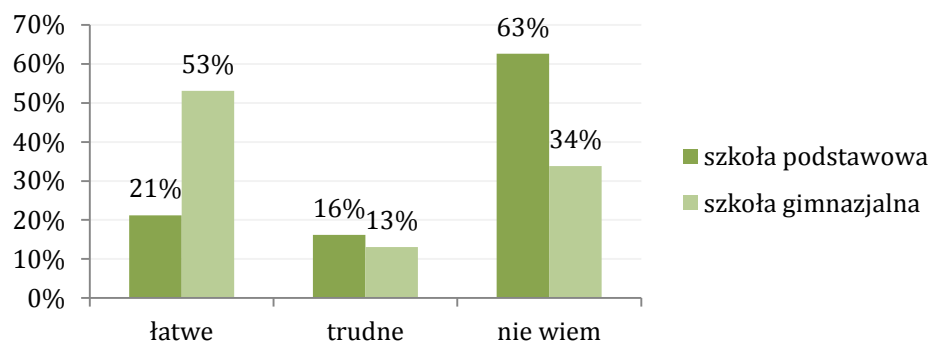
Palenie wśród młodzieży od dawna jest powszechnym problemem. Już nawet dzieci próbują papierosów, a wiele z nich z czasem popada w nałóg. Uzależnienie od nikotyny ma bardzo poważne konsekwencje dla zdrowia młodego człowieka. Im wcześniej zaczyna się kontakt z nikotyną, tym gorszych skutków można spodziewać się dla zdrowia i życia palacza.

WYK. 3.14. SZKOŁA GIMNAZJALNA - JAK CZĘSTO SIĘGASZ PO PAPIEROSY

53% uczniów szkoły gimnazjalnej ocenia zdobycie papierosów na terenie miejscowości jako łatwe, podczas gdy odsetek wskazań tej odpowiedzi wśród uczniów klas młodszych jest mniejszy o ponad połowę i wynosi 21%. 63% uczniów szkoły podstawowej oraz 34% gimnazjalnej nie posiada zdania w tej kwestii .

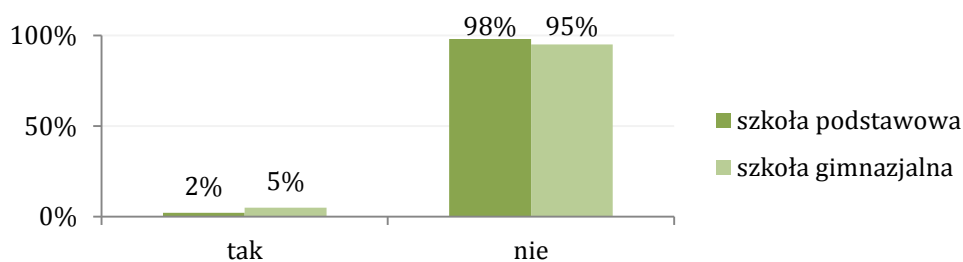
WYK. 3.15. GDYBYŚ MIAŁ ZDOBYĆ PAPIEROSY W MIEJSCOWOŚCI BYŁOBY TO...

3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Zawonia

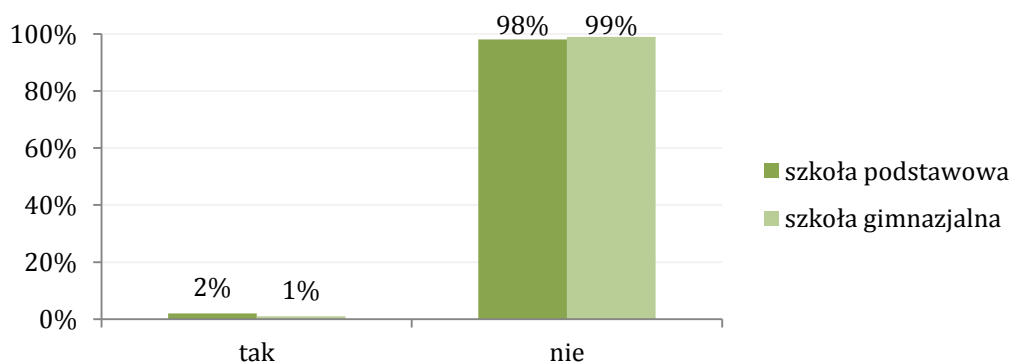
W ankiecie kierowanej do uczniów poruszono również kwestię problemu narkotykowego, w tym doświadczeń uczniów z dopalaczami. 98% uczniów szkoły podstawowej oraz 95% gimnazjalnej wskazuje, że nie zażywają narkotyków. Do kontaktu z narkotykami przyznało się 5% starszych uczniów, wskazując iż po tego typu środki sięga kilka razy w roku (3%), codziennie (1%), a jednorazowy kontakt z tego typu środkami deklaruje kolejny 1%.

WYK. 3.16. CZY ZAŻYWASZ NARKOTYKI

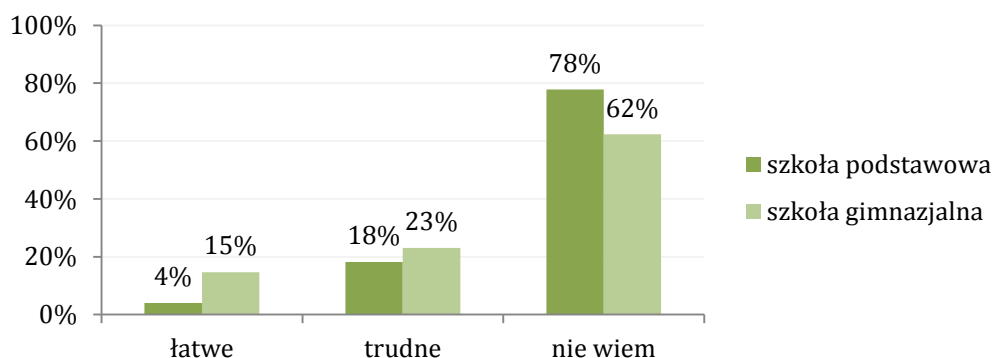
Podobny odsetek badanych uczniów, jak w przypadku problematyki sięgania po narkotyki, deklaruje brak kontaktu z dopalaczami (98% uczniów szkoły podstawowej oraz 99% gimnazjalnej). Po dopalacze sięgnęło 2% młodszych uczniów. Wśród starszych uczniów 1% badanych sięga po tego typu środki kilka razy w roku.

WYK. 3.17. CZY ZAŻYWASZ DOPALACZE

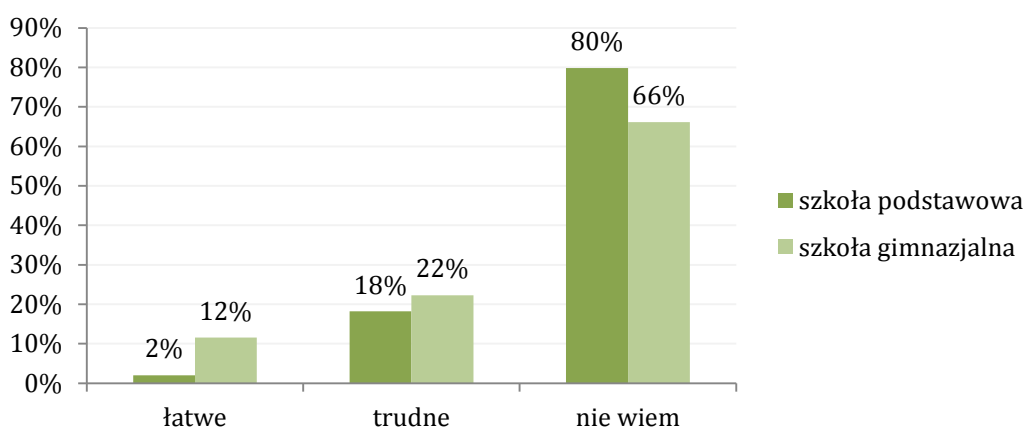
Jeśli chodzi o ocenę łatwości zdobywania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież szkolną, to zdaniem 15% uczniów gimnazjum oraz 4% szkoły podstawowej zdobycie narkotyków na terenie miejsca zamieszkania jest łatwe. Stosunkowo duży odsetek ankietowanych wskazuje, że nie posiada wiedzy w badanej kwestii (78% uczniów szkoły podstawowej, 62% gimnazjalnej zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”). 18% uczniów szkoły podstawowej i 23% starszych uczniów uważa, że trudno jest zdobyć narkotyki w ich miejscowości.

WYK. 3.18. GDYBYŚ MIAŁ ZDOBYĆ NARKOTYKI W MIEJSCOWOŚCI BYŁOBY TO...

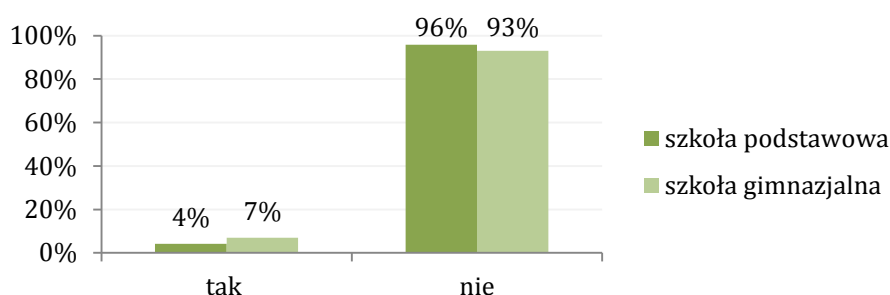
Podobnie jak w przypadku narkotyków, pewien odsetek badanych uczniów ocenia zdobycie dopalaczy na terenie miejscowości jako łatwe – 12% uczniów szkoły gimnazjalnej, 2% uczniów szkoły podstawowej.

WYK. 3.19. GDYBYŚ MIAŁ ZDOBYĆ DOPALACZE W MIEJSCOWOŚCI BYŁOBY TO...

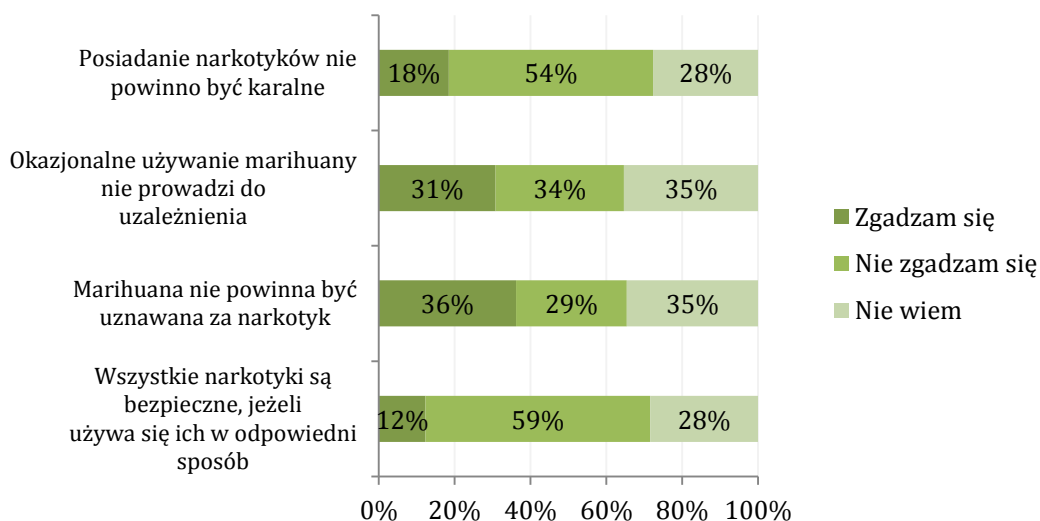
Niewielki odsetek badanych uczniów przyznaje, iż wie, gdzie można nabyć narkotyki – 4% uczniów szkoły podstawowej, 7% uczniów gimnazjum.

WYK. 3.20. CZY WIESZ, GDZIE MOŻNA NABYĆ NARKOTYKI W TWOJEJ MIEJSCOWOŚCI ?

W kolejnym bloku pytań ankietowani uczniowie szkoły gimnazjalnej mieli ustosunkować się do wybranych kwestii odnośnie narkotyków i ich zażywania. Ponad połowa badanych jest zdania, że posiadanie narkotyków powinno być karalne (54%) i prezentuje pogląd, że nawet odpowiednie zażywanie narkotyków nie jest bezpieczne (59%). 34% ankietowany jest zdania, że okazjonalne zażywanie marihuany może doprowadzić do uzależnienia, a w opinii 29% substancja ta powinna być uznawana za narkotyk. Jednakże 31% badanych uważa, że okazjonalne korzystanie z marihuany nie jest w stanie uzależnić, a 36% nie uznaje marihuany za narkotyk. Około co szósty ankietowany uznaje również, że posiadane narkotyków nie powinno podlegać pod czyn karalny.

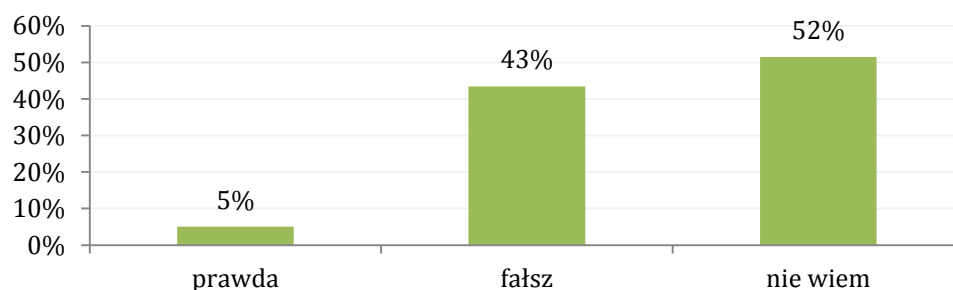
WYK. 3.21. SZKOŁA GIMNAZJALNA - CZY ZGADZASZ SIĘ ZE STWIERDZENIAMI DOTYCZĄCYMI NAROTYKÓW:

43% uczniów szkoły podstawowej nie uważa, by zażywanie dopalaczy było bezpieczniejsze dla zdrowia i życia człowieka niż zażywanie narkotyków. Przeciwnego zdania jest jedynie 5% respondentów, jednakże ponad połowa nie potrafi określić swojego zdania w tej kwestii (52%).

Dopalacze często przedstawiane są jako niegroźne produkty, powstające z naturalnych składników ziołowych. Mit ten może być bardzo szkodliwy dla nieświadomego, młodego człowieka, który postanowi skorzystać z produktu, który przecież nie niesie ze sobą żadnego zagrożenia, a może oddziaływać w ciekawy sposób pobudzać zmysły. Dzieci wkraczające w wiek dojrzewania, ciekawe świata, chcące odkrywać nowe doznania i wrażenia są w tym momencie narażone na być może nawet nieodwracalne konsekwencje zdrowotne, gdyż w rzeczywistości dopalacze to produkty o zróżnicowanym składzie, zawierające substancje psychoaktywne działające na układ nerwowy człowieka w podobny sposób do dotychczas znanych narkotyków. W dodatku do końca nie wiadomo, jakie substancje znajdują się w tego typu produktach i w jakich ilościach, w związku z czym niezbadany jest sposób oddziaływania na pracę różnych organów wewnętrznych, jak bardzo mogą zaszkodzić osobie, która je zażyła i jaka dawka może być śmiertelna. Tym bardziej ciężko jest sprawować kontrolę nad tymi substancjami, gdyż handlarze dopalaczami, wymyślają coraz to nowe sposoby, by wykorzystywać luki w prawie i wprowadzać nowe, niezbadane środki na rynek. Należy zatem już od wczesnych etapów edukacji, podkreślać w profilaktyce odnoszącej się do problemu narkomanii, z jakimi niebezpiecznymi środkami można mieć do czynienia.

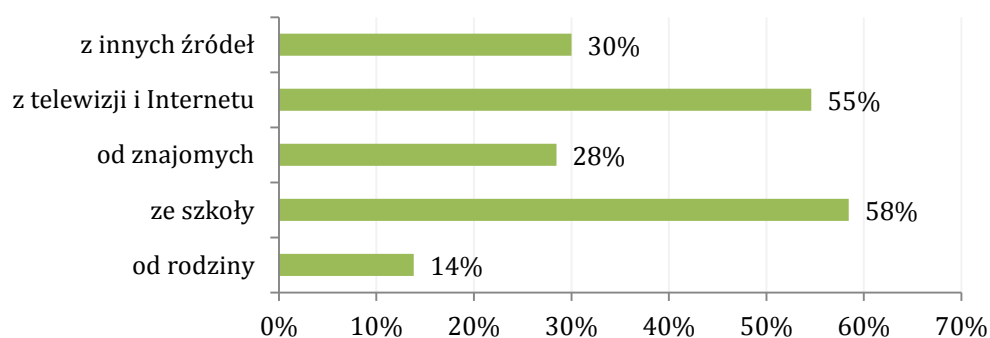
WYK.3.22. SZKOŁA PODSTAWOWA – CZY ZGADZASZ SIĘ ZE ZDANIEM: ZAŻYWANIE DOPALACZY JEST BEZPIECZNIEJSZE DLA ZDROWIA I ŻYCIA W PORÓWNANIU Z ZAŻYWANIEM NARKOTYKÓW

Najczęściej wskazywanym źródłem wiedzy o narkotykach i dopalaczach dla uczniów gimnazjum jest szkoła (58%), a także telewizja i Internet (55%). Na znajomych wskazało 28% badanych, a na rodzinę jedynie 14%.

Biorąc pod uwagę, jak istotnym źródłem wiedzy dla dzieci i młodzieży są środki masowego przekazu, należytem jest obierać również tą drogę jako środka edukacji i profilaktyki zdrowotnej. Istotnym jest, by tego typu kampanie kreować w sposób budzący zainteresowanie młodego człowieka i sprawić, by rzetelne informacje były łatwo dostępne w przestrzeni Internetowej.

WYK. 3.23. SZKOŁA GIMNAZJALNA - SKĄD CZERPIESZ WIEDZĘ O NARKOTYKACH I DOPALACZACH

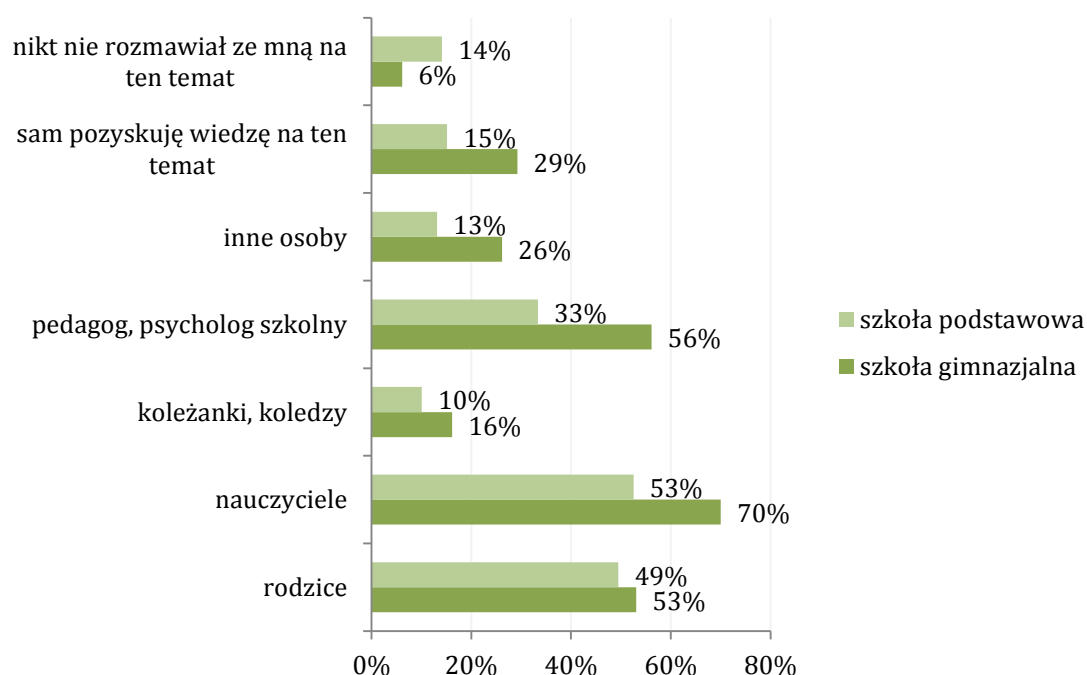

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Kolejne pytania dotyczyły identyfikacji osób, które rozmawiają z uczniami na temat szkodliwości alkoholu, narkotyków oraz dopalaczy. Najczęściej wskazywani są nauczyciele (70% uczniów gimnazjum i 53% młodszych uczniów) oraz rodzice (53% uczniów gimnazjum, 49% uczniów szkoły podstawowej), następnie pedagog lub psycholog szkolny (zdanem 56% uczniów klas starszych, 33% uczniów szkoły podstawowej). Wiedzę w tym temacie samodzielnie pozyskuje około co czwarty uczeń szkoły gimnazjalnej oraz około co siódmy uczeń szkoły podstawowej, a na znajomych wskazuje 16% starszych uczniów, 10% uczniów szkoły podstawowej. Pewien odsetek uczniów (14% uczniów szkoły podstawowej, 6% uczniów gimnazjum) deklaruje, że nikt nie rozmawiał z nimi odnośnie szkodliwości tych substancji.

Młody człowiek w fazie poszukiwania swej dorosłej tożsamości chętnie eksperymentuje z różnymi zachowaniami, próbuje nowych rzeczy, sprawdza się w różnych sytuacjach. W związku z tym potrzebna jest nie tylko rzetelna edukacja w kwestii szkodliwości używek, ale również wsparcie uczniów w okresie ich dojrzewania, czy też dostarczanie rodzicom uczniów potrzebnej wiedzy w zakresie metod wychowawczych.

WYK. 3.24. KTO ROZMAWIAŁ Z TOBĄ NA TEMAT DZIAŁANIA I SZKODLIWOŚCI ŚRODKÓW TAKICH JAK ALKOHOL, NARKOTYKI, DOPALACZE

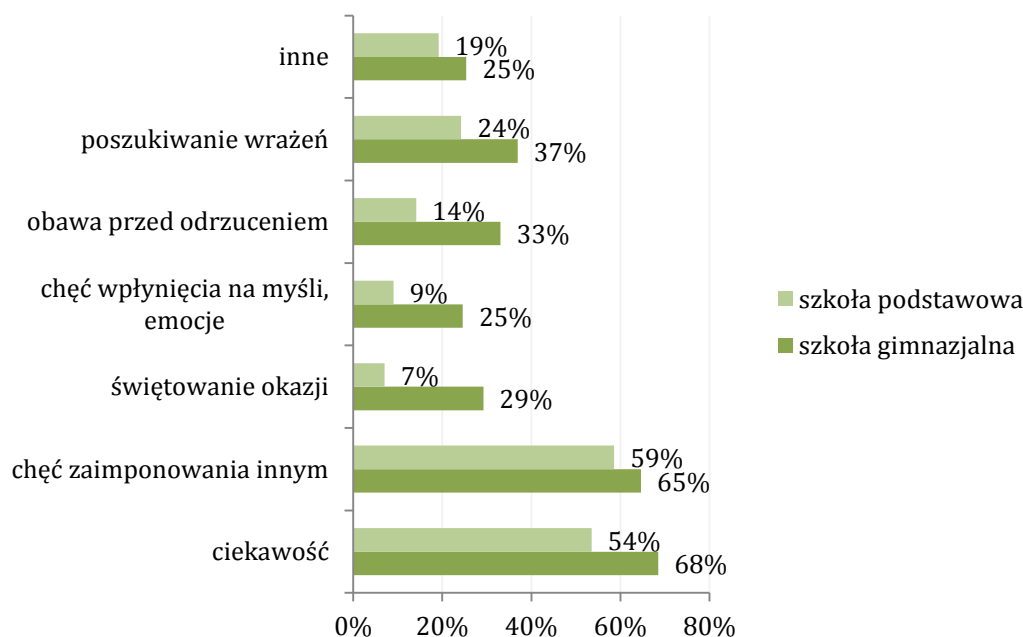
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem ankietowanych uczniów, najczęstszym powodem sięgania po alkohol, narkotyki lub dopalaczy dla dzieci i młodzieży szkolnej jest chęć zaimponowania innym (wskazuje na nią 65% uczniów gimnazjum oraz 59% uczniów szkoły podstawowej) oraz ciekawość (68% uczniów klas starszych oraz 54% uczniów klas młodszych). Około co trzeci uczeń szkoły gimnazjalnej (33%) oraz około co siódmy uczeń szkoły podstawowej (14%) uważa, że chodzi o obawę przed odrzuceniem. Zebrane dane pokazują jak duży wpływ na podejmowane decyzje mają właśnie rówieśnicy. W związku z tym, młodzi ludzie sięgając po papierosy, mogą kierować się potrzebą akceptacji (podobnie jak w przypadku sięgania po alkohol).

37% uczniów gimnazjum oraz 24% uczniów szkoły podstawowej wskazuje na chęć poszukiwania wrażeń, a 25% starszych uczniów, 7% uczniów szkoły podstawowej na świętowanie okazji. Z zebranych danych wynika, iż głównym powodem korzystania z używek przez młodych ludzi jest niespostrzeżenie alternatywnych form zajęć. Należy zatem zwrócić większą uwagę na potrzebę organizacji czasu wolnego młodej społeczności lokalnej oraz zapewnić im dostęp do odpowiednich form rozrywki, umożliwiających rozwój korzystnych zainteresowań, a także ułatwiać dostęp do informacji o proponowanych zajęciach. Ten wybór może wynikać także z kreowanego w mediach obrazu, przedstawiającego użytkowanie alkoholu jako sposobu na radosne spędzanie wolnego czasu.

Co czwarty uczeń starszych klas i 9% młodszych uczniów uważa, że dzieci oraz młodzież szkolna próbują w ten sposób wpłynąć na własne myśli i emocje. Młodzi ludzie czerpią również wzorzec od osób dorosłych, traktujących niejednokrotnie różnego rodzaju używki jako źródło dobrej rozrywki, a także sposób na oderwanie się od codziennych trudności, problemów, czy też stresujących sytuacji.

WYK. 3.25. Z JAKICH POWODÓW TWOI RÓWIEŚNICY SIĘGAJĄ PO ALKOHOL, NARKOTYKI LUB DOPALACZE

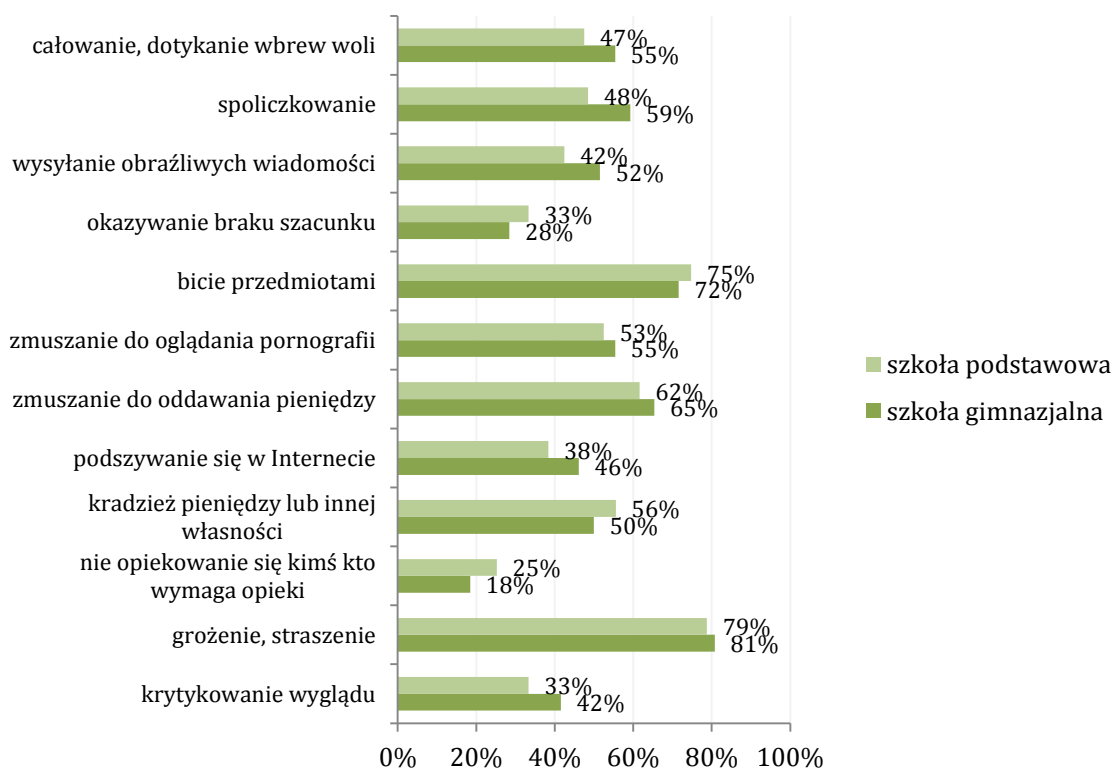

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3.5. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Zawonia

Kolejne pytania w ankiecie skierowanej do uczniów związane były z diagnozą problemu przemocy oraz skalą zjawiska występującej na terenie placówki szkolnej oraz domu. Na początek respondenci mieli zaklasyfikować wybrane sytuacje, jako akt przemocy. Najczęściej wskazywane są odpowiedzi związane z przemocą psychiczną (groźenie, straszenie, zmuszanie do oddawania pieniędzy) oraz fizyczną (bicie przedmiotami, spoliczkowanie). Respondenci rozróżniają także zjawisko przemocy seksualnej przejawiającej się poprzez dotykanie, całowanie wbrew woli (47% uczniów szkoły podstawowej, 55% uczniów starszych klas), a także zmuszanie do oglądania pornografii (53-55% wskazań). Spory odsetek uczniów zwraca także uwagę na problem wymuszeń i kradzieży – 56% uczniów szkoły podstawowej, 50% gimnazjalnej za przemoc uznało kradzież pieniędzy lub innej własności, a 62-65% ankietowanych z obu kategorii wiekowych zmuszanie do oddawania pieniędzy. 42% uczniów szkoły podstawowej, 52% uczniów gimnazjum za przemoc uznało również wysyłanie obraźliwych wiadomości, a 38% młodszych uczniów oraz 46% uczniów szkoły gimnazjalnej podszywanie się pod kogoś w Internecie, co podlega pod zjawisko cyberprzemocy. Poniżej 40% respondentów poprawnie klasyfikuje działania przemocowe, które wiążą się z takimi postawami jak krytykowanie wyglądu, czy brak okazywanego szacunku a poniżej 30% brak opieki. Ze zgromadzonych danych wynika, iż uczniowie szkół gimnazjalnych jak zarówno reprezentanci młodszych klas, posiadają świadomość występowania różnych form przemocy.

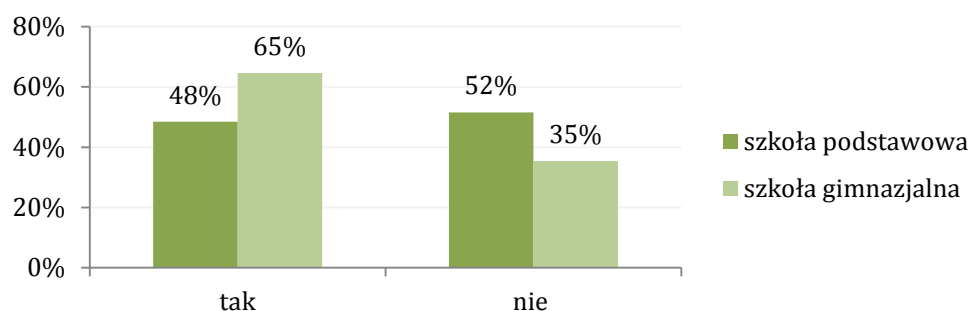
WYK. 3.26. KTÓRE Z SYTUACJI SĄ AKTEM PRZEMOCY

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

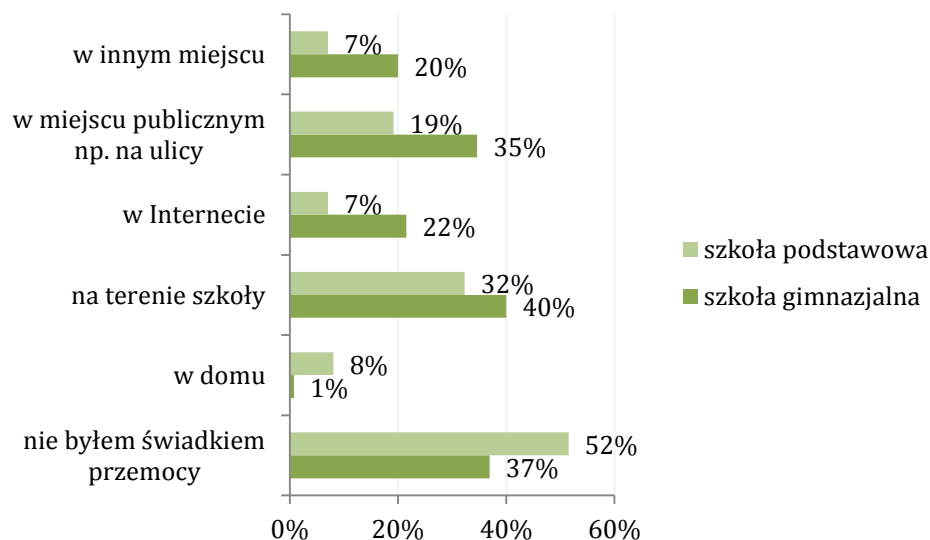
48% uczniów szkoły podstawowej oraz 65% uczniów szkoły gimnazjalnej przyznaje, że byli kiedykolwiek świadkami przemocy.

WYK. 3.27. CZY BYŁEŚ KIEDYKOLWIEK ŚWIADKIEM PRZEMOCY

Osoby, którym zdarzyło się być świadkiem przemocy wskazują, że dochodziło do niej na terenie szkoły (40% uczniów starszych klas oraz 32% młodszych). 35% uczniów gimnazjum, 19% uczniów szkoły podstawowej wskazuje na miejsce publiczne np. ulicę. Zjawisko cyberprzemocy zaobserwowało 22% uczniów gimnazjum, 7% uczniów szkoły podstawowej. 1% uczniów gimnazjum, 8% uczniów szkoły podstawowej wskazuje, że było świadkami przemocy domowej.

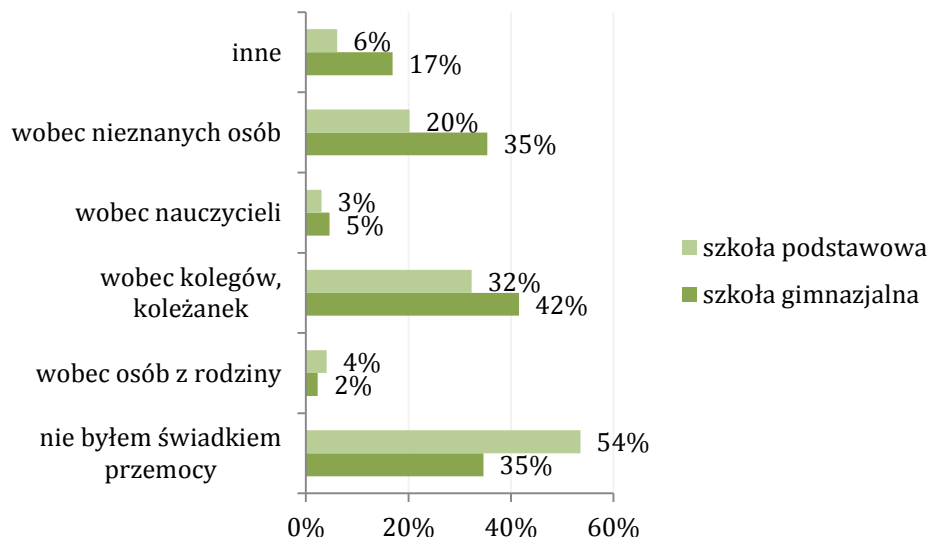
WYK. 3.28. GDZIE AKT PRZEMOCY, KTÓREGO BYŁEŚ ŚWIADKIEM MIAŁ MIEJSCE

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Osoby będące świadkiem przemocy przyznają, że przemoc była stosowana wobec kolegów, koleżanek (42% uczniów szkoły gimnazjalnej oraz 32% uczniów szkoły podstawowej), następnie wobec nieznanymi osób (35% uczniów szkoły gimnazjalnej, 20% uczniów szkoły podstawowej). Pewien odsetek badanych uczniów wskazuje na osoby z rodziny (2-4% wskazań w obu grupach szkolnych), a także na nauczycieli (3-5% wskazań).

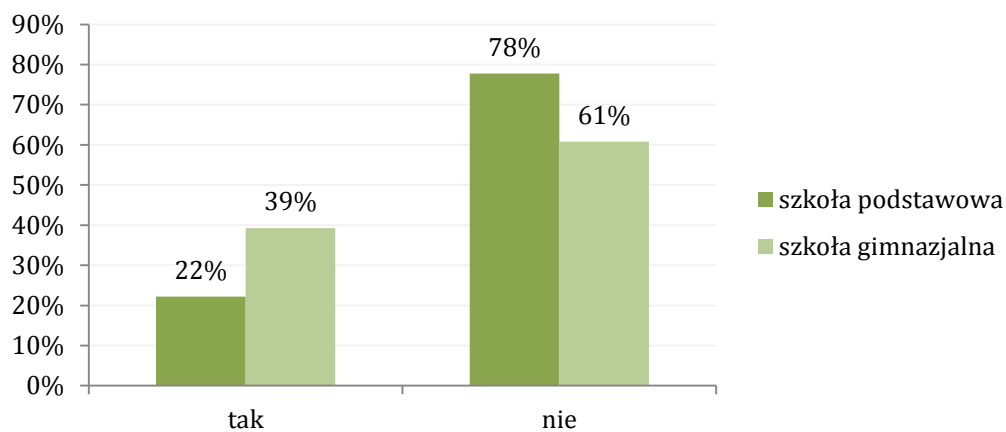
WYK. 3.29. WOBEC KOGO PRZEMOC BYŁA STOSOWANA

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

39% uczniów szkoły gimnazjalnej oraz 22% uczniów szkoły podstawowej przyznaje, iż doświadczyło przemocy.

WYK. 3.30. CZY DOŚWIADCZYŁEŚ KIEDYKOLWIEK PRZEMOCY

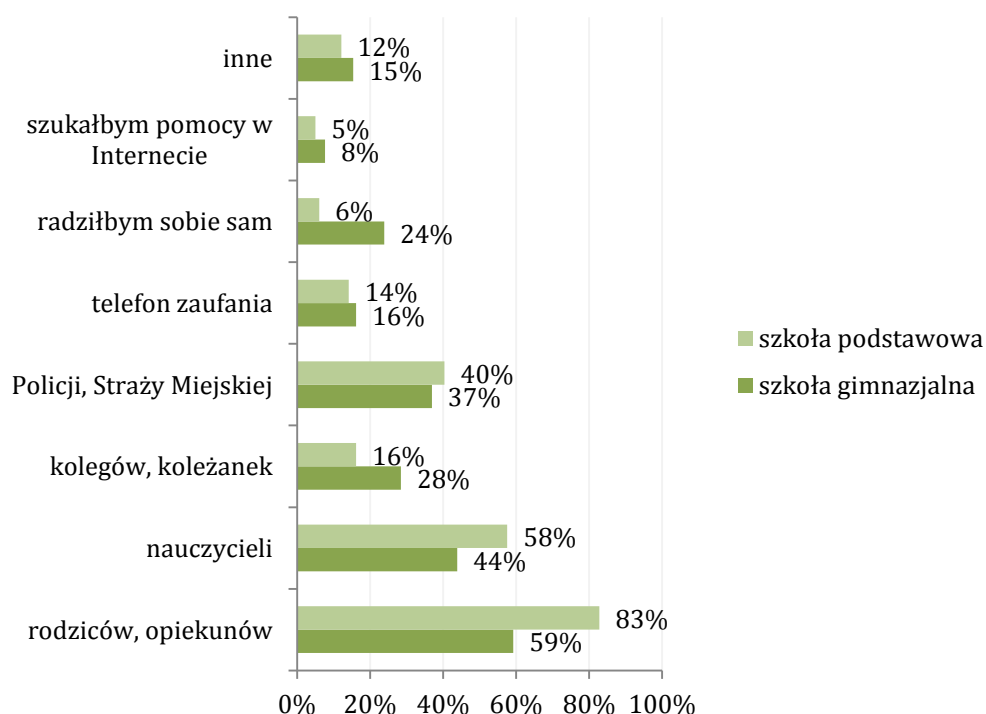
Kolejne pytanie w ankiecie skierowanej do dzieci i młodzieży szkolnej dotyczyło oceny poczucia bezpieczeństwa wśród wybranych osób. Zebrane dane pokazują, że respondenci czują się bezpiecznie przede wszystkim wśród członków rodziny – należy podkreślić, że największy odsetek ocenia duże poczucie bezpieczeństwa wśród rodziców (powyżej 80% wskazań u starszych uczniów oraz powyżej 90% u młodszych). Stosunkowo najmniejszy odsetek ankietowanych ocenia duże poczucie bezpieczeństwa wśród koleżanek i kolegów (w granicy 40%- 50% uczniowie z obu grup szkolnych oceniają swoje poczucie bezpieczeństwa wśród znajomych jako średnie). Jeśli chodzi o kadrę pedagogiczną, to młodszy uczniowie wyżej oceniają swoje poczucie bezpieczeństwa wśród nauczycieli i nauczycielek niż starsi uczniowie.

TAB. 1 OCENA POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA WŚRÓD WYBRANYCH OSÓB

	Małe		Średnie		Duże	
	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Szkoła podstawowa	Gimnazjum
Mama	1%	7%	3%	11%	96%	82%
Tata	1%	7%	8%	6%	91%	87%
Babcia	10%	14%	19%	25%	71%	61%
Dziadek	8%	15%	22%	28%	70%	57%
Ciotki	2%	13%	26%	35%	72%	52%
Wujkowie	2%	8%	23%	28%	75%	65%
Nauczycielki	16%	30%	38%	38%	45%	32%
Nauczyciele	14%	31%	40%	40%	45%	29%
Koleżanki	28%	27%	39%	37%	32%	36%
Koledzy	19%	18%	47%	35%	33%	48%

Ostatnie pytanie z bloku diagnozującego ryzyko zagrożenia przemocą dotyczyło osób lub instytucji, do których zgłosiłby się uczeń będąc świadkiem i ofiarą przemocy. Największy odsetek respondentów wskazuje na poszukiwanie pomocy u rodziców lub opiekunów (83% wskazań uczniów szkoły podstawowej oraz 59% gimnazjalnej). U nauczycieli poszukiwałoby pomocy 58% uczniów szkoły podstawowej oraz 44% uczniów gimnazjum. Jeśli chodzi o poszukiwanie wsparcia wśród instytucji, których celem jest m.in. pomoc osobom zagrożonym przemocą to: 40% uczniów szkoły podstawowej oraz 37% gimnazjalnej wskazało policję, straż miejską, a 14-16% uczniów obu grup szkolnych telefon zaufania. Po pomoc do kolegów, koleżanek zwróciłoby się 16% uczniów szkoły podstawowej oraz 28% gimnazjum. Na próbę samodzielnego rozwiązania problemu zdecydowałoby 24% uczniów szkoły gimnazjalnej, a także 6% uczniów szkoły podstawowej. 5-8% uczniów z obu kategorii wiekowych rozwiązania problemu poszukiwałoby w Internecie.

WYK. 3.31. DO KOGO ZWRÓCIŁBYŚ SIĘ O POMOC BĘDĄC ŚWIADKIEM LUB OFIARĄ PRZEMOCY

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

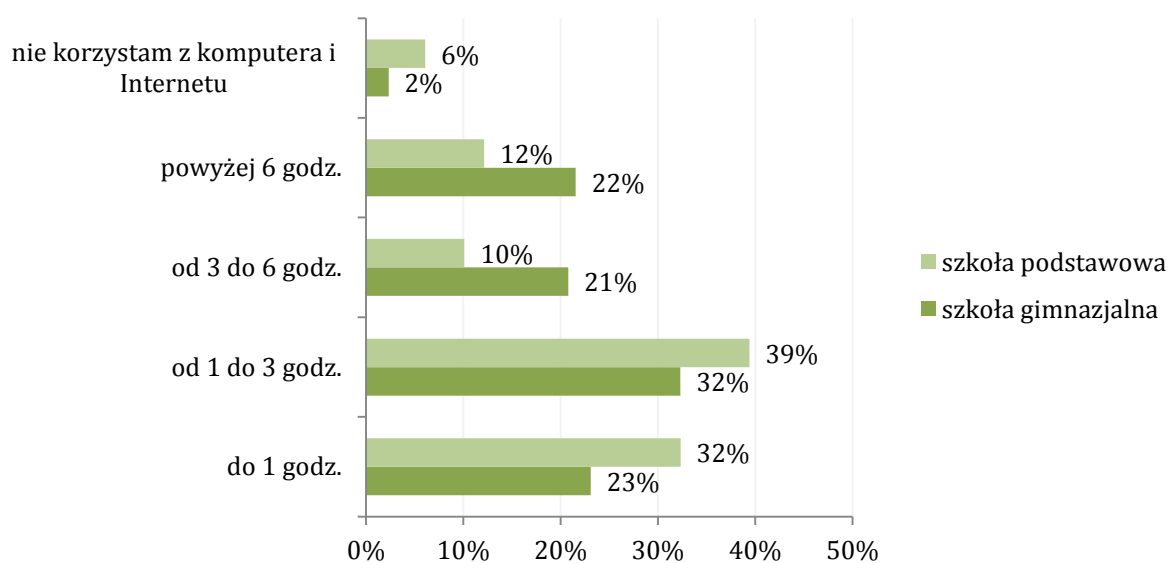
3.6. Uzależnienie od komputera i Internetu z perspektywy z perspektywy dzieci i młodzieży szkolnej gminy Zawonia

Ostatni blok pytań w ankiecie skierowanej do uczniów dotyczył korzystania z komputera oraz zjawisk z nim związanych – uzależnienia oraz poczucia bezpieczeństwa.

Uczniowie mieli ocenić ile czasu dziennie korzystają z Internetu. Respondenci w większości zaznaczyli, że poświęcają na przeglądanie Internetu 1-3 godzin dziennie (32% uczniów szkoły podstawowej, 39% uczniów gimnazjum), a odpowiedź do 1 godziny wybrało 32% młodszych uczniów, 23% uczniów gimnazjum. W przypadku uczniów szkoły gimnazjalnej 21% badanych wskazało, że z Internetu korzysta od 3-6 godzin dziennie, zaś 22% powyżej 6 godzin dziennie. 10% młodszych respondentów przeznaczają na tę czynność 3-6 godzin dziennie, a powyżej 6 godzin dziennie 12%. Niewielki odsetek badanych wskazuje, iż w ogóle nie korzysta z komputera (6% młodszych uczniów, 2% uczniów gimnazjum).

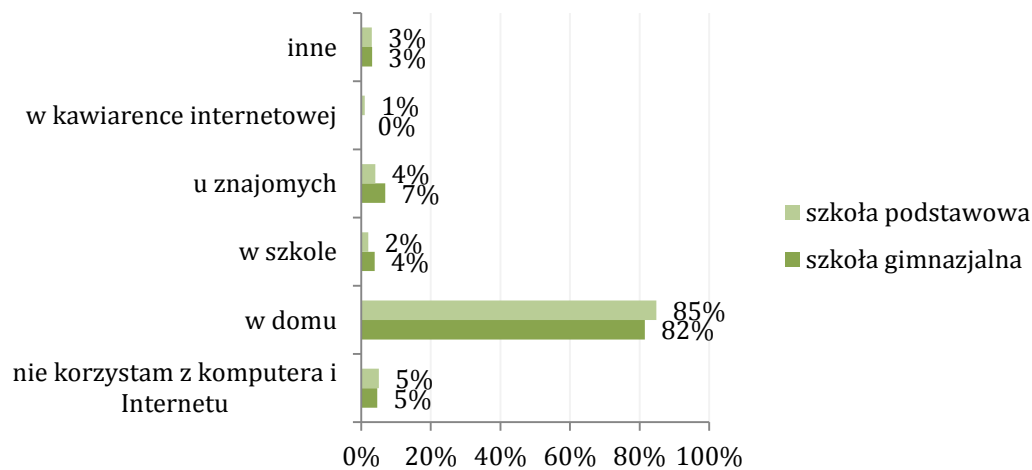
Z zebranych danych wynika, że wśród starszych uczniów wydłuża się nieco czas przeznaczony na korzystanie z komputera.

WYK. 3.32. ILE CZASU DZIENNIE POŚWIĘCASZ NA KORZYSTANIE Z KOMPUTERA I INTERNETU?

Większość uczniów (85% uczniów szkoły podstawowej, 82% uczniów gimnazjum) wskazuje, że najczęściej korzysta z Internetu w domu. Na szkołę wskazuje 2-4% respondentów, na znajomych 4-7% , a 1% uczniów szkoły podstawowej korzysta z kawiarenki internetowej.

WYK. 3.33. GDZIE NAJCZĘŚCIEJ KORZYSTASZ Z KOMPUTERA I INTERNETU

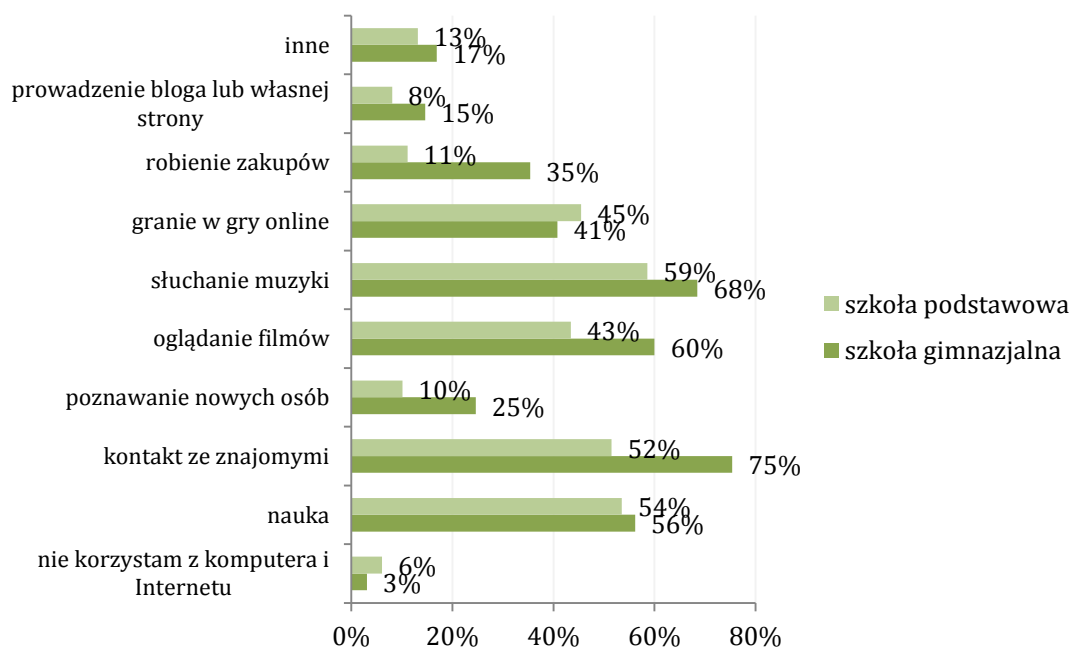

Kolejne pytanie dotyczyło powodów korzystania z Internetu. Najczęściej, przez obie badane grupy uczniów, wskazywane są odpowiedzi związane z komunikacją ze znajomymi oraz sposobami spędzania czasu wolnego – słuchania muzyki, oglądaniem filmów, graniem w gry. Uczniowie wskazali także na cele edukacyjne – 54% młodszych uczniów oraz 56% uczniów szkoły gimnazjalnej.

Co dziesiąty uczeń szkoły podstawowej oraz co czwarty gimnazjalnej korzysta z Internetu w celu nawiązywania nowych kontaktów. Nawiązywanie znajomości drogą online, niesie ze sobą pewne zagrożenia. Możliwość zachowania anonimowości w Internecie i łatwość tworzenia fałszywych kont w portalach społecznościowych powoduje, że wśród Internetowych znajomości młodego człowieka, mogą znaleźć się osoby niekoniecznie kierujące się dobrymi intencjami. Niebezpieczeństwo nasila się w momencie, gdy dziecko postanowi rozwinąć daną znajomość w realnym świecie.

Z zakupów Internetowych korzysta 11% uczniów szkoły podstawowej oraz 35% uczniów gimnazjum. Zakupy Internetowe cieszą się coraz większą popularnością, gdyż są łatwe i szybkie do zrealizowania, umożliwiają dostęp do szeregu różnych produktów za pośrednictwem jednego urządzenia. Nie zawsze jednak przynoszą oczekiwane korzyści. Portale zakupowe mogą być wykorzystywane przez wyłudzaczy jako sposób na kradzież środków pieniężnych. Ponadto w toku zakupów drogą online łatwo jest stracić rachubę pieniężną, co może doprowadzić do kłopotów finansowych. Można też nabyć produkty, które nie są korzystne lub przeznaczone dla osoby niepełnoletniej. Dlatego istotnym jest, by zwracać uwagę na to co, w jaki sposób i przy jakim nakładzie pieniężnym młodzi ludzie nabywają, a także budować świadomość odpowiedzialności finansowej.

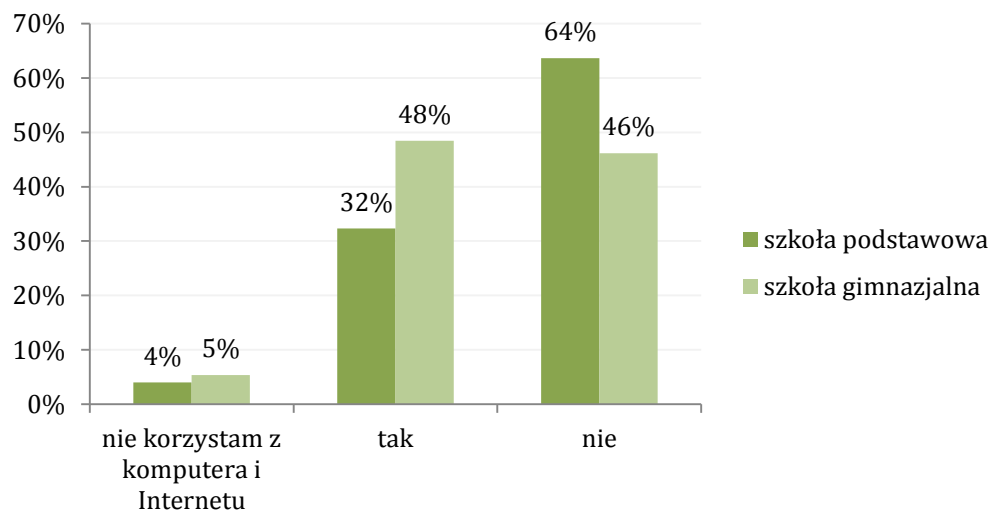
WYK. 3.34. POWODY KORZYSTANIA Z INTERNETU

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

48% uczniów szkoły gimnazjalnej przyznaje, że czuli się źle z powodu braku dostępu do komputera i Internetu. Odsetek tych odpowiedzi jest mniejszy wśród uczniów klas młodszych, jednakże wynosi 32%.

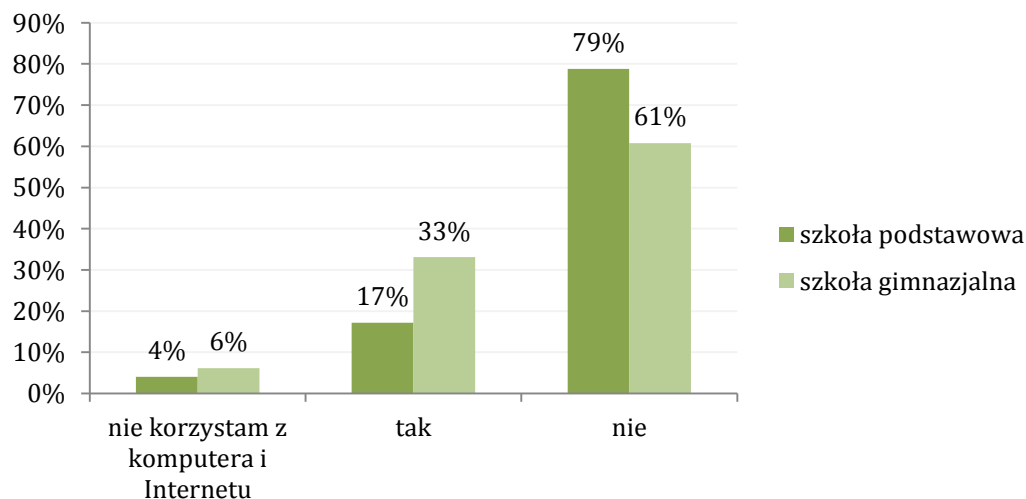
WYK. 3.35. CZY KIEDYKOLWIEK CZUŁEŚ SIĘ ŹŁE Z POWODU BRAKU DOSTĘPU DO KOMPUTERA I INTERNETU

Większość respondentów wskazuje, że nigdy nie kłamali w celu ukrycia prawdziwej ilości czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu – 79% uczniów szkoły podstawowej oraz 61% uczniów gimnazjum. Przeciwną odpowiedź wskazało 33% uczniów klas starszych oraz 17% młodszych, którzy przyznają się do zatajania przed dorosłymi ilości czasu poświęcanego na korzystanie z komputera i Internetu.

Osoby wykazujące niepokój z powodu braku dostępu do komputera i Internetu (wyk.3.35.), a także te starające się ukryć czas, który poświęcają na tego typu czynności, mogą znajdować się w grupie ryzyka, narażonej na uzależnienie od komputera.

WYK. 3.36. CZY ZDARZYŁO CI SIĘ KŁAMAĆ ABY UKRYĆ PRAWDZIwą ILOŚĆ CZASU SPRZĘDZANEGO NA KORZYSTANIU Z KOMPUTERA I INTERNETU NP. PRZED RODZICAMI ?

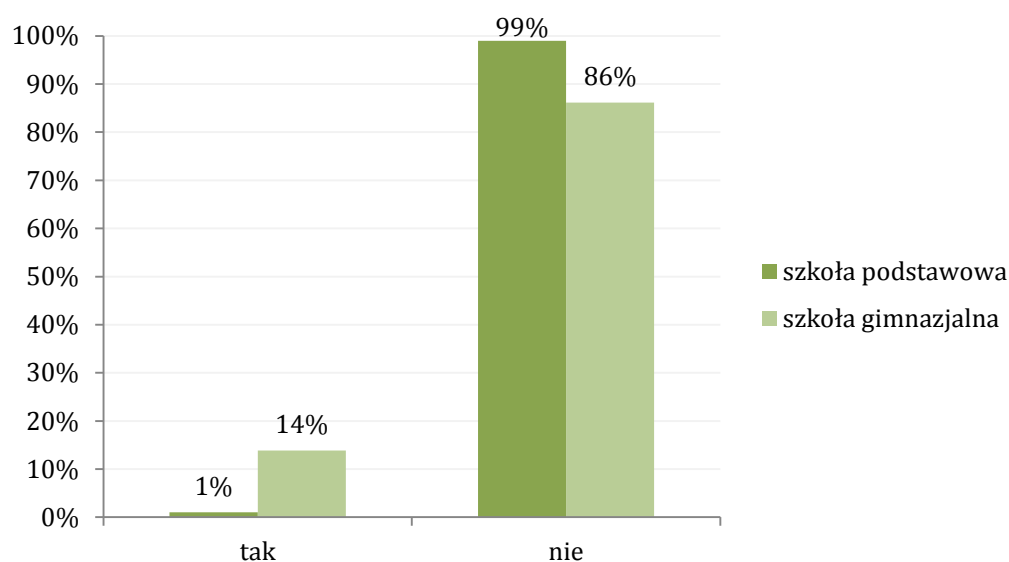

Ostatnie pytanie w ankiecie skierowanej do dzieci i młodzieży szkolnej dotyczyło bezpieczeństwa w Internecie.

Uczniom zadano pytanie o to, czy podaliby swoje dane osobowe, osobie poznanej w Internecie. 99% uczniów szkoły podstawowej oraz 86% gimnazjalnej zaznaczyło, że nie dopuściliby do takiej sytuacji.

Około co siódmy reprezentant starszych klas wskazuje, że mógłby przekazać tego typu dane nieznanemu osobie (14%). Próba wyłudzenia danych osobistych jest jednym z potencjalnych zagrożeń, czyhających w Internecie: oszuści w celach uzyskania łatwej korzyści materialnej, starają się uzyskać takie informacje jak adres zamieszkania, wyposażenie mieszkania, czy też loginów i haseł do kont bankowych, serwisów Internetowych. Chęć wyciągnięcia osobistych informacji o młodym człowieku może też wiązać się z próbą uwiedzenia nieletniego. Inne zagrożenia to np. propagowanie przystąpienia do niebezpiecznej grupy lub zachęcanie do ryzykownych zachowań.

WYK. 3.37. CZY PODAŁBYŚ SWOJE DANE OSOBOWE OSOBIE POZNANEJ W INTERNECIE

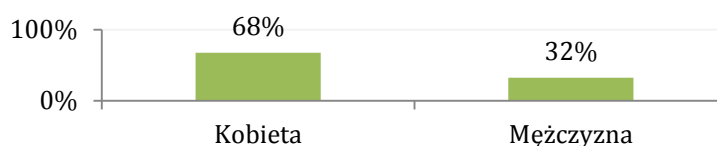

4. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ZAWONIA

4.1. Struktura badanej próby

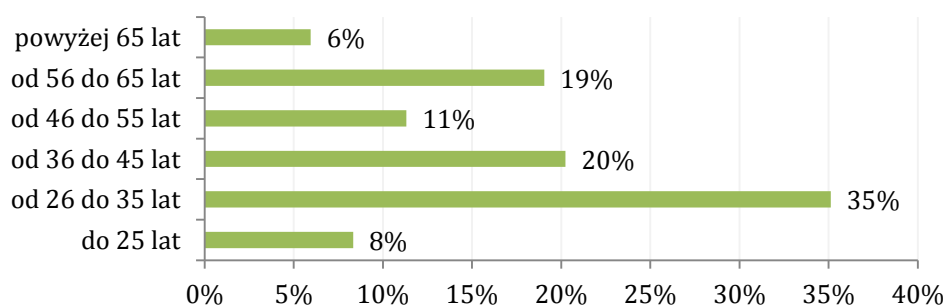
W badaniu diagnozującym wybrane problemy społeczne na terenie gminy Zawonia wzięło udział 250 dorosłych mieszkańców. Wśród nich 68% kobiet oraz 32% mężczyzn.

WYK. 4.1. PŁEĆ

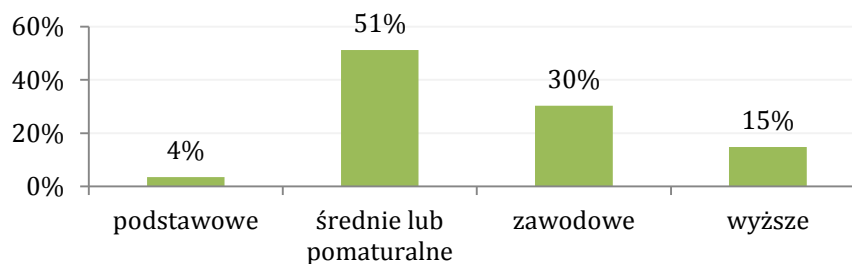
35% osób w próbie znajduje się w kategorii wiekowej 26-35 lat, 20% stanowią respondenci pomiędzy 36 a 45 rokiem życia, 19% pomiędzy 56 a 65 rokiem życia, a 11% to respondenci od 46 do 55 lat. 8% to mieszkańcy poniżej 25 lat, a 6% powyżej 65 roku życia.

WYK. 4.2. KATEGORIA WIEKOWA

51% ankietowanych mieszkańców posiada wykształcenie średnie lub pomaturalne, 30% zawodowe, 15% wyższe, a pozostałe 4% podstawowe.

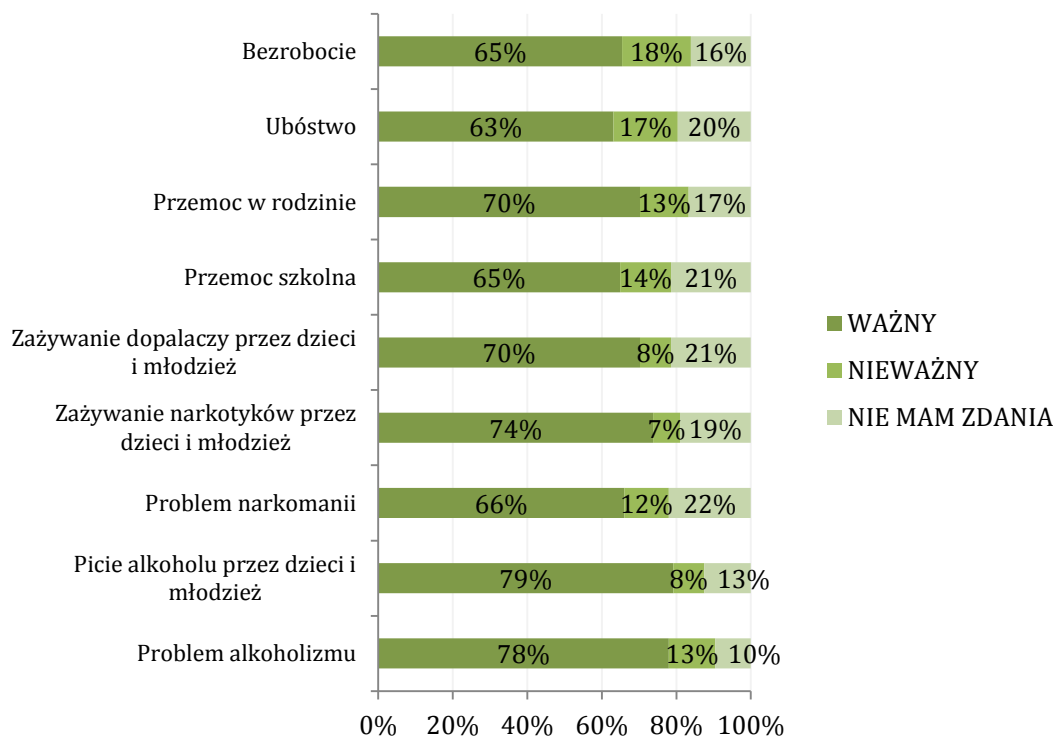
WYK. 4.3. WYKSZTAŁCENIE

4.2. Postrzeganie wybranych problemów społecznych przez dorosłych mieszkańców gminy Zawonia

Pierwszy blok pytań w ankiecie skierowanej do dorosłych mieszkańców gminy dotyczył postrzegania istotności wybranych problemów społecznych występujących na terenie gminy. Respondenci mieli ustosunkować się do wybranych kwestii poprzez ocenę ich ważności. W ankiecie wyjaśniono, że problem ważny istnieje i wymaga wzmoczonych działań ze strony odpowiednich instytucji, problem nieważny nie wymaga podejmowania działań. Z zebranych danych wynika, że wszystkie problemy są uważane za ważne dla mieszkańców biorących udział w badaniu. Za najistotniejsze należy uznać: picie alkoholu przez dzieci i młodzież (79% ocen jako ważny) oraz problem alkoholizmu (78% wskazań), zażywanie narkotyków przez dzieci i młodzież (74% wskazań), zażywanie dopalaczy przez dzieci i młodzież (70% ocen ważne), przemoc w rodzinie (70% wskazań). W granicach 60-69% ocen jako ważne otrzymały takie kwestie problematyczne jak: problem narkomanii, przemoc szkolna, a także bezrobocie i ubóstwo.

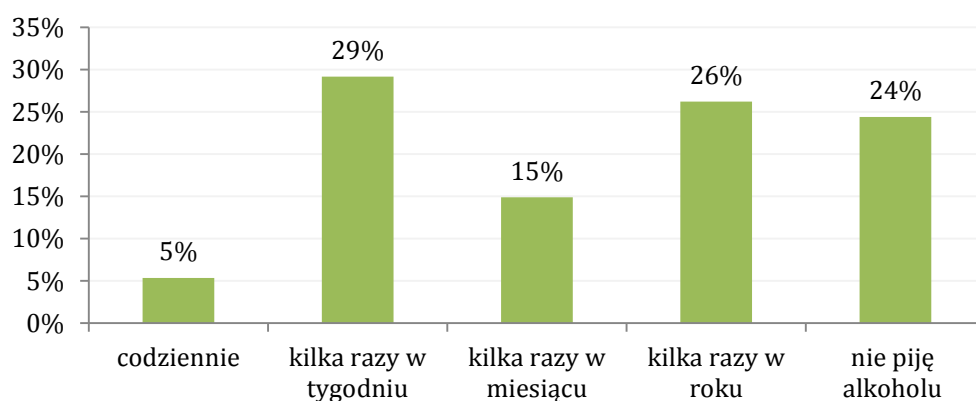
WYK. 4.4. OCENA ISTOTNOŚCI WYBRANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

4.3. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Zawonia

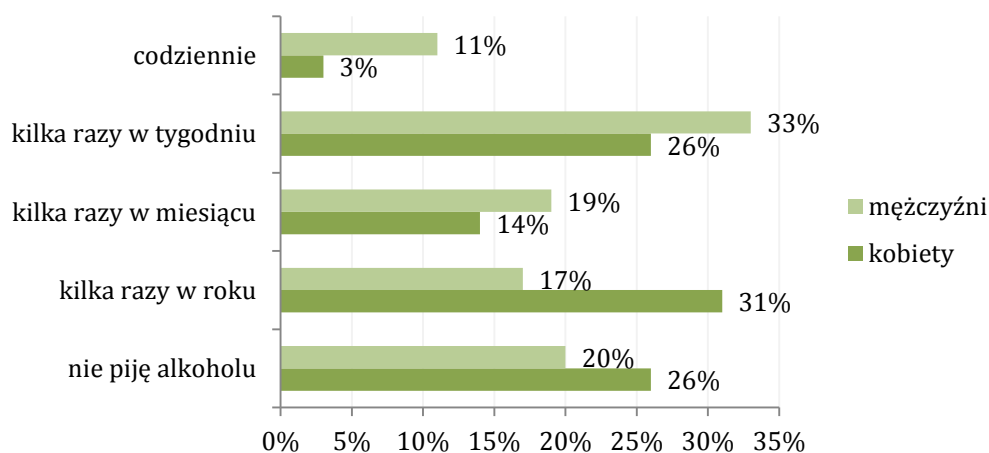
Dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym spytano o częstotliwość spożywania alkoholu. Wśród badanych 24% deklaruje, iż w ogóle nie pije alkoholu. Spośród pozostałych respondentów, po alkohol, kilka razy w tygodniu sięga 29%, kilka razy w roku 26% mieszkańców, zaś kilka razy w miesiącu 15%. Do codziennego spożywania alkoholu przyznaje się 5% badanych.

WYK. 4.5. JAK CZĘSTO SPOŻYWA ALKOHOŁ ?

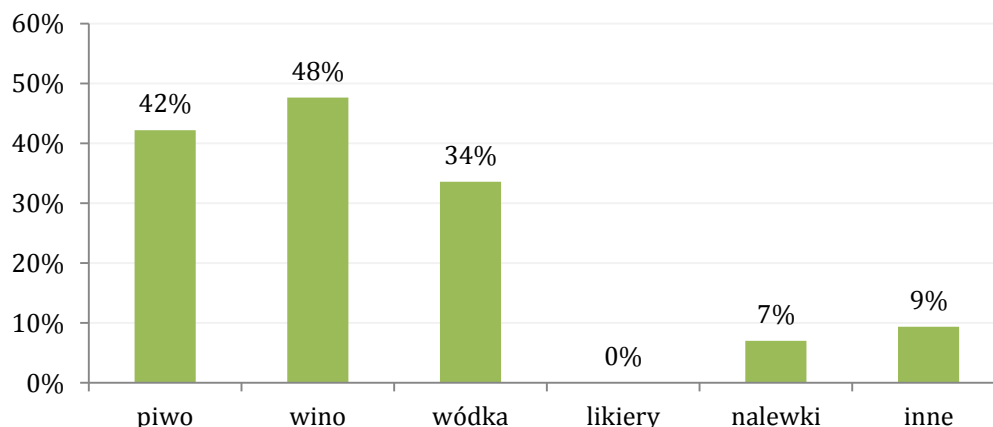
Ponadto głębsza analiza wyników wykazała, że to mężczyźni częściej sięgają po alkohol niż kobiety. Codzienne spożywanie alkoholu deklaruje 11% mężczyzn, wśród kobiet jest to 3% badanych.

WYK. 4.5.1. JAK CZĘSTO SPOŻYWA ALKOHOŁ ? – Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI

48% badanych mieszkańców wskazuje, że najczęściej sięga po wino, następnie 42% po piwo, zaś 34% wybrało wódkę, a 7% nalewki. Pozostałe 9% respondentów wybrało jeszcze inny, bliżej nieokreślony rodzaj alkoholu.

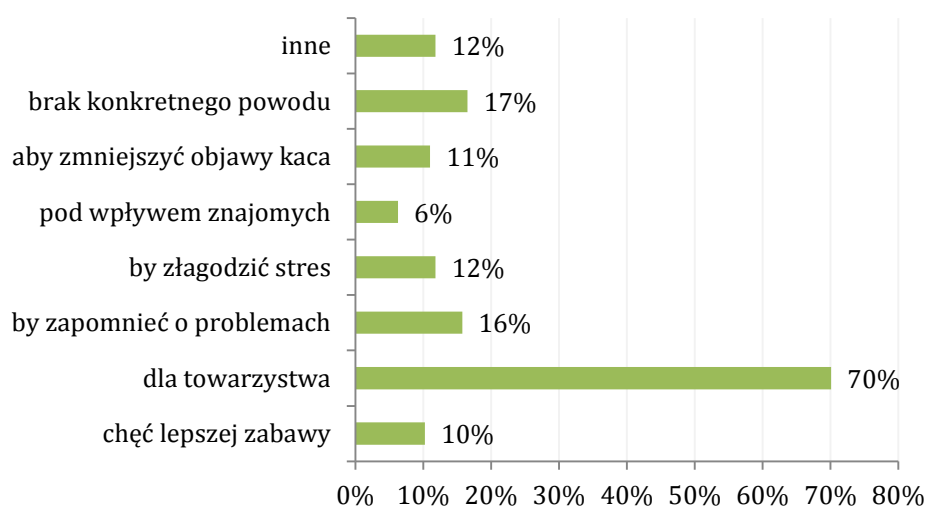
WYK. 4.6. JAKI RODZAJ ALKOHOLU NAJCZĘŚCIEJ SPOŻYWA ?

Kolejne pytanie dotyczyło powodów sięgania po alkohol. Większość (70%) badanych sięga po alkohol dla towarzystwa. Wśród pozostałych odpowiedzi, w 17% wskazano na brak konkretnego powodu, 16% stara się w ten sposób zapomnieć o problemach, a 12%, by złagodzić stres. 11% badanych pijąc alkohol próbuje zniwelować objawy występujące po wcześniejszym użyciu alkoholu. Na chęć lepszej zabawy wskazuje 10% dorosłych ankietowanych, a 6% na wpływ znajomych.

Należy tutaj jeszcze raz podkreślić, jak ważnym jest, by zwracać uwagę dorosłych mieszkańców gminy, na potrzebę przekazywania młodym ludziom korzystnych wzorców zachowań, odnoszących się m.in. do kwestii korzystania z używek, w tym także powodów, wiążących się z ich używaniem.

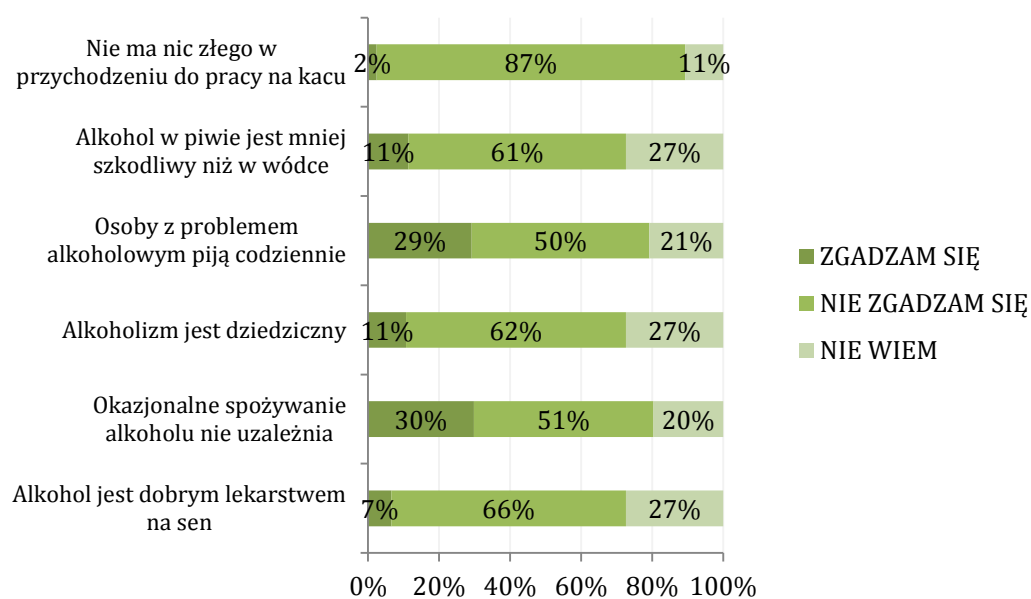
WYK. 4.7. POWODY SIĘGANIA PO ALKOHOL

Kolejne pytanie dotyczyło ustosunkowania się do wybranych stwierdzeń związanych z alkoholem. Mieszkańcy prezentują różne postawy i poziom wiedzy względem alkoholizmu. 87% uważa, że jest coś złego w przychodzeniu na kacu do pracy. 61% jest zdania, że alkohol w piwie jest tak samo szkodliwy jak ten zawarty w wódce, jednakże około co dziesiąty ankietowany (11%) jest przeciwnego zdania, a 27% badanych nie potrafi określić swojego zdania w tej kwestii. Co trzeci badany twierdzi, że okazjonalne spożywanie alkoholu nie prowadzi do uzależnienia. Około co trzeci (29%) ankietowany wskazuje, że osoby z problemem alkoholowym piją codziennie zapominając, że nawet abstynent może borykać się z chorobą alkoholową. 27% respondentów nie potrafi wyrazić swojej opinii względem dziedziczności choroby alkoholowej. Pewien odsetek badanych mieszkańców (7%) jest także przekonany, że alkohol jest dobrym lekarstwem na sen, a 27% nie jest w stanie określić się jednoznacznie w tym aspekcie.

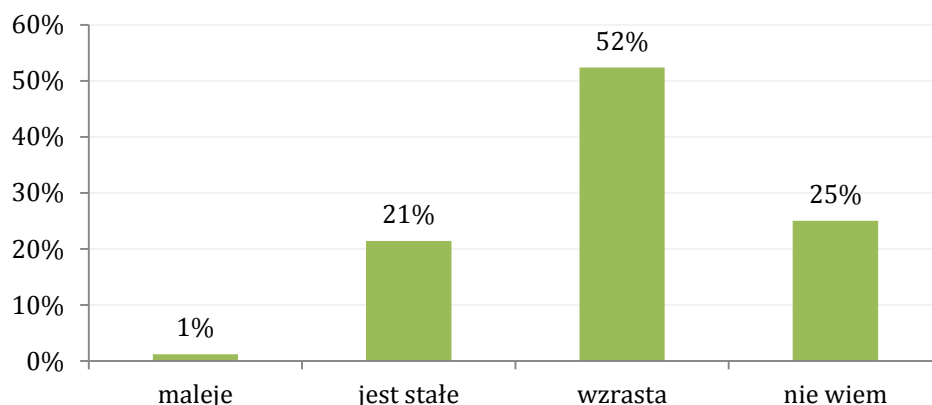
Jest to wynik niepokojący i świadczy o potrzebie uzupełnienia wiedzy dorosłych mieszkańców gminy w obrębie problematyki alkoholowej poprzez kampanie lokalnie, czy też akcje ulotkowe.

WYK. 4.8. NA ILE ZGADZA SIĘ ZE STWIERDZENIAMI DOTYCZĄCYMI ALKOHOLU

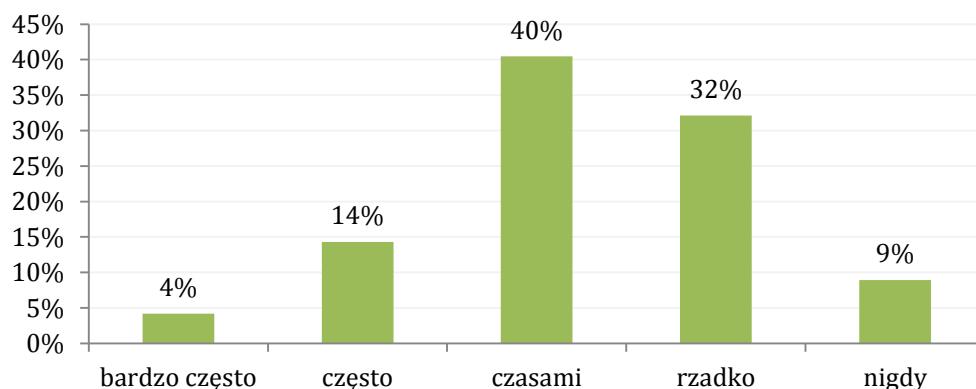
Dorośli mieszkańcy gminy poproszeni zostali również o ocenę spożycia alkoholu na przestrzeni kilku ostatnich lat. Ponad połowa (52%) respondentów uważa, że spożycie alkoholu w ich miejscowości wzrasta, 21% ocenia, iż utrzymuje się na stałym poziomie. Jedynie 1% badanych stwierdził, by spożycie alkoholu wykazywało tendencją malejącą.

WYK. 4.9. OCENA SPOŻYCIA ALKOHOLU NA PRZESTRZENI KILKU LAT W MIEJSCOWOŚCI

Większość badanych wskazuje, że na terenie gminy Zawonia dochodzi do prowadzenia pojazdu po spożyciu alkoholu (91%). Wśród nich 40% ocenia te incydenty jako zdarzające się czasami, 32% wskazuje, iż dochodzi do nich rzadko, zaś 14% wybrało odpowiedź często., 4% bardzo często. Jedynie 9% badanych deklaruje, że na terenie gminy nie dochodzi do prowadzenia pojazdu po spożyciu alkoholu .

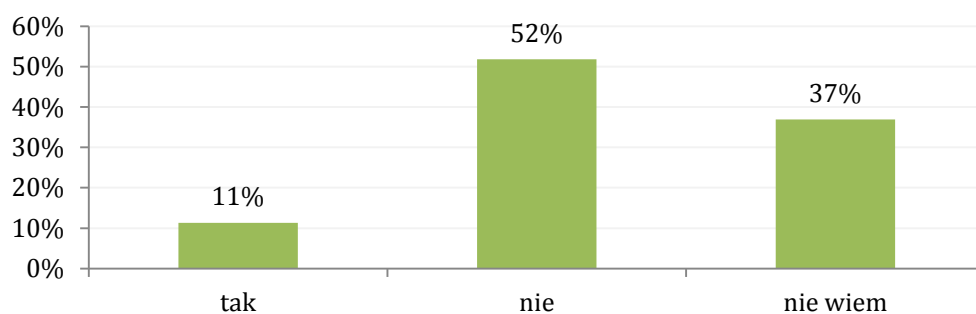
WYK. 4.10. JAK CZĘSTO MA SYTUACJA JAZDY PO SPOŻYCIU ALKOHOLU ?

W kolejnym pytaniu dorośli mieszkańcy poproszeni zostali o ocenę dostępności alkoholu dla osób nieletnich. Ponad połowa ankietowanych (52%) jest zdania, że na terenie miejscowości nie występują miejsca, w których osoby niepełnoletnie mogłyby dokonać zakupu alkoholu. 37% mieszkańców nie potrafi wyrazić opinii w tej kwestii.

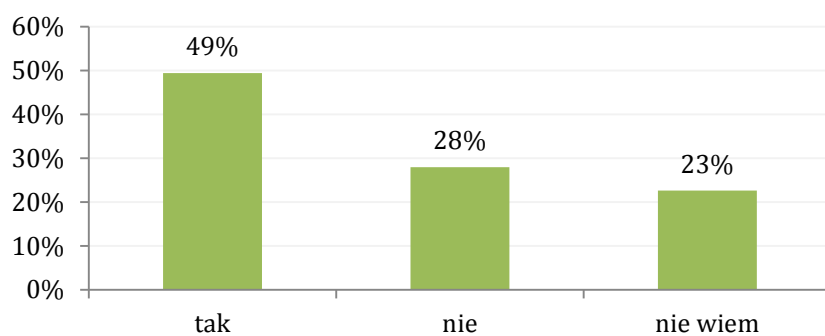
Około co dziesiąty badany uważa, że osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu alkoholu na terenie ich miejscowości (11%). Wskazuje to na pojawianie się tego typu praktyk wśród sprzedawców, co powinno być wskazówką do działań prewencyjnych prowadzonych przez władze gminy.

WYK. 4.11. CZY W MIEJSCOWOŚCI OSOBY NIELETNIE MOGĄ ZAKUPIĆ ALKOHOL

Kolejne pytanie z bloku diagnozującego problem alkoholowy dotyczyło możliwości zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe: 49% mieszkańców jest zdania, że na terenie miejsca zamieszkania takie sytuacje się zdarzają. Przeciwnego zdania jest 28% badanych.

WYK. 4.12. CZY W MIEJSCOWOŚCI OSOBY NIETRZEŻWE MOGĄ ZAKUPIĆ ALKOHOL

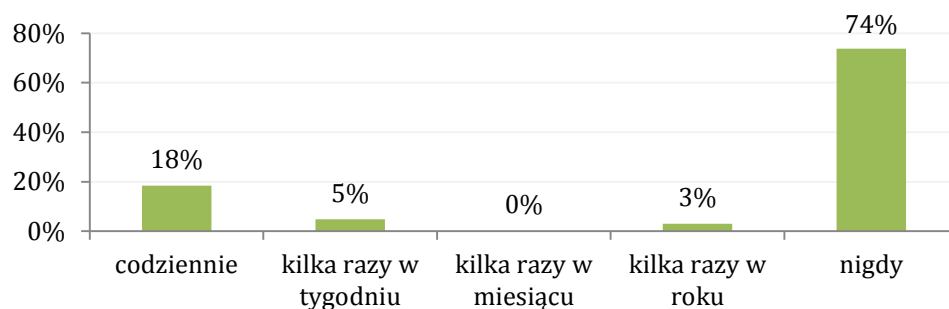
4.4. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Zawonia

Kolejne istotne zagadnienia poruszane w badaniu dotyczyło diagnozy problemu nikotynowego, szczególnie oceny skali zjawiska wśród mieszkańców gminy Zawonia.

Palenie papierosów deklaruje około co czwarty mieszkaniec gminy biorący udział w badaniu (26%). Wśród nich 18% pali codziennie, 5% kilka razy w tygodniu, a 3% kilka razy w roku. Wynika z tego, że większość respondentów przyznających się do palenia, to osoby sięgające po papierosy codzienne. Zebrane dane potwierdzają, iż nikotyna jest silnie oddziałującą substancją na organizm człowieka.

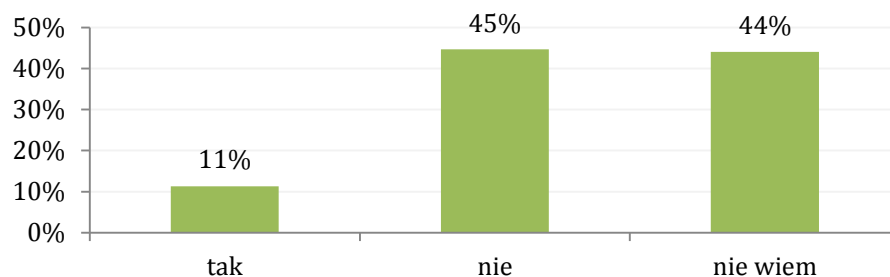
Warto też przy tym zwrócić uwagę na problem biernego palenia, które jest także niezwykle szkodliwym zjawiskiem - choroby odtytoniowe dotyczą także osoby, które nigdy nie paliły. W związku z tym, profilaktyka antynikotynowa powinna być nastawiona także na przeciwdziałanie temu zjawisku.

WYK. 4.13. JAK CZĘSTO PALI PAPIEROSY

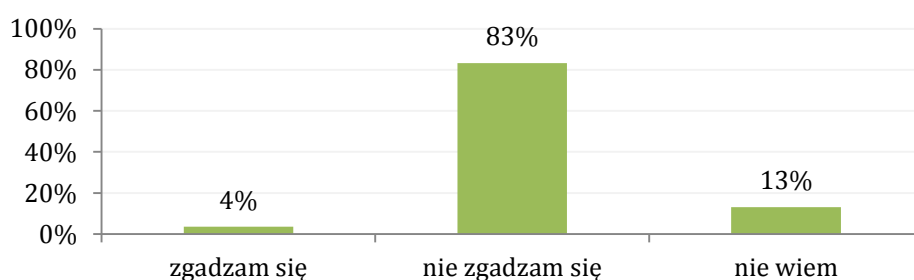
45% badanych mieszkańców uważa, że na terenie ich miejscowości osoby niepełnoletnie nie są w stanie dokonać zakupu papierosów. Przeciwnego zdania jest 11% respondentów, a 44% nie ma zdania w tej kwestii.

WYK. 4.14. CZY W MIEJSCOWOŚCI OSOBY NIELETNIE MOGĄ ZAKUPIĆ PAPIEROSY

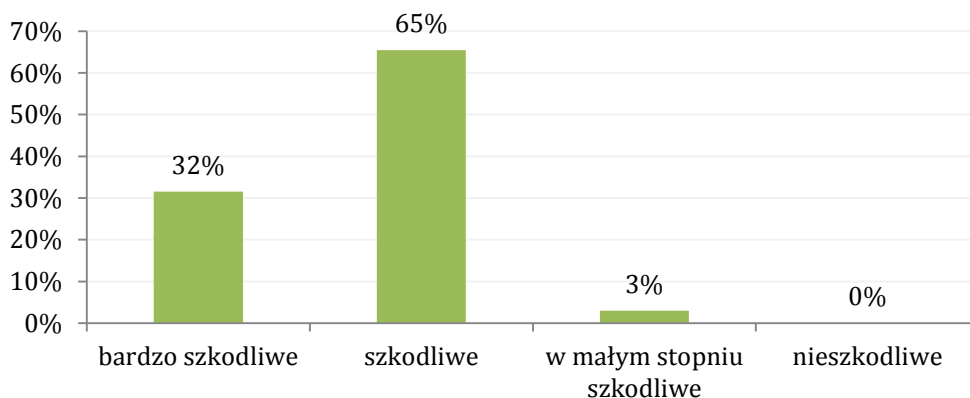
Na pytanie czy palenie papierosów powinno być dozwolone od 15 roku życia, skoro i tak większość nieletniej młodzieży pali, odpowiada negatywnie 83% respondentów. Liberalny pogląd w tej kwestii prezentuje 4% mieszkańców gminy, zaś 13% wskazuje na odpowiedź „nie wiem”. Warto zatem budować i podtrzymywać świadomość mieszkańców gminy, że skoro palenie papierosów działa niszcząco na dorosłego człowieka, to musi mieć jeszcze gorszy wpływ na organizm młodej osoby, rozwijającej się fizycznie i emocjonalnie. Należy także zachęcać osoby dorosłe do przekazywania pozytywnego wzorca młodym osobom oraz służenia dobrym przykładem.

WYK. 4.15. PALENIE PAPIEROSÓW POWINNO BYĆ DOZWOLONE OD 15 ROKU ŻYCIA, BO I TAK WIĘKSZOŚĆ MŁODZIEŻY PALI

Zdecydowana większość ankietowanych jest zdania, że papierosy mają szkodliwy wpływ. Zdaniem 65% palenie papierosów jest szkodliwe, 32% bardzo szkodliwe. Jedynie 3% oceniło, że palenie papierosów jest w małym stopniu szkodliwe, a nikt nie uznał, by było w ogóle nieszkodliwe.

WYK. 4.16. OCENA SZKODLIWOŚCI PALENIA PAPIEROSÓW

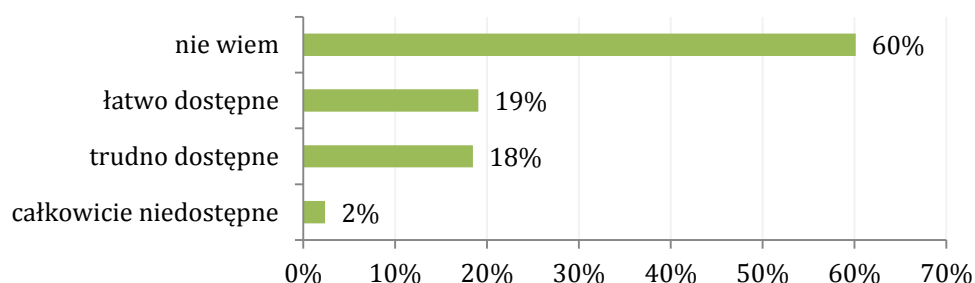

4.5. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Zawonia

Wśród dorosłych mieszkańców gminy Zawonia również podjęto próbę diagnozy problemu narkotykowego, szczególnie w zakresie skali zjawiska, dostępności substancji oraz opinii z nim związanych.

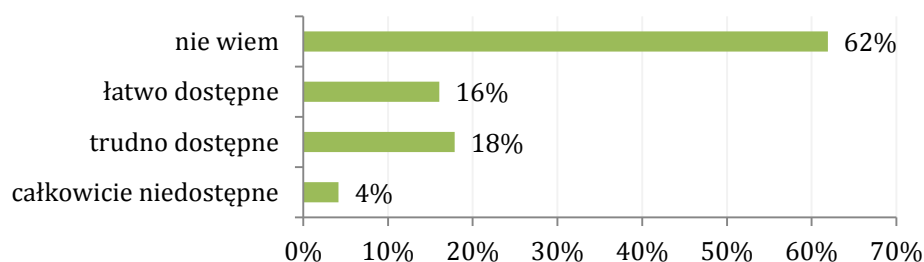
Większość (60%) mieszkańców nie posiada wiedzy związanej z pozyskaniem narkotyków na terenie miejscowości. Wśród pozostałych badanych, zdania w temacie dostępności narkotyków są podzielone: 19% ocenia dostępność tego typu środków jako łatwą, zaś 18% jako trudną. Jedynie 2% respondentów uznało, że narkotyki na terenie miejscowości są całkowicie niedostępne.

WYK. 4.17. OCENA POZYSKANIA NARKOTYKÓW W MIEJSCOWOŚCI

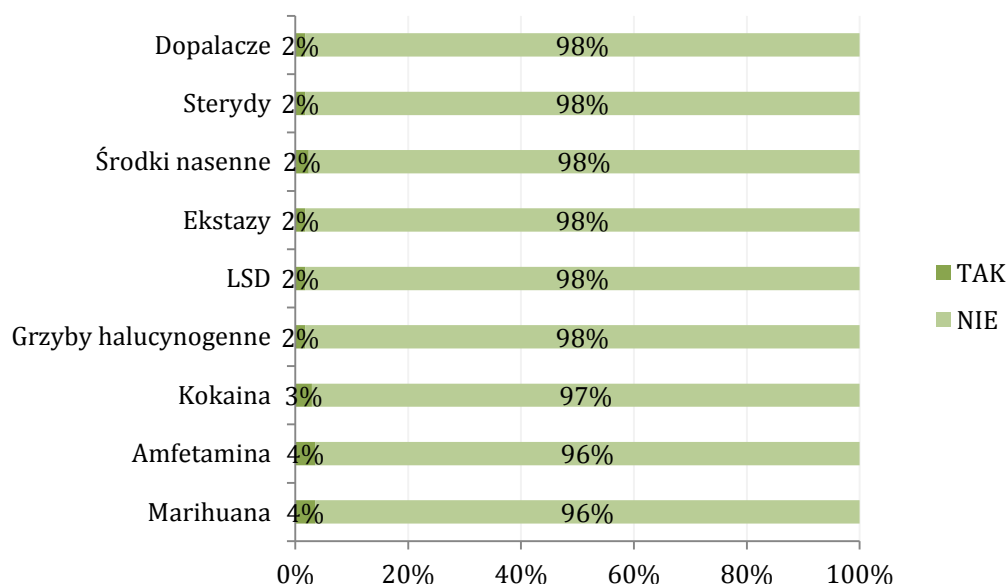
Podobne proporcje odpowiedzi obserwujemy jeśli chodzi o ocenę dostępności dopalaczy. 62% mieszkańców nie posiada wiedzy związanej z pozyskaniem dopalaczy na terenie miejscowości. 16% ocenia dostęp tego typu środków jako łatwy, a 18% jako trudny. 4% respondentów uznało, że dopalacze są całkowicie niedostępne w miejscu ich zamieszkania.

WYK. 4.18. OCENA POZYSKANIA DOPALACZY W MIEJSCOWOŚCI

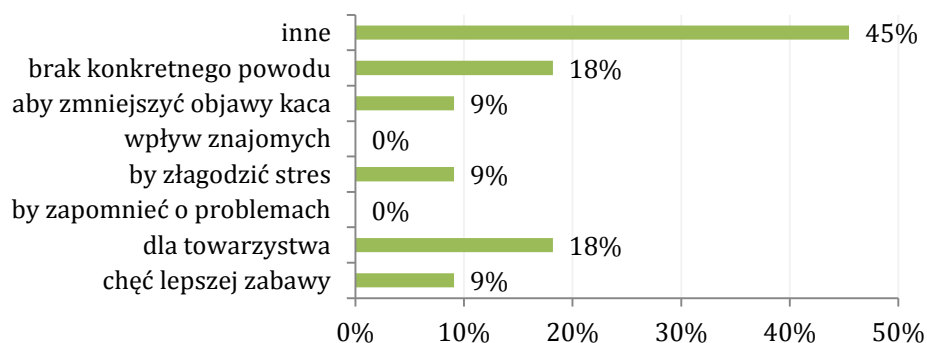
Zdecydowana większość respondentów deklaruje, że nie zażywa żadnych substancji psychoaktywnych. Wśród osób, które wskazują stosowanie tego typu substancji po 4% zażywało marihuanę oraz amfetaminę, 3% kokainę, po 2% dopalacze, sterydy, ekstazy, LSD, grzyby halucynogenne oraz środki nasenne.

WYK. 4.19. KTÓRE SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE STOSOWAŁ

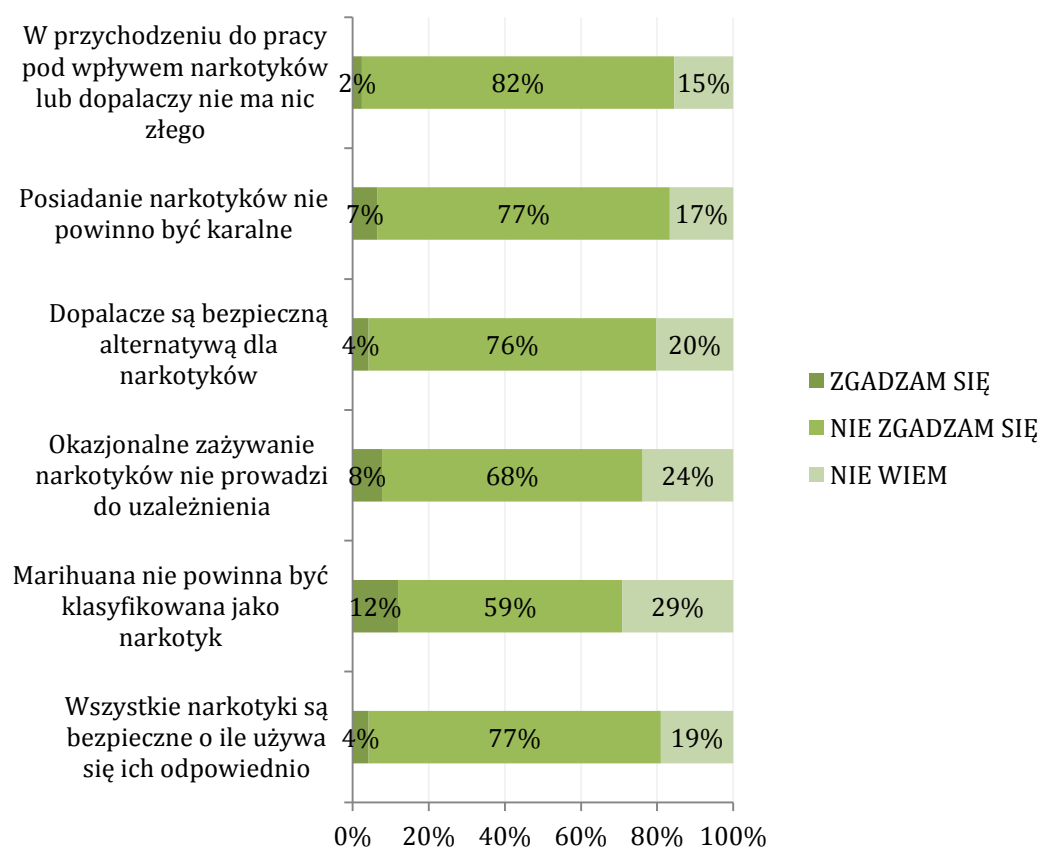
Spośród osób, które korzystały ze środków psychoaktywnych, 18% respondentów podaje, że bodźcem do tego typu eksperymentów był towarzystwo, zaś kolejne 18% sięgnęło po tego typu środki bez konkretnego powodu. 9% respondentów użyło narkotyków jako środka łagodzącego objawy kaca, kolejne 9% próbowało za pomocą substancji psychoaktywnych złagodzić stres. Na chęć lepszej zabawy wskazało także 9% ankietowanych.

WYK. 4.20. POWODY SIĘGANIA PO SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE

Poniższy wykres prezentuje postawy i opinie dorosłych reprezentantów gminy względem narkotyków. 82% mieszkańców jest zdania, że w przyjsciu do pracy pod wpływem środków psychoaktywnych jest coś złego. 77% uważa, że posiadanie narkotyków powinno być karalne. 76% ankietowanych nie uważa, by dopalacze stanowiły bezpieczną alternatywę dla narkotyków, zaś 20% nie posiada zdania w tej kwestii. 86% badanych wykazuje, że okazjonalne zażywanie narkotyków może doprowadzić do uzależnienia, a 59% respondentów jest zdania, że marihuana powinna być uznawana za narkotyk. 77% badanych uważa także, że narkotyki nie są bezpieczne, bez względu na to w jaki sposób ich się używa. Około co ósmy badany uznaje, że marihuana nie powinna być klasyfikowana jako narkotyk (12%), 29% nie potrafi jednoznacznie określić swojego zdania w tym temacie, co może wskazywać na potrzebę uzupełnienia wiedzy mieszkańców w zakresie negatywnego wpływu miękkich narkotyków na organizm człowieka.

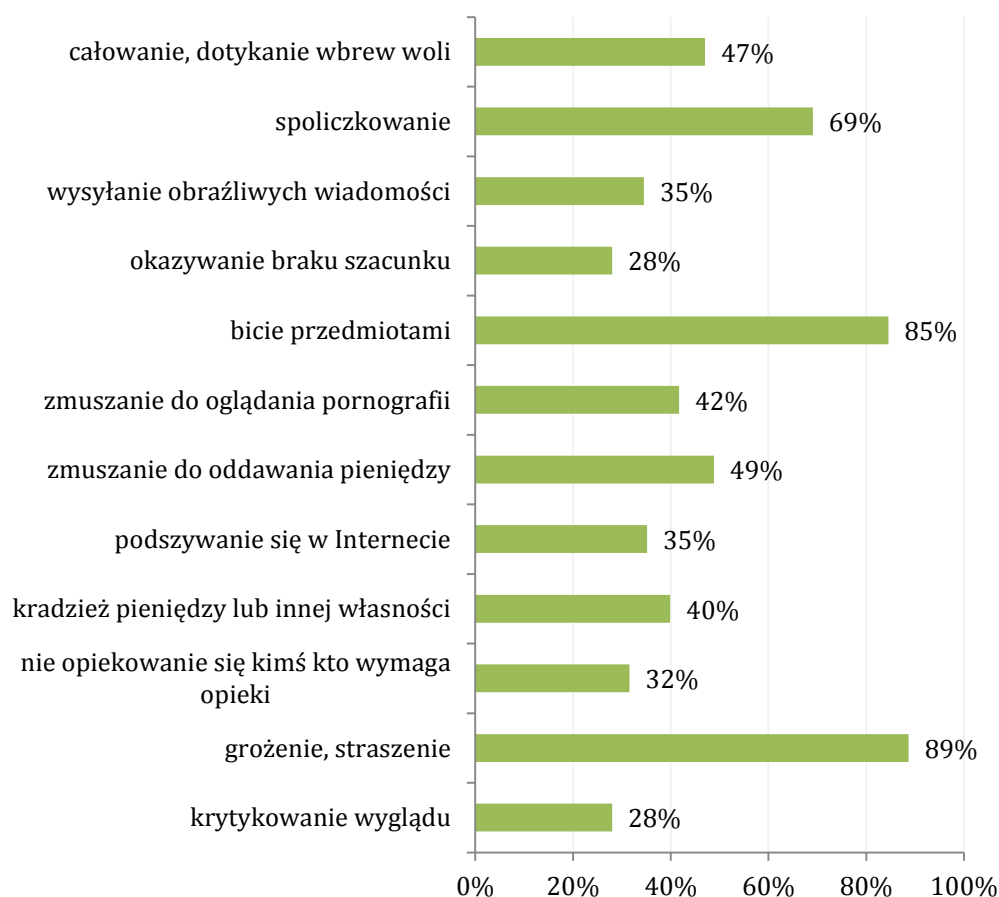
WYK. 4.21. CZY ZGADZA SIĘ ZE STWIERDZENIAMI DOTYCZĄCYMI NARKOTYKÓW

4.6. Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Zawonia

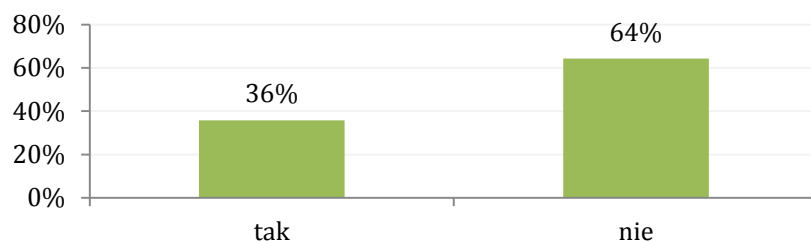
Kolejny problem społeczny diagnozowany w badaniu dorosłych mieszkańców gminy dotyczył zjawiska przemocy. Na początku mieszkańców zapytano o różne sytuacje i zachowania, które w ich opinii są aktem przemocy. Z zebranych danych wynika, że jako przemoc klasyfikowane są zachowania szczególnie związane oraz psychiczną (groźenie straszenie- 89%) oraz z przemocą fizyczną (bicie przedmiotami – 85%, spoliczkowanie 69%). Mieszkańcy zwracają także uwagę na problem przemocy seksualnej – 42% respondentów wskazała jako akt przemocy zmuszanie do oglądania pornografii, a 47% całowanie, dotykanie wbrew woli. Na problem wymuszania pieniędzy jako czynu przemocowego zwróciło uwagę 49% badanych, na kradzież pieniędzy lub innej własności 40%. Na zjawisko cyberprzemocy zwrócił uwagę około co trzeci ankietowany – 35% wskazało jako przemoc wysyłanie obraźliwych wiadomości, kolejne 35% podszywanie się pod kogoś w Internecie. Brak zastosowania należytej opieki wobec osoby potrzebującej jako sytuację przemocową zakwalifikowało 32% badanych. Po 28% respondentów wybrało jeszcze brak szacunku oraz krytykowanie wyglądu.

WYK. 4.22. KTÓRE Z WYMIENIONYCH SYTUACJI SĄ AKTEM PRZEMOCY

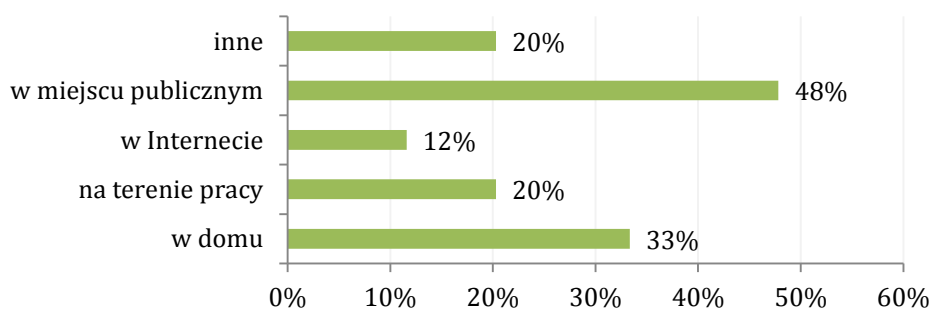
36% ankietowanych dorosłych mieszkańców przyznaje, iż byli kiedykolwiek świadkami przemocy.

WYK. 4.23. CZY BYŁ KIEDYKOLWIEK ŚWIADKIEM PRZEMOCY

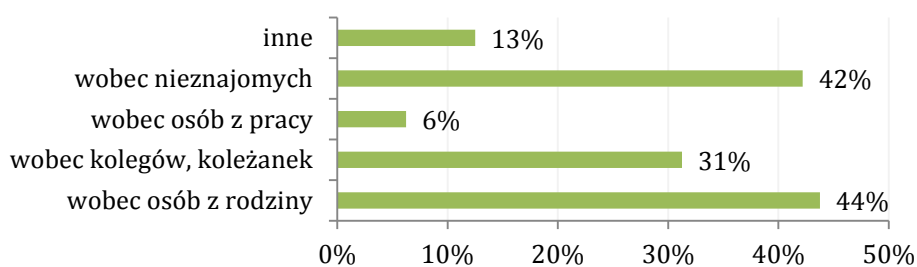
Wśród osób, które były świadkiem przemocy 48% badanych zaobserwowało tego typu zachowania w miejscu publicznym. 33% deklaruje, że do aktu przemocy doszło w domu, a 20 % w pracy. 12% respondentów wskazało, że do przemocy dochodzi w przestrzeni Internetowej.

WYK. 4.24. GDZIE AKT PRZEMOCY, KTÓREGO BYŁ ŚWIADKIEM MIAŁ MIEJSCE

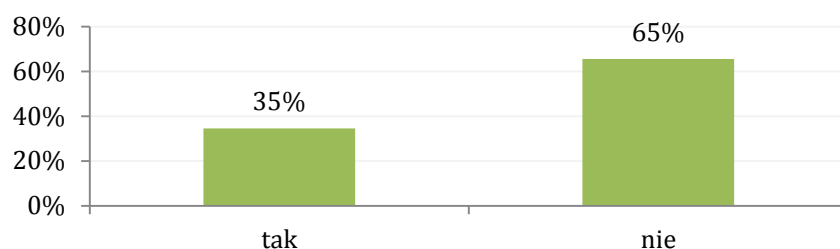
Spośród respondentów, którzy byli świadkiem przemocy 44% wskazuje, że była ona stosowana wobec osób z rodziny, 42% wskazuje na nieznajomych, 36% na kolegów, koleżanki, zaś 6% na osoby z pracy.

WYK. 4.25. WOBEC KOGO PRZEMOC BYŁA STOSOWANA

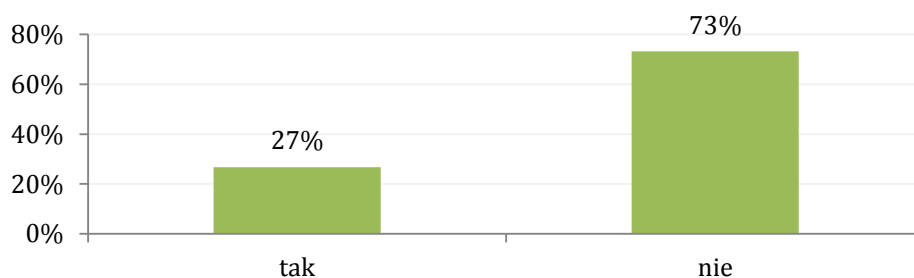
35% ankietowanych deklaruje, że zna osoby ze swojego otoczenia, które doświadczają przemocy.

WYK. 4.26. CZY ZNA OSOBY W SWOIM OTOCZENIU, KTÓRE DOŚWIADCZAJĄ PRZEMOCY

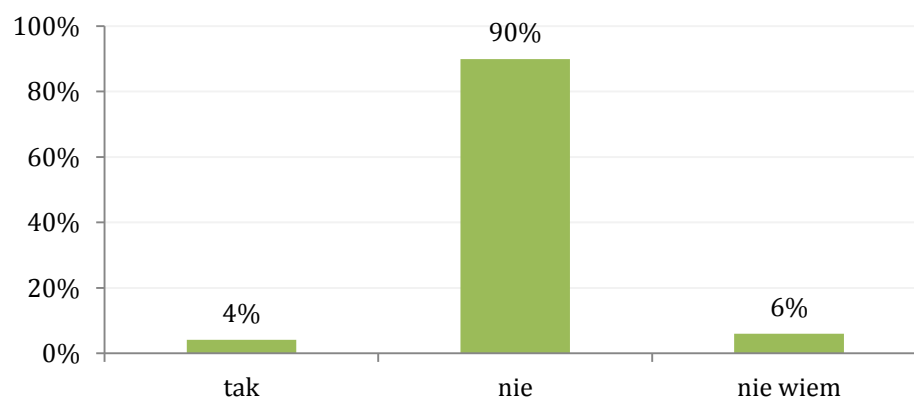
Okolo co czwarty respondent przyznaje, że sam doświadczył kiedykolwiek przemocy (27%).

WYK. 4.27. CZY DOŚWIADCZYŁ KIEDYKOLWIEK PRZEMOCY

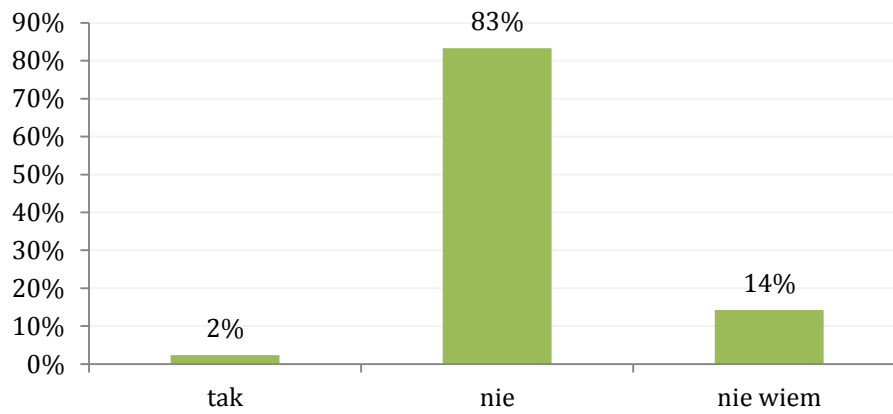
Większość ankietowanych stwierdza, że przemocy nie można niczym usprawiedliwić (90%). Przeciwnego zdania jest pozostałe 4% badanych mieszkańców. Pozostałe 6% respondentów nie potrafiło określić swojego zdania, w kwestii występowania okoliczności usprawiedliwiających stosowanie przemocy.

WYK. 4.28. CZY ISTNIEJĄ OKOLICZNOŚCI USPRAWIEDLIWIAJĄCE STOSOWANIE PRZEMOCY

83% mieszkańców gminy uznało, że stosowanie kar fizycznych wobec dzieci nie jest dobrą metodą wychowawczą. Przeciwnego zdania jest 2% mieszkańców, którzy postrzegają kary fizyczne jako dobry środek wychowawczy. 14% respondentów nie potrafi określić jednoznacznej opinii w tej kwestii.

WYK. 4.29. CZY STOSOWANIE KAR FIZYCZNYCH WOBEC DZIECI JEST DOBRĄ METODĄ WYCHOWAWCZĄ

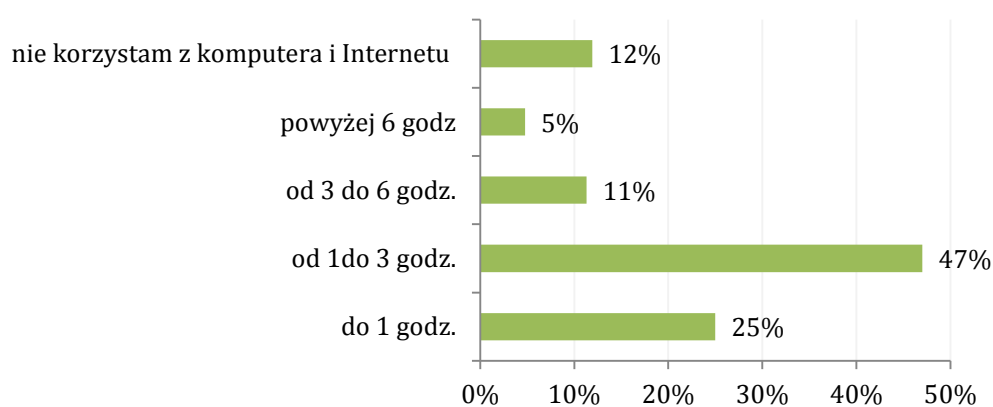

4.7. Uzależnienie od Internetu i problem hazardu z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Zawonia

W ankiecie skierowanej do dorosłych mieszkańców gminy znalazły się pytania diagnozujące również inne problemy społeczne takie, szczególnie dotyczące uzależnień od komputera, Internetu oraz hazardu.

47% ankietowanych poświęca na korzystanie z komputera i Internetu od 1 do 3 godzin dziennie, następnie 25% do 1 godziny dziennie, a 11% od 3 do 6 godzin. Powyżej 6 godzin dziennie przed komputerem spędza 5% dorosłych mieszkańców. Pozostałe 12% respondentów wskazuje, że w ogóle nie korzysta z komputera i Internetu.

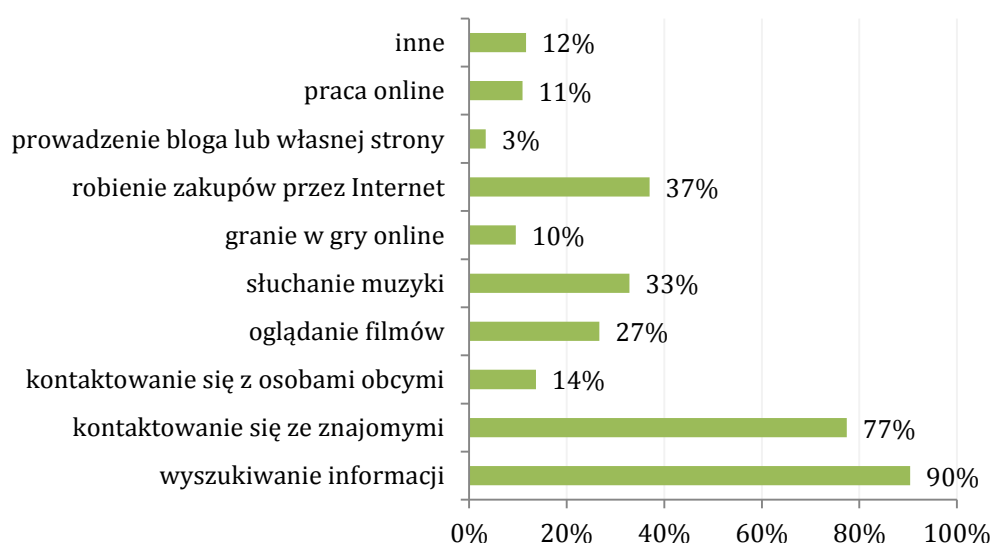
WYK. 4.30. ILE CZASU POŚWIĘCA DZIENNIE NA KORZYSTANIE Z KOMPUTERA I INTERNETU

Dorośli mieszkańcy gminy Zawonia, z komputera i Internetu korzystają głównie w celu pozyskiwania informacji (90%), a także do utrzymywania kontaktu ze znajomymi (77%). 37% badanych korzysta z zakupów Internetowych. Komputer i Internet do słuchania muzyki wykorzystuje 33% ankietowanych mieszkańców, a do oglądania filmów 27%. Nowe znajomości poprzez Internet nawiązuje 14% badanych, 11% podejmuje pracę zarobkową, a 10% korzysta z gier online.

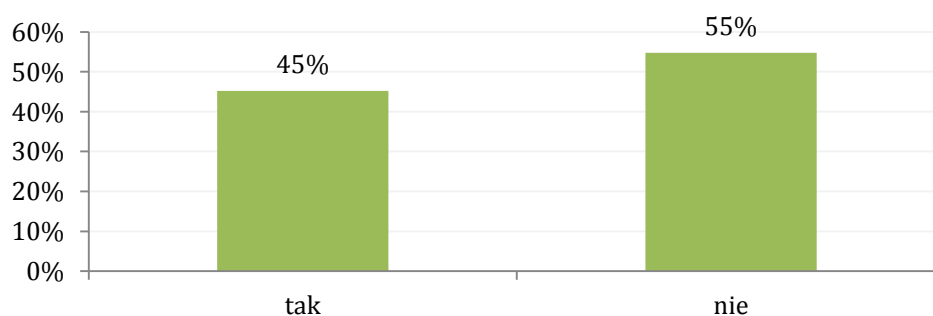
Nawiązywanie nowych znajomości przez Internet niesie ze sobą niebezpieczeństwo nie tylko dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także dla osób dorosłych, szczególnie nieśmiałych lub mających problem z komunikacją interpersonalną oraz wykazujących trudności w sferze psychospołecznej życia codziennego.

WYK. 4.31. POWODY KORZYSTANIA Z KOMPUTERA I INTERNETU

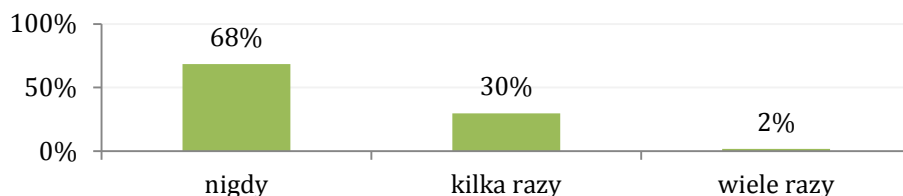
Aż 45% dorosłych mieszkańców gminy przyznało, że czuło się źle z powodu braku dostępu do komputera lub Internetu. Podobnie jak w przypadku dzieci i młodzieży (wyk.3.35-3.36) tutaj także, osoby wykazujące niepokój z powodu braku dostępu do komputera i Internetu, mogą klasyfikować się do grupy ryzyka, narażonej na uzależnienie od komputera.

WYK. 4.32. CZY KIEDYKOLWIEK CZUŁ SIĘ ŹLE Z POWODU BRAKU DOSTĘPU DO KOMPUTERA I INTERNETU

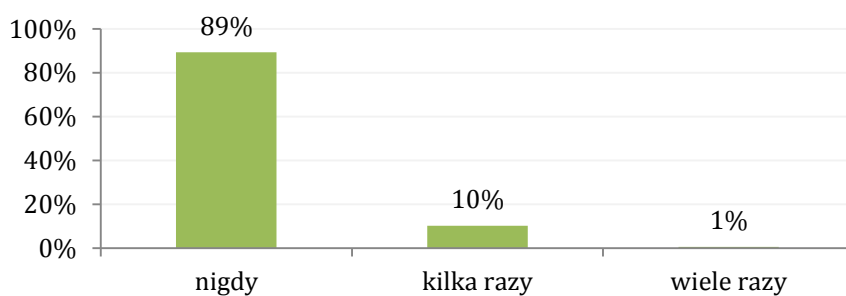
Większość respondentów deklaruje, że nigdy nie brało udział w konkursach, w których wysyła się płatne SMS-y, (68%). Z tego typu urządzeń korzystało pozostałe 32% - wśród nich 30% robiło to kilka razy, zaś 2% wielokrotnie.

WYK. 4.33. CZY BRAŁ UDZIAŁ W KONKURSACH ORGANIZOWANYCH PRZEZ GAZETĘ, TELEWIZJĘ LUB OPERATORÓW TELEFONICZNYCH, W KTÓRYCH WYSYŁA SIĘ PŁATNE SMS-Y

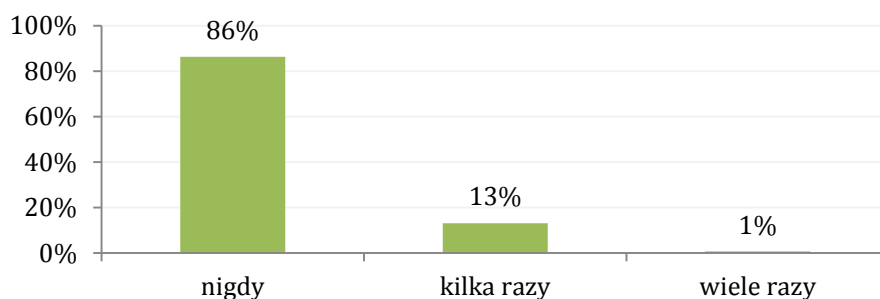
Okolo co dziesiąty dorosły respondent odpowiedział, że grał na automatach, które znajdują się w salonach gier, wśród nich 10% zdarzyło się to kilka razy, zaś 1% wiele razy.

WYK. 4.34. CZY GRAŁ NA AUTOMATACH W SALONACH GIER

Większość ankietowanych nigdy nie obstawiała zakładów bukmacherskich (86%). Wśród mieszkańców, którzy deklarują tego typu doświadczenia, 13% korzystało z zakładów kilkakrotnie, zaś 1% wiele razy.

WYK. 4.35. CZY OBSTAWIAŁ ZAKŁADY BUKMACHERSKIE (np. STS, TOTOMIX)?

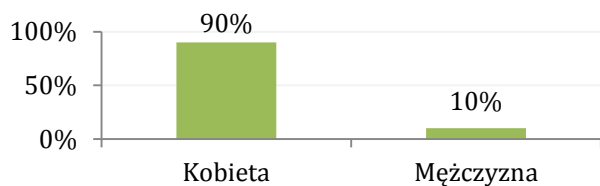

5. BADANIE SPRZEDAWCÓW ALKOHOLU NA TERENIE GMINY ZAWONIA

5.1. Struktura badanej próby

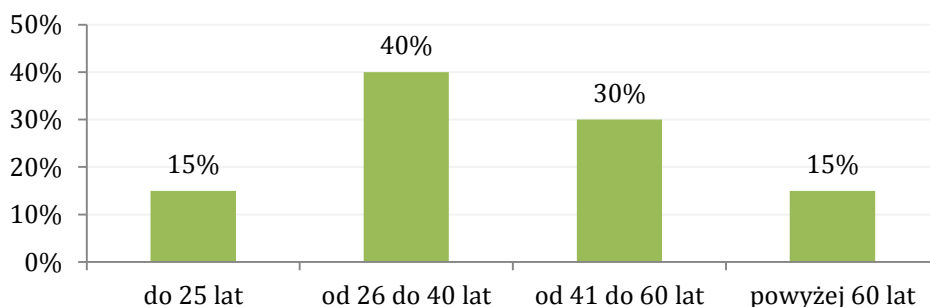
W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Zawonia wzięło udział 20 sprzedawców alkoholu, w tym osiemnaście kobiet (90%) oraz dwóch mężczyzn (10%).

WYK. 5.1. PŁEĆ

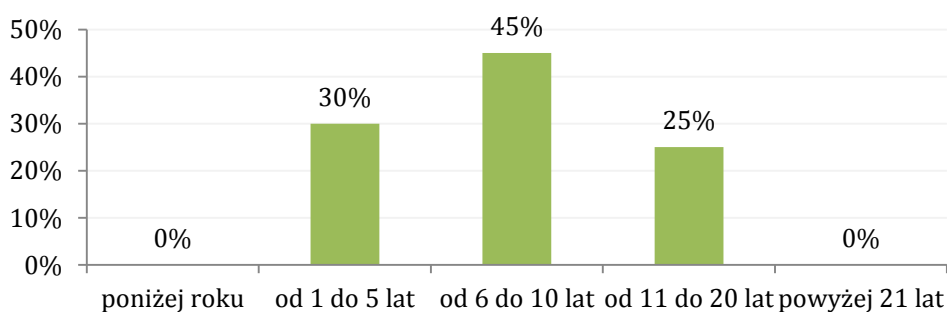
40% badanych znalazło się w kategorii wiekowej 26-40 lat, 30% 41-60 lat, a po 15% to sprzedawcy poniżej 25 roku życia oraz powyżej 60 roku życia.

WYK. 5.2. KATEGORIA WIEKOWA

Poniżej została przedstawiona badana próba sprzedawców ze względu na staż pracy. 45% ankietowanych to osoby pracujące w miejscu, w którym sprzedawane są napoje alkoholowe od 6 do 10 lat, 30% w latach od 1 do 5 lat, 25% od 11 do 20 lat.

WYK. 5.3. STAŻ PRACY

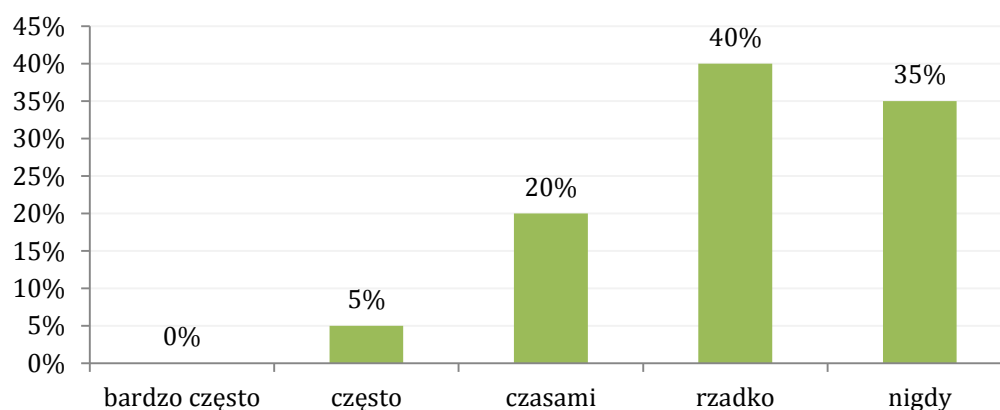

5.2. Problem alkoholowy z perspektywy sprzedawców alkoholu na terenie gminy Zawonia

Sprzedawców alkoholu pytano przede wszystkim o doświadczenia związane z wykonywanym zawodem oraz opiniami na temat nasilenia wybranych zjawisk, szczególnie problemu alkoholowego wśród dorosłych oraz nieletnich mieszkańców gminy Zawonia.

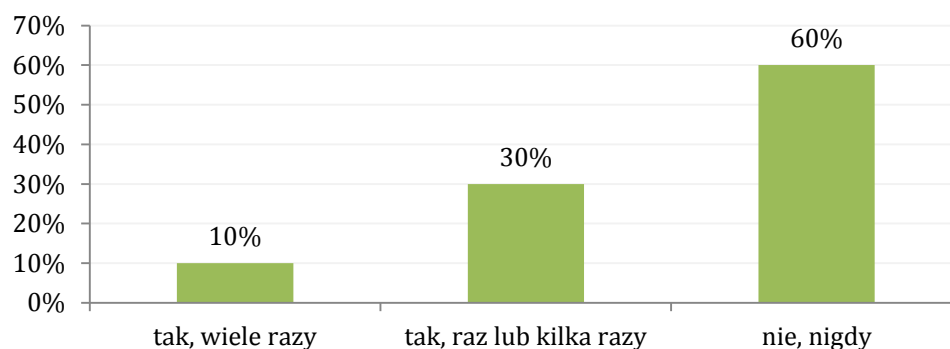
Większość (65%) ankietowanych sprzedawców jest zdania, że na terenie gminy dochodzi do sprzedaży alkoholu nieletnim, w tym 40% uważa, że rzadko, 20% czasami, a 5% respondentów wybrało odpowiedź często.

WYK. 5.4 JAK CZĘSTO ALKOHOL JEST PRZEDAWANY OSOBOM NIEPEŁNOLETNIM W GMINIE

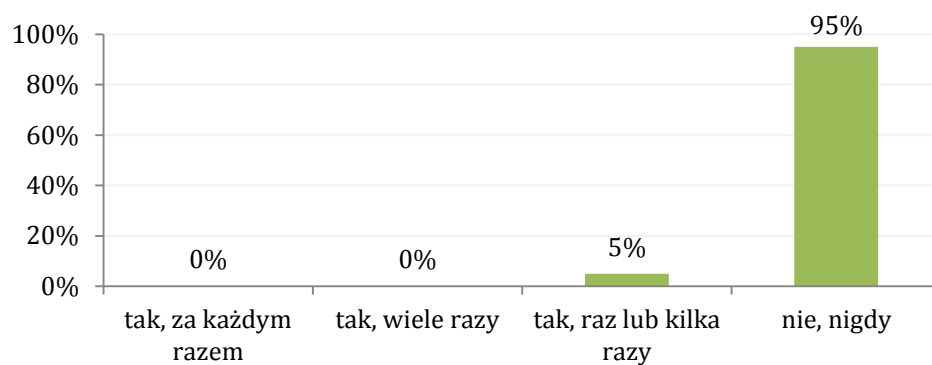
40% sprzedawców wskazuje, że zdarzyło się by osoby niepełnoletnie próbowały dokonać zakupu alkoholu, w tym 30% ocenia takie zachowanie jako sporadyczne (raz lub kilka razy), zaś 10% jako zdarzające się wielokrotnie. Jest to wynik niepokojący ponieważ świadczy o częstych próbach zakupu napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież niepełnoletnią na terenie badanej gminy.

WYK. 5.5. CZY ZDARZYŁO SIĘ BY OSOBA NIEPEŁNOLETNIA CHCIAŁA KUPIĆ U PANA/I ALKOHOL

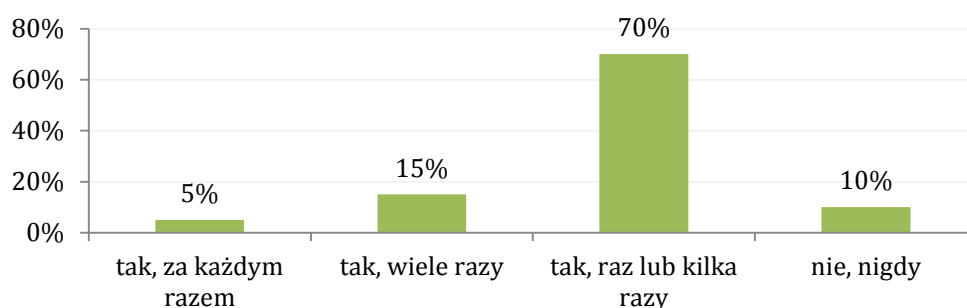
Kolejne pytanie w ankiecie skierowanej do sprzedawców dotyczyło sprzedawania alkoholu osobom niepełnoletnim. Większość ankietowanych (95%) deklaruje, że nigdy nie dopuściła się tego typu zachowania. Pozostali respondenci przyznają, że zdarzyło się to raz lub kilka razy (5%).

WYK. 5.6. CZY ZDARZYŁO SIĘ PANU/I SPRZEDAĆ ALKOHOL OSOBIE NIEPEŁNOLETNIEJ

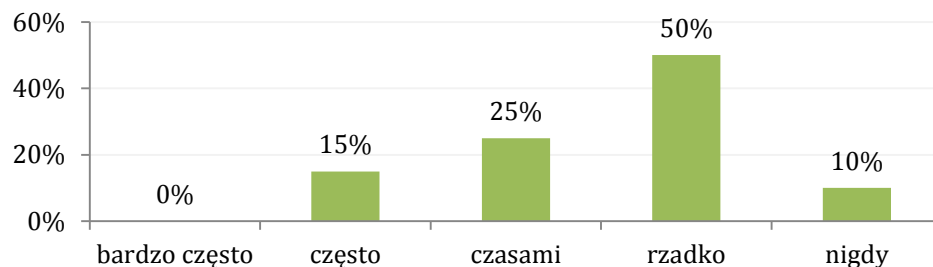
90% respondentów deklaruje, iż pytają o dowód osobisty klienta, w przypadku braku pewności, czy jest on pełnoletni - 70% ankietowanych podjęło się do tej pory weryfikacji wieku klienta raz lub kilka razy, zaś 15% wielokrotnie. Ponadto 5% ankietowanych deklaruje, iż sprawdza dowód za każdym razem.

WYK. 5.7. CZY ZDARZYŁO SIĘ PANU/I PYTAĆ O DOWÓD OSOBISTY KLIENTA, KIEDY NIE BYŁO PEWNOŚCI, CZY JEST PEŁNOLETNI

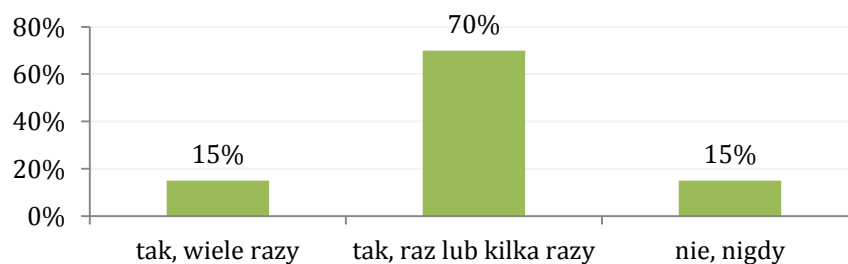
90% badanych wskazuje, że na terenie gminy dochodzi do sprzedaży alkoholu klientom nietrzeźwym. Wśród nich 50% ocenia te sytuacje jako rzadkie, 25% wskazuje, że zdarzają się one czasami, zaś 15% wybrało odpowiedź często.

WYK. 5.8. CZY CZĘSTO W GMINIE ALKOHOL JEST SPRZEDAWANY OSOBOM NIETRZEŻYMYM

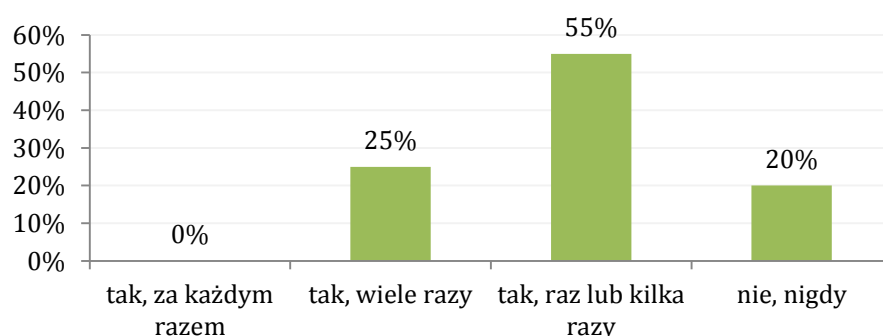
Większość sprzedawców deklaruje doświadczenie z nietrzeźwymi klientami (85%), wśród nich 70% wskazuje, że próbowali oni dokonać zakupu alkoholu raz lub kilka razy, zaś 15% ocenia tego typu sytuacje jako wielokrotne.

WYK. 5.9 CZY ZDARZYŁO SIĘ BY OSOBA NIETRZEŻWA CHCIAŁA KUPIĆ U PANA/I ALKOHOL

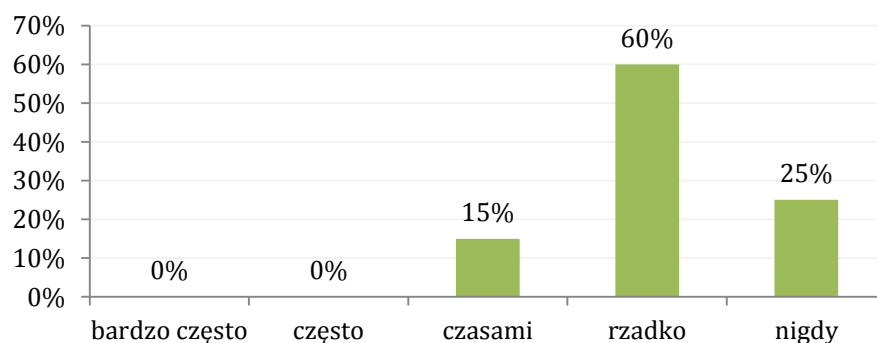
20% sprzedawców deklaruje, iż nigdy sprzedali alkoholu osobie nietrzeźwej. 55% twierdzi, że zdarzyło się to raz lub kilka razy, a 25% przyznaje, że dopuściło się takiego zachowania wielokrotnie. Skoro 80% ankietowanych sprzedawców przyznaje się do sprzedaży alkoholu osobie nietrzeźwej, warto położyć nacisk na potrzebę przestrzegania przez sprzedawców postanowień Ustawy o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi. Uchybienia te mogą wskazywać na brak elementarnej wiedzy prawnej przez określonych przedsiębiorców, ale także świadczyć o nagannej postawie, przybieranej wobec sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym. Modyfikacja tego typu zachowań wymaga nasilenia oddziaływań szkoleniowych, poruszających również kwestię sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.

WYK. 5.10. CZY ZDARZYŁO SIĘ PANU/I SPRZEDAĆ ALKOHOL OSOBIE NIETRZEŻWEJ

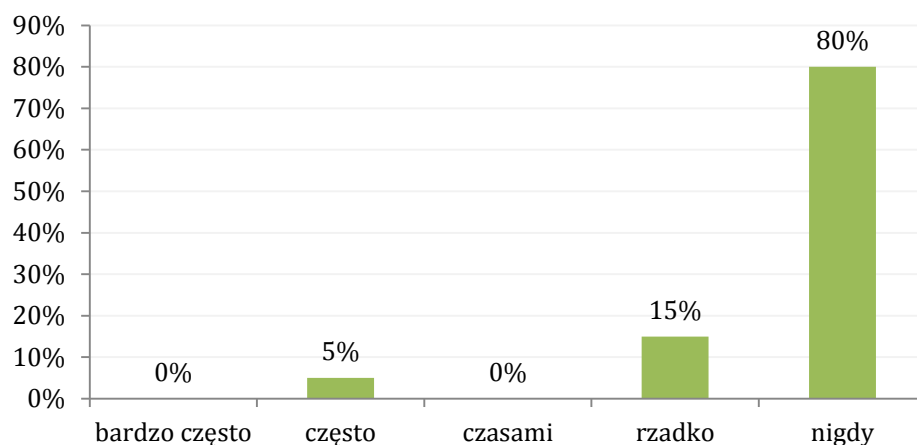
75% ankietowanych zauważa, że klienci spożywają alkohol na terenie sklepu lub w jego pobliżu. Wśród nich 60% ocenia takie zachowania jako rzadkie, zaś 15% jako częste.

WYK. 5.11. JAK CZĘSTO KLIENCI SPOŻYWAJĄ ALKOHOL NA TERENIE SKLEPU LUB W JEGO POBLIŻU

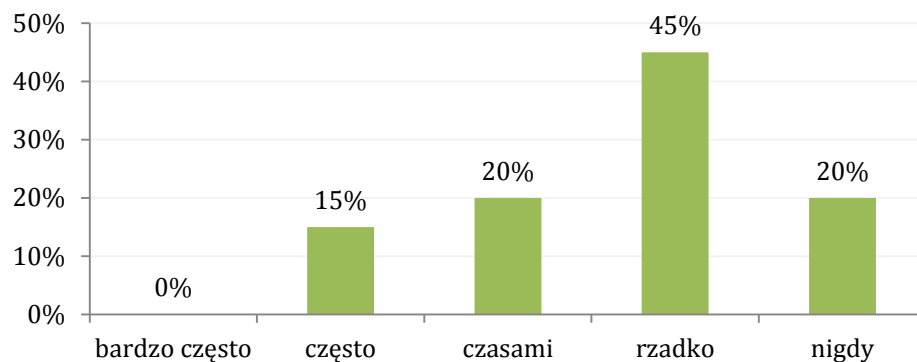
80% sprzedawców nie ma doświadczenia z wzywaniem policji z powodu zakłócania porządku przez osoby pod wpływem alkoholu, znajdujące się na terenie sklepu lub w jego pobliżu. Pozostałe 20% przyznaje, że zdarzało im się wzywać policję – 15% rzadko, zaś 5% często.

WYK. 5.12 JAK CZĘSTO WZYWA PAN/I POLICJĘ Z POWODU ZAKŁÓCANIA PORZĄDKU PRZEZ OSOBY POD WPŁYWEM ALKOHOLU

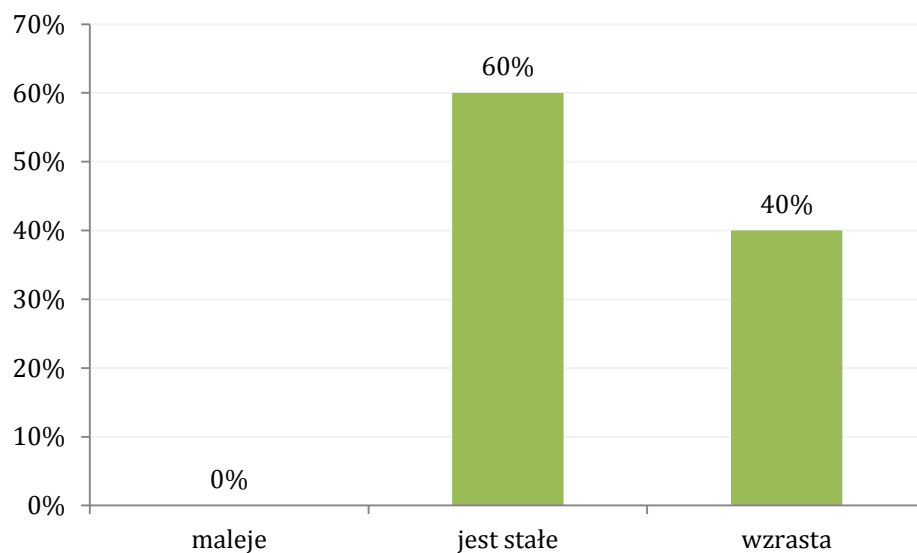
W opinii sprzedawców na terenie miejscowości zdarzają się przypadki łamania prawa w zakresie prowadzenia pojazdu po spożyciu alkoholu (80%). Zdaniem 45% dochodzi do takich sytuacji rzadko, wg 20% czasami, a 15% ocenia je jako częste.

WYK. 5.13. JAK CZĘSTO MA MIEJSCE SYTUACJA JAZDY PO WYPICIU ALKOHOLU W MIEJSCOWOŚCI

Sprzedawcy biorący udział w badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy, poproszeni zostali o ocenę spożywania alkoholu przez mieszkańców na przestrzeni kilku lat. 48% badanych jest zdania, że tendencja spożycia tego typu napojów jest stała, zaś zdaniem 29% maleje. Pozostałe 24% ocenia, że konsumpcja alkoholu wzrasta, jest to około co czwarty badany.

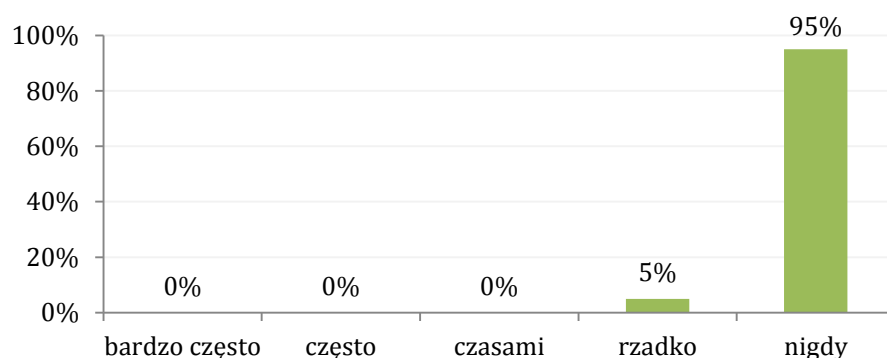
WYK. 5.14. OCENA SPOŻYCIA ALKOHOLU NA PRZESTRZENI KILKU LAT W MIEJSCOWOŚCI

5.3. Problem nikotynowy z perspektywy sprzedawców alkoholu na terenie gminy Zawonia

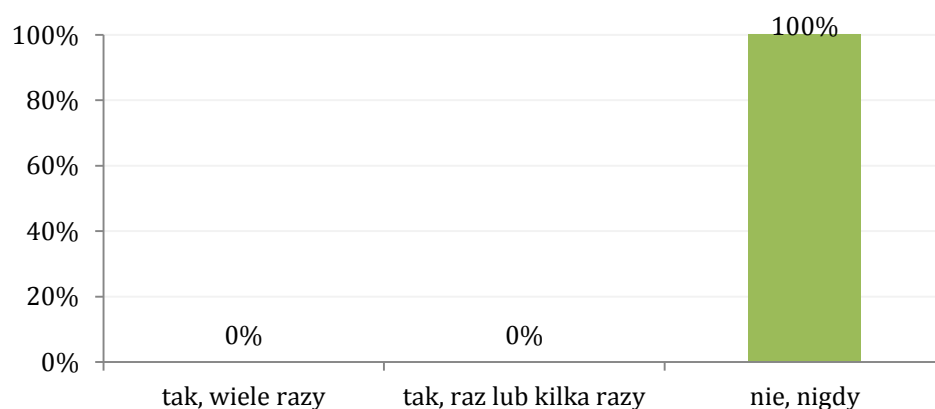
Kolejny blok pytań skierowany do sprzedawców dotyczył problemu nikotynowego. 95% respondentów ocenia, że na terenie miejsca zamieszkania nie dochodzi do sprzedaży papierosów osobom nieletnim. Przeciwnego zdania jest pozostałe 5%, oceniając, że dochodzi do takich sytuacji rzadko.

WYK. 5.15. JAK CZĘSTO OSOBOM NIELETNIM SPRZEDAWANE SĄ PAPIEROSY W MIEJSCOWOŚCI

Wszyscy badani sprzedawcy deklarują, że nigdy nie sprzedali papierosów osobom niepełnoletnim.

WYK. 5.16. CZY ZDARZYŁO SIĘ PANU/I SPRZEDAĆ PAPIEROSY OSOBIE NIELETNIEJ

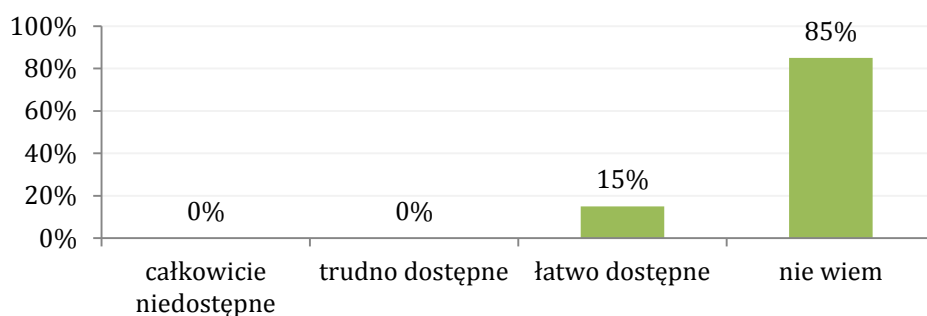

5.4. Problem narkotykowy z perspektywy sprzedawców alkoholu na terenie gminy Zawonia

Na koniec badania sprzedawcy poproszeni byli o opinie odnośnie innych problemów społecznych – problemu narkotykowego i dopalaczy.

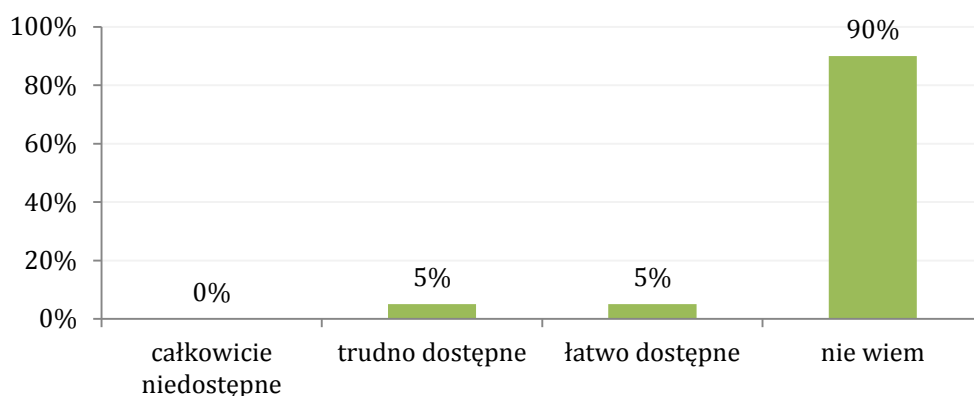
Respondenci poproszeni zostali o ocenę możliwości pozyskiwania narkotyków na terenie miejsca zamieszkania. 85% ankietowanych wskazuje, że nie ma wiedzy w badanej kwestii, zaś pozostałe 15% uważa, że narkotyki są w ich miejscowości łatwo dostępne.

WYK. 5.17. OCENA MOŻLIWOŚCI POZYSKANIA NARKOTYKÓW W MIEJSCOWOŚCI

Respondenci wyrazili również swoją opinię na temat dostępności dopalaczy w ich miejscowości: 90% ankietowanych wskazuje, że nie ma wiedzy w badanej kwestii, 5% ocenia dostępność tego typu środków jako trudną, a kolejne 5% uważa, że są one łatwo dostępne w ich miejscowości.

WYK. 5.18. OCENA MOŻLIWOŚCI POZYSKANIA DOPALACZY W MIEJSCOWOŚCI

6. PODSUMOWANIE

Informacje uzyskane za pomocą ankiet oraz analiza zgromadzonych danych pozwoliły na dokonanie podsumowania i wyciągnięcie wniosków diagnozujących lokalne zagrożenia społeczne na terenie gminy Zawonia, które podzielone zostały ze względu na rodzaj problemu.

6.1. Problem alkoholowy

Spożywanie alkoholu według mieszkańców gminy stanowi bardzo istotne zagrożenie dla społeczności lokalnej – 78% ocenia problem alkoholizmu na terenie gminy jako ważny. Problem jest wyraźnie dostrzegalny, jedynie 24% dorosłych mieszkańców deklaruje, że nie spożywa alkoholu. Wśród pozostałych, około co trzeci ankietowany sięga po alkohol kilka razy w tygodniu, a 5% badanych codziennie. Najczęstszym powodem sięgania po alkohol w opinii dorosłych respondentów jest picie dla towarzystwa (70% wskazań). Z zebranych danych można także zauważyć pewną zależność między spożywaniem alkoholu przez mieszkańców gminy a pojawiającymi się w ich życiu problemami – około co ósmy respondent sięga po alkohol, by złagodzić stres, a około co szósty, aby nie myśleć o problemach. Ponadto, co trzeci badany twierdzi, że okazjonalne spożywanie alkoholu nie jest w stanie doprowadzić do uzależnienia, a około co piąty jest przekonany, że alkohol jest dobrym lekarstwem na sen. Dużą popularność wśród rodzajów spożywanych alkoholi zyskuje piwo (42%), przy czym około co dziesiąty badany stwierdzi, iż alkohol zawarty w piwie jest mniej szkodliwy niż alkohol zawarty w wódce (11%). Około 30% badanych dorosłych nie posiadało wystarczającej wiedzy, by wyrazić swoją opinię w kwestii problemów alkoholowych, dotyczących wpływu alkoholu na zdrowie człowieka. 52% respondentów zauważa, że na przestrzeni kilku lat spożycie alkoholu na terenie miejsca zamieszkania wzrasta, a 21% uważa, iż ta tendencja utrzymuje się bez zmian. Większość ankietowanych wskazała na sytuacje stwarzania zagrożenia po spożyciu alkoholu - 81% ocenia, że w ich otoczeniu są osoby, które po spożyciu alkoholu dopuszczają się jazdy samochodem.

Szczególnie istotnym aspektem problemu alkoholowego w gminie jest sięganie po tego rodzaju napoje przez dzieci i młodzież niepełnoletnią. 79% dorosłych mieszkańców gminy, biorących udział w badaniu, uznało spożywanie alkoholu przez dzieci i młodzież za ważny problem gminy, a około co dziesiąty jest zdania, że na terenie miejscowości występują

punkty, w których osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu alkoholu. 36% uczniów szkoły gimnazjalnej wskazuje, że spożywa alkohol. Odsetek tych odpowiedzi wśród młodszej grupy uczniów jest mniejszy i wynosi 7%. Największą popularność wśród wybieranych alkoholi zyskuje piwo (25% uczniów szkoły gimnazjalnej wskazało na ten rodzaj alkoholu). Warto przy tym zaznaczyć, iż około co trzeci uczeń starszych klas uważa, że alkohol zawarty w piwie nie jest w stanie uzależnić. Ponad połowa badanych uważa, że okazjonalne spożycie alkoholu nie jest w stanie doprowadzić do uzależnienia. Duży odsetek uczniów w ogóle nie potrafi określić swojego zdania w poszczególnych kwestiach, dotyczących wpływ alkoholu na organizm człowieka - od 24% aż po 53% badanych. Wśród badanych uczniów szkoły podstawowej, ponad połowa stwierdza, że alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż ten zawarty w wódce (51%). Dlatego warto zadbać o uzupełnienie wiedzy dzieci i młodzieży szkolnej w aspekcie szkodliwości alkoholu dla organizmu człowieka.

12% uczniów szkoły podstawowej, 51% uczniów szkoły gimnazjum ocenia zdobycie alkoholu przez osoby nieletnie jako łatwe, najczęściej pomagają im w zakupie starsi koledzy, a czasem młodzież prosi o pomoc obcych ludzi pod sklepem o zakup. Około co szósty uczeń gimnazjum jest zdania, że osoby niepełnoletnie są w stanie same nabyć alkohol, a 8% przyznaje, iż dzieci i młodzież podkradają alkohol rodzicom w domu.

Dowodem rangi problemu są także głosy sprzedawców: 40% ankietowanych potwierdza, że zdarzają się próby kupna alkoholu przez nieletnich w ich sklepach, a 65% sprzedawców jest zdania, że na terenie gminy dochodzi do sprzedaży alkoholu nieletnim.

Jeśli chodzi o sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym, 90% ankietowanych stwierdziło, że zdarzają się takie sytuacje, a do sprzedaży alkoholu osobie nietrzeźwej raz lub kilka razy przyznaje się 55% ankietowanych, 25% wiele razy. Ponadto 75% badanych stwierdziło, iż na terenie sklepu lub w jego pobliżu dochodzi do spożywania alkoholu, a co piąty ankietowany sprzedawca wzywał policję z powodu zakłócania porządku w najbliższej okolicy punktu sprzedaży przez osobę pod wpływem alkoholu.

Dlatego tak bardzo ważne jest planowanie programów profilaktycznych obejmujących różne grupy społeczne – nie tylko środowisko szkolne, ale także uświadamianie rodziców, czy sprzedawców.

6.2. Problem nikotynowy

Gmina Zawonia boryka się również z problemem palenia papierosów. Około co czwarty mieszkaniec przyznaje się do palenia papierosów(26%), wśród nich 18% wskazuje na uzależnienie od nikotyny paląc papierosy codziennie. Jednocześnie 97% badanych ocenia palenie jako szkodliwe, w tym 32% jako bardzo szkodliwe.

Około co dziesiąty dorosły mieszkaniec wskazuje, że tak jak w przypadku alkoholu, nieletni mogą dokonać zakupu papierosów na terenie gminy. Jeśli chodzi o opinię sprzedawców w tej kwestii - większość respondentów ocenia, że na terenie miejsca zamieszkania nie dochodzi do sprzedaży papierosów osobom nieletnim (95%), a przeciwnego zdania jest 5% badanych. Żaden sprzedawca nie przyznaje się do sprzedaży papierosów osobie nieletniej.

Analiza ankiet zrealizowanych wśród dzieci i młodzieży, podobnie jak w przypadku problemu alkoholowego, wykazała, że na ryzyko zagrożenia dotyka szczególnie uczniów klas starszych, wśród nich około co piąty badany przyznaje się do palenia papierosów. Ponadto, 50% uczniów klas starszych ocenia zdobycie papierosów na terenie miejscowości jako łatwe, a wśród uczniów szkoły podstawowej ten sam pogląd wykazuje co czwarty ankietowany.

Do palenia papierosów przyznaje się około co siódmy uczeń szkoły gimnazjalnej (14%). Wśród uczniów szkoły podstawowej jest to niewiele niższy odsetek badanych i wynosi 9%. Ponadto, 53% uczniów szkoły gimnazjalnej ocenia zdobycie papierosów na terenie miejscowości jako łatwe, a wśród uczniów szkoły podstawowej ten sam pogląd wykazuje około co piąty ankietowany (21%).

Pewien odsetek dorosłych mieszkańców (4%) jest zdania, że palenie papierosów powinno być dozwolone od 15 roku życia, skoro i tak większość nieletniej młodzieży pali, zaś 13% nie potrafi określić jednoznacznie swojego zdania w tej kwestii.

Nikotynizm należy do najpoważniejszych, współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych zdrowia. Palenie papierosów osłabia układ immunologiczny i zwiększa podatność na choroby. Istnieje związek między paleniem, a chorobami układu krążenia, zawałami, udarami i niewydolnością serca. Nie ma również wątpliwości co do tego, że palenie papierosów sprzyja rozwojowi chorób nowotworowych, w szczególności raka płuc. Skraca także życie palacza, a także przyczynia się do obniżenia jego jakości.

Ustawa z dnia 1 lipca 2005 roku o Ustanowieniu Programu Wieloletniego „Narodowy Program Zwalczenia Chorób Nowotworowych” nakłada obowiązek realizacji działań,

dotyczących profilaktyki pierwotnej nowotworów złośliwych, w tym programów antytytoniowych.

6.3. Problem narkotykowy

Większość dorosłych mieszkańców zadeklarowała, iż nigdy nie korzystali z narkotyków, jednakże pewien odsetek badanych przyznaje się do zażywania poszczególnych środków psychoaktywnych: 4% mieszkańców miało możliwość spróbowania marihuany oraz amfetaminy, 3% kokainy, 2% dopalaczy, sterydów, ekstazy, LSD, grzybów halucynogennych oraz środków nasennych.

Wśród najczęstszych powodów eksperymentowania z tego typu substancjami wskazywany jest wpływ znajomych (18% spośród osób, które korzystały ze środków psychoaktywnych, zrobiło to dla towarzystwa), a 9% wskazało na chęć lepszej zabawy. Kolejne 9% ankietowanych sięgnęło po środki narkotyzujące, by złagodzić stres lub zapomnieć o problemach. Ponadto około co piąty badany ocenia narkotyki jako łatwo dostępne środki na terenie gminy, a około co szósty tak samo ocenia dopalacze.

Pewien odsetek ankietowanych (od 15% nawet do 30%) nie potrafił wyrazić swojego zdania w aspekcie różnych opinii dotyczących środków psychoaktywnych, co może świadczyć o potrzebie uzupełnienia wiedzy dorosłych mieszkańców gminy w tematyce problemu narkotykowego.

74% dorosłych mieszkańców gminy ocenia problem zażywania narkotyków przez dzieci i młodzież jako ważny. Kwestię zażywania dopalaczy przez dzieci i młodzież uznano za równie istotną – 70% dorosłych mieszkańców.

Uczniowie w większości nie przyznają się do sięgania po środki odurzające, jednakże 2% uczniów szkoły podstawowej, 5% uczniów gimnazjum potwierdza tego typu doświadczenia. Podobnie jest w przypadku dopalaczy, w tym przypadku do zażywania wskazanych środków przyznaje się 2% uczniów szkoły podstawowej, 1% gimnazjalnej.

4% uczniów szkoły podstawowej, 15% uczniów gimnazjum ocenia zdobycie narkotyków na terenie ich miejsca zamieszkania jako łatwe, a 2% młodszych uczniów, 12% uczniów gimnazjum tak samo ocenia zdobycie dopalaczy. Około 90% uczniów nie posiada wiedzy w kwestii dostępności narkotyków oraz dopalaczy na terenie gminy, deklarując, iż nie posiadają wiedzy na temat miejsc, w których można nabyć tego typu środki.

Wiedzę na temat narkotyków z Internetu i telewizji czerpie 55% uczniów szkoły gimnazjalnej, 70%.

Ponad połowa młodzieży szkolnej nie prezentuje postawy liberalnej wobec substancji psychoaktywnych – uważają, że posiadanie narkotyków powinno być karalne (54% uczniów gimnazjum), jednak około co szósty uczeń jest przeciwnego zdania. Opinie te są jeszcze mniej radykalne w kwestii tzw. narkotyków miękkich – około co trzeci uczeń gimnazjum ocenia, że okazjonalne zażywanie marihuany nie prowadzi do uzależnienia a 36% badanych uważa, że substancja ta nie powinna być postrzegana jako narkotyk.

Ponad połowa młodszych uczniów zapytania o kwestię dopalaczy jako środka bezpieczniejszego dla zdrowia i życia człowieka w porównaniu do narkotyków, nie potrafiła wyrazić swojego zdania w tej kwestii (52%).

Jeśli chodzi o głos sprzedawców w sprawie kontaktu mieszkańców gminy z narkotykami oraz dopalaczami, to większość z nich (85-90%) nie ma zdania w tym temacie. 15% badanych uważa, że narkotyki są w ich miejscowości łatwo dostępne. W przypadku dopalaczy 5% ocenia dostępność tego typu środków jako łatwą, zaś kolejne 5% jako trudną.

Dokumentem stanowiącym podstawę do działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii w Polsce jest Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016. Określa on m.in. harmonogram przyjętych działań, cele, sposoby ich osiągnięcia oraz resorty odpowiedzialne za ich realizację, a także podmioty właściwe do podejmowania określonych działań.

6.4. Problem przemocy

Dorośli mieszkańcy uważają, że problem przemocy domowej (70%) jak i szkolnej (65%) jest zjawiskiem stanowiącym poważne zagrożenie dla gminy. W ich opinii problem ten jest ważny i wymaga wzmoczonych działań ze strony odpowiednich instytucji. Kwestię tę potwierdza fakt, iż 36% respondentów przyznaje, że byli kiedykolwiek świadkami przemocy, zaś 35% zna osoby, które doświadczają przemocy. Około co czwarty mieszkaniec przyznaje, iż sam stał się ofiarą przemocy.

48% uczniów szkoły podstawowej oraz 65% uczniów szkoły gimnazjalnej wskazuje, że było świadkami zjawiska przemocy, który to akt miał miejsce m.in. na terenie szkoły (40%

uczniów starszych klas oraz 32% młodszych). 19% uczniów szkoły podstawowej, 35% uczniów gimnazjum zaobserwowało również przemoc w miejscu publicznym, a 7% uczniów szkoły podstawowej, 22% starszych uczniów - w Internecie.

Ponadto największy odsetek respondentów wskazuje, że przemoc stosowana była wobec kolegów i koleżanek (42% uczniów szkoły gimnazjalnej oraz 32% uczniów szkoły podstawowej), następnie wobec nieznanych im osób (35% uczniów szkoły gimnazjalnej, 20% uczniów szkoły podstawowej).

Pewien odsetek badanych uczniów wykazuje, że dzieci i młodzież szkolna mają do czynienia z przemocą domową – 8% uczniów szkoły podstawowej oraz 1% gimnazjalnej spośród badanych, którym zdarzyło się być świadkiem przemocy wskazują, że doszło do niej w domu, a 2-4% badanych z obu grup szkolnych wskazało, że zaobserwowany akt przemocy dotyczył osób z rodziny.

Niektórzy uczniowie osobiście doświadczyli przemocy - ofiarą przemocy był około co piąty uczeń szkoły podstawowej (22%) oraz 39% uczniów szkoły gimnazjalnej.

Uczniowie najbezpieczniej czują się wśród osób z rodziny – szczególnie wśród rodziców (powyżej 80% wskazań), to właśnie do nich respondenci zwróciliby się z pomocą będąc świadkiem lub ofiarą przemocy. U nauczycieli poszukiwałoby pomocy 58% uczniów szkoły podstawowej oraz 44% uczniów gimnazjum.

Dane te są niepokojące i wskazują na potrzebę prowadzenia działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu, a także działań przeciw występowaniu zjawiska cyberprzemocy. Działania te powinny opierać się na promowaniu zdrowego stylu życia, wdrażaniu już od najmłodszych lat warsztatów obejmujących tematykę komunikacji społecznej, a także samorozwoju i samodoskonalenia, prowadzeniu kampanii profilaktyczno-edukacyjnych, dotyczących problematyki agresji i przemocy oraz sposobów radzenia sobie z negatywnymi emocjami.

Niezbędne są również działania kierowane przeciwko przemoc domowej. Działania kierowane wobec rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie powinny skupiać się na promowaniu i wdrażaniu prawidłowych metod wychowawczych. Osoby wykazujące zachowania przemocowe powinny otrzymać fachową pomoc, która umożliwiłaby wycofanie się z zachowań ryzykownych, przeciwdziałanie nasilaniu się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do właściwego i konstruktywnego funkcjonowania w grupie społecznej.

6.5. Uzależnienie od komputera i problem hazardu

Badanie diagnozowało również ryzyko wystąpienia innych zagrożeń, takich jak uzależnienie od komputera, czy hazardu. 45% dorosłych mieszkańców gminy przyznało, że czuło się źle z powodu braku dostępu do komputera i Internetu. Tendencja ta potwierdza się wśród młodzieży szkolnej. Niepokój z powodu braku dostępu do komputera i Internetu odczuwało 48% uczniów szkoły gimnazjalnej. Wśród uczniów szkoły podstawowej jest to 32% badanych. Ponadto około co trzeci uczeń szkoły gimnazjalnej oraz około co szósty uczeń szkoły podstawowej przyznaje, iż dopuścił się kłamstwa w celu ukrycia prawdziwej ilości czasu spędzanego przed komputerem. Należy zauważyć, że w opinii potocznej przyjęto się, że można uzależnić się od substancji takich jak alkohol, papierosy, czy narkotyki, natomiast bardzo często w programach profilaktycznych pomijane jest ryzyko uzależnienia od komputera i Internetu. Dzieci i młodzież biorąca udział w badaniu wykazują postawy prezentujące ryzyko narażenia na ten problem społeczny, dlatego należy w programach profilaktycznych poruszać również to zjawisko.

Co czwarty uczeń gimnazjum oraz co dziesiąty uczeń szkoły podstawowej korzysta z Internetu w celu nawiązywania nowych kontaktów, przy czym 14% badanych uczniów gimnazjum wskazuje, że mogłoby przekazać swoje dane osobowe nowo poznanej osobie w Internecie .

Z internetowych zakupów korzysta około co trzeci uczeń gimnazjum (35%) oraz około co dziesiąty uczeń szkoły podstawowej (11%). Warto zatem rozważyć przy tym kwestię środków pieniężnych, posiadanych przez osoby niepełnoletnie i wykorzystywanych na tego typu czynności – na ile i w jaki sposób podlegają kontroli rodziców i opiekunów prawnych.

Technologie multimedialne są współczesnym źródłem wiedzy, sposobem komunikowania się i jedną z form spędzania czasu wolnego – większość uczniów korzysta na co dzień z komputera, telefonu komórkowego oraz Internetu (ponad 95% badanych). W związku z tym dzieci i młodzież szkolna są narażeni na niebezpieczeństwa wynikające z nieracjonalnego wykorzystywania cyberprzestrzeni. Należy zatem edukować młodych ludzi na temat prawidłowego, racjonalnego i bezpiecznego korzystania z tego typu środków, z uwzględnieniem informacji na temat przepisów prawnych dotyczących cyberprzemocy. Młodzi ludzie powinni także zyskiwać świadomość występowania problemu behawioralnych uzależnień, w tym właśnie uzależnień od komputera i innych urządzeń elektronicznych.

Warto zatem już od najmłodszych lat rozwijać krytyczną postawę człowieka wobec środków masowego przekazu.

Jeśli chodzi o postawę mieszkańców względem innych ryzykownych zachowań, takich jak hazard, około co dziesiąty korzystał z automatów w salonach gier, około co siódmy obstawiał zakłady bukmacherskie, a około co trzeci brał udział w płatnych konkursach sms-owych.

Ogólnopolskie badania, przeprowadzone w maju 2011 roku badania przez CBOS wykazują, że co drugi respondent uczestniczył w grach hazardowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed udziałem w badaniu. W tych badaniach największą popularnością cieszyły się zakłady bukmacherskie, głównie Totalizator Sportowy, a następnie płatne konkursy organizowane np. operatorów telefonicznych. Najmniejszą popularność zyskały automaty do gier, podobnie jak w przypadku mieszkańców gminy Zawonia.

Z uzyskanych danych wynika, że różnego rodzaju gry, podlegające pod hazard zgodnie z ustawą O Grach Hazardowych z dnia 19 listopada 2009 roku, zyskują zainteresowanie wśród obywateli polskich, w tym także mieszkańców gminy Zawonia. Powinno to być wskazówką do podejmowania działań edukacyjnych, poruszających problematykę hazardu, w tym także kwestii uzależnienia od hazardu jako jednego z przykładów uzależnień behawioralnych. Ważnym jest także, aby zapobiegać i niwelować szkodliwe skutki tego zjawiska poprzez odpowiednie formy wsparcia.

6.6. Problem bezrobocia i ubóstwa

Obecność zagrożenia stanem braku pracy i konieczności życia na bardzo niskim poziomie materialnym uznane zostały za istotne problemy zdaniem mieszkańców – 63% badanych oceniło ubóstwo jako ważny problem, a bezrobocie 65%.

Według GUS, w 2014 r. 2,8 mln Polaków żyło w skrajnym ubóstwie, oznacza to wydatki poniżej 540 zł miesięcznie dla osoby samotnie gospodarującej lub 1 458 zł dla gospodarstwa czteroosobowego: dwie osoby dorosłe plus dwoje dzieci. Grupę najbardziej narażoną na skrajne ubóstwo stanowiły rodziny wielodzietne.

Zjawiska ubóstwa i bezrobocia są ze sobą ściśle powiązane. Brak możliwości podjęcia pracy zarobkowej, przyczynia się do obniżenia poziomu życia, pojawia się ryzyko ubóstwa. Postrzegając ubóstwo jako problem społeczny, zwraca się uwagę na przyczyny jego

powstawania, a także sposoby, które umożliwią jego zniwelowanie bądź przewyciężenie. W związku z tym należy podejmować działania zbiorowe nastawione na rozwiązanie problemu, często przejawiające się aktywnym działaniem społeczności lokalnej.

7. Rekomendacje

Celem raportu było przedstawienie problemów społecznych dotyczących gminę Zawonia w odniesieniu do opinii mieszkańców z terenu gminy: dzieci i młodzieży szkolnej, dorosłych mieszkańców gminy oraz sprzedawców, pracujących w obiektach posiadających punkty sprzedaży alkoholu. Cel ten został zrealizowany w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą opracowania wniosków, które posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców. Przeprowadzenie badania oraz analiza zebranych ankiet umożliwiła:

- Rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców gminy, ich opinie i postawy względem wybranych zjawisk i zagrożeń społecznych,
- Zapoznanie się z problemami uczniów szkoły podstawowej oraz gimnazjalnej, szczególnie ich postaw i doświadczeń związanych z wybranymi zagrożeniami społecznymi oraz uzależnieniami, a także poczucia bezpieczeństwa,
- Zaznajomienie się z poglądami i doświadczeniami sprzedawców na temat wybranych zjawisk, szczególnie związanych z problemem alkoholowym i nikotynowym oraz rozpoznanie praktyk sprzedażowych.

Zdobyte informacje mogą zostać wykorzystane w przyszłości do prowadzenia dalszych pogłębionych badań wśród mieszkańców gminy.

W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane rekomendacje skierowane do mieszkańców gminy Zawonia:

- Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny. Nie powinny się one ograniczać jedynie do środowiska szkoły - uczniów, rodziców i opiekunów, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez akcje ulotkowe.
- Kontynuowanie programu profilaktycznego, obejmującego pracę z rodzicami, nauczycielami, uczniami oraz pozostałymi mieszkańcami gminy, celem utworzenia wspólnoty sprzeciwu wobec zagrożeń społecznych (np. kluby osiedlowe, stowarzyszenia tematyczne, punkty wsparcia). Cel ten może zostać osiągnięty poprzez propagowanie wszelkich działań sprzyjających rozwojowi aktywności społeczeństwa, wzbudzenie

zainteresowania mieszkańców życiem lokalnym, w tym uświadamiania wpływu każdego mieszkańca gminy na rozwój i funkcjonowanie ich najbliższego otoczenia.

- Zorganizowanie zajęć profilaktycznych oraz kampanii informacyjnej w celu uzmysłowienia jak używki wpływają negatywnie na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności – zarówno dla młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców gminy.
- Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nastawione na niesienie pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, niwelowanie niekorzystnych skutków nadużywania alkoholu w obszarze zdrowia, życia rodzinnego, zawodowego, kwestii prawnych i porządku publicznego, udzielanie pomocy członkom rodzin borykających się z problemem uzależnień.
- Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych na terenie gminy.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powinna zwiększyć kontrole punktów sprzedaży alkoholu, by wyeliminować miejsca, gdzie młodzież oraz osoby nietrzeźwe mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Nacisk powinien być również kładziony na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie chęci zakupu alkoholu lub papierosów.
- Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów nikotynowych osobom niepełnoletnim oraz nietrzeźwym.
- Badanie pokazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.
- Wprowadzanie różnorodnych form profilaktyczno-edukacyjnych, poruszających problematykę narkotyków i narkomanii, adresowanych do młodzieży, rodziców, profesjonalistów, a także pozostałych mieszkańców gminy. Promowanie zdrowego stylu życia jako przeciwdziałanie oraz zapobieganie problemom, związanym z sięganiem po narkotyki przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe. Edukacja publiczna, poruszająca kwestię konsekwencji prawnych, zdrowotnych i społecznych używania narkotyków.
- Wsparcie kadry pedagogicznej poprzez odpowiednie szkolenia, umożliwiające rozwój kompetencji edukacyjnych, poszerzanie wiedzy i budowanie warsztatu metodycznego,

ułatwiającego pracę szczególnie pod względem tzw. tematów trudnych (alkoholizm, narkomania, agresja, przemoc)

- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmocnienie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.
- Podejmowanie działań skierowanych wobec rodziców i nauczycieli, w celu wzmocnienia ich autorytetu wychowawczego. Ważnym jest, by stali się wiarygodnym źródłem informacji i kształtowali prawidłowe postawy podopiecznych.
- Wzmocnienie pozytywnych zmian w zakresie radzenia sobie z problemami dotyczącymi nowych technologii, zachęcanie do ograniczania nadmiernego korzystania z komputera przez dzieci oraz reagowanie na przemoc w Internecie.
- Rekomenduje się opracowanie lokalnych programów na rzecz zwiększenia świadomości mieszkańców gminy odnośnie problemów społecznych i możliwości reagowania na sytuacje naruszania prawa, ze szczególnym naciskiem na dzieci i młodzież. Głównym celem programu byłoby wzbudzenie postaw obywatelskich.
- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla mieszkańców gminy, dotyczącej problemu występowania zjawiska przemocy wśród młodzieży szkolnej.
- Zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole i rodzinie. Podjęcie działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu.
- Pewien odsetek badanych uczniów wykazuje, że ma do czynienia z przemocą domową. Ważnym jest zatem, aby zwrócić uwagę mieszkańców gminy na pojawiający się problem poprzez kampanie społeczne skierowane przeciwko zjawisku przemocy w rodzinie. Należy także zapewnić fachową pomoc osobom poszkodowanym, a także zadbać o łatwy dostęp do informacji na temat miejsc, udzielających potrzebnego wsparcia.
- Działania kierowane wobec rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie powinny skupiać się na promowaniu i wdrażaniu prawidłowych metod wychowawczych. Osoby wykazujące zachowania przemocowe powinny otrzymać fachową pomoc, która umożliwiłaby wycofanie się z zachowań ryzykownych, przeciwdziałanie nasilaniu się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do właściwego i konstruktywnego funkcjonowania w grupie społecznej.
- Działania Zespołu Interdyscyplinarnego skupione na niesieniu pomocy dzieciom krzywdzonym i ich rodzinom poprzez: wspólne rozwiązywanie problemów, opracowywanie strategii działania, szukanie nowych możliwości pomocy, działania

pomocowe i interwencyjne w momencie zaistniałego problemu, a także prowadzenie ewaluacji efektów podejmowanych działań. Ważnym jest aby Zespół Interdyscyplinarny współdziałał z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

- Wsparcie rynku pracy i dbanie o osoby bezrobotne oraz zagrożone ubóstwem, między innymi poprzez ułatwianie znalezienia zatrudnienia przedstawicielom grup podwyższonego ryzyka, takim jak młodzi i osoby w wieku przedemerytalnym.
- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy.
- W Polsce zwraca się coraz większą uwagę na zdrowie psychiczne jako element niezbędny do pełnego, samodzielnego i konstruktywnego funkcjonowania człowieka. Jak donoszą statystyki, w Polsce co czwarty obywatel zmagają się z różnorodnymi problemami ze zdrowiem psychicznym, a co dziesiąty cierpi na poważne zaburzenia psychiczne. Sięganie po różnego rodzaju używki, czy też ucieczka w uzależnienia behawioralne może wiązać się z kłopotami, które obciążają psychikę człowieka i prowadzą do kłopotów zdrowotnych, obejmujących m.in. sferę psychiczną. Zwraca się zatem uwagę na potrzebę kompleksowej i dostosowanej do potrzeb opieki zdrowotnej, dostępnej blisko miejsca zamieszkania.

Zespół badawczy i osoby opracowujące powyższy raport mają nadzieję, że zaprezentowane wyniki będą stanowić przydatną wskazówkę w podejmowaniu działań na rzecz niwelowania problemów społecznych występujących w obrębie gminy.

OFERTA SPECJALNA

Uprzejmie informujemy, że w ciągu 12 miesięcy od wystawienia faktury za wykonanie diagnozy problemów społecznych za jej okazaniem przysługuje Państwu 20% zniżka na warsztaty profilaktyczne oraz szkolenia dla przedstawicieli służb i instytucji zajmujących się profilaktyką problemów społecznych ujętych w badaniu. Szczegóły u koordynatora.

Oficyna Profilaktyczna

Dworcowa 9a/19

30-556 Kraków

tel. 12 39 50 665

fax: 12 39 50 665

mail: biuro@oficyna-profilaktyczna.pl

